

Univerzita Karlova
Přírodovědecká fakulta

Studijní program: Geografie
Studijní obor: Učitelství geografie pro střední školy

Bc. Martin Slavíček

**REZIDENČNÍ SUBURBANIZACE V OKRESE Kladno:
PROMĚNA SOCIÁLNÍHO PROSTŘEDÍ**

**RESIDENTIAL SUBURBANIZATION IN Kladno DISTRICT:
CHANGE OF SOCIAL ENVIRONMENT**

Typ závěrečné práce: Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Petra Špačková, Ph.D.

Praha, 2018

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze dne 20. dubna 2018

.....

Bc. Martin Slavíček

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval RNDr. Petře Špačkové, Ph.D. za odborné vedení této práce, cenné rady, poznatky a konzultace. Dále děkuji respondentům dotazníkového šetření za ochotu a spolupráci při vyplňování dotazníků.

ABSTRAKT

Od druhé poloviny 90. let 20. století dochází v Česku k procesu rezidenční suburbanizace, v rámci kterého se obyvatelé stěhují z měst do obcí nacházejících se v jejich zázemí. Obecným cílem práce je zhodnotit sociální prostředí v okrese Kladno, které se proměňuje právě v důsledku procesu rezidenční suburbanizace. V rámci obecného cíle si práce stanovuje tři dílčí cíle: Charakterizovat proces rezidenční suburbanizace v okrese Kladno, zhodnotit proměny sociálně prostorové struktury okresu Kladno s hlavním zaměřením na suburbánní obce, a zhodnotit sociální prostředí ve vybrané suburbánní obci okresu Kladno. V práci jsou použity kvantitativní metody. K naplnění prvního a druhého dílčího cíle je použita analýza statistických dat z Českého statistického úřadu. K naplnění třetího dílčího cíle je použito dotazníkové šetření, pomocí kterého je zjišťováno, jaké mají respondenti vzájemné vztahy s původními a novými obyvateli, a jak se zapojují do společenského a politického života v Buštěhradu. Práce vychází z konceptů sociálního prostředí a *community question*.

Klíčová slova: rezidenční suburbanizace, sociálně prostorová struktura, sociální struktura, sociální klima, sociální prostředí, okres Kladno, Buštěhrad

ABSTRACT

Since the second half of the 1990s a residential suburbanization process has occurred in the Czechia. Within the process residents move from cities to municipalities that are located in their outskirts. The general aim of the thesis is to evaluate the social environment in Kladno district which is change just as a consequence of the residential suburbanization process. Within the general aim, the thesis sets out three partial objectives: To characterize the process of residential suburbanization in Kladno district, to evaluate changes in the socio-spatial structure of Kladno district with the main focus on the suburban municipalities, and to evaluate the social environment in the selected suburban municipality in Kladno district. There are quantitative methods used in the work. To accomplish the first and second partial objectives is used the analysis of statistical data from Czech Statistical Office. To accomplish the third partial objective is used a questionnaire survey, which investigate how respondents interact with native and new residents and how they engage in social and political life in Buštěhrad. The thesis is based on concepts of social environment and community question.

Key words: residential suburbanization, socio-spatial structure, social structure, social climate, social environment, Kladno district, Buštěhrad

OBSAH

1	ÚVOD.....	12
2	TEORETICKÉ ZARÁMOVÁNÍ	15
2.1	Rezidenční suburbanizace	15
2.2	Sociální prostředí.....	16
2.3	Community Question	23
3	HISTORICKÝ VÝVOJ OKRESU Kladno	28
4	DATA A METODY	29
5	CHARAKTERISTIKA PROCESU REZIDENČNÍ SUBURBANIZACE V OKRESE Kladno	40
5.1	Bytová výstavba	41
5.2	Počet obyvatel a základní demografické ukazatele.....	45
6	PROMĚNY SOCIÁLNĚ PROSTOROVÉ STRUKTURY OKRESU Kladno ...	49
6.1	Věková struktura.....	49
6.2	Vzdělanostní struktura	59
7	SOCIÁLNÍ PROSTŘEDÍ OBCE Buštěhrad	67
7.1	Charakteristika Buštěhradu	67
7.2	Vývoj procesu rezidenční suburbanizace v Buštěhradu	69
7.3	Vývoj počtu obyvatel a základních demografických ukazatelů, proměny věkové a vzdělanostní struktury.....	71
7.4	Sociální struktura respondentů a členů jejich domácností v Buštěhradu ...	74
7.5	Sociální klima v Buštěhradu	80
7.5.1	Vztahy s původními a novými obyvateli v Buštěhradu.....	80
7.5.2	Zapojení do společenského života v Buštěhradu	89
7.5.3	Zapojení do politického života v Buštěhradu	96
8	DISKUZE A ZÁVĚR	100
9	POUŽITÉ ZDROJE	104
9.1	Seznam literatury.....	104
9.2	Seznam internetových zdrojů.....	111
9.3	Seznam zdrojů dat.....	112

PRÍLOHY

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Typologie obcí v okrese Kladno k roku 2010	41
Obrázek 2: Intenzita bytové výstavby v jednotlivých typech obcí v okrese Kladno v letech 1997–2016	43
Obrázek 3: Počet dokončených bytů a intenzita bytové výstavby v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v letech 1997–2016	44
Obrázek 4: Index změny počtu obyvatel v jednotlivých typech obcí v okrese Kladno v letech 1997–2016	45
Obrázek 5: Hrubá míra přirozeného přírůstku v jednotlivých typech obcí v okrese Kladno v letech 1997–2016	46
Obrázek 6: Hrubá míra migračního přírůstku v jednotlivých typech obcí v okrese Kladno v letech 1997–2016	47
Obrázek 7: Index změny počtu obyvatel v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno mezi lety 1997 a 2016	48
Obrázek 8: Věková struktura obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 1991	49
Obrázek 9: Index stáří v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 1991	50
Obrázek 10: Změny ve věkové struktuře obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno mezi lety 1991 a 2001	51
Obrázek 11: Věková struktura obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 2001	51
Obrázek 12: Index stáří v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 2001	52
Obrázek 13: Změny ve věkové struktuře obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno mezi lety 2001 a 2011	53
Obrázek 14: Věková struktura obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 2011	54
Obrázek 15: Index stáří v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 2011	55
Obrázek 16: Změny ve věkové struktuře obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno mezi lety 2011 a 2016	56
Obrázek 17: Věková struktura obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 2016	56

Obrázek 18: Index stáří v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 2016	57
Obrázek 19: Vztah mezi pořadím suburbánních obcí v okrese Kladno podle průměrné intenzity bytové výstavby v letech 1997–2016 a pořadím suburbánních obcí v okrese Kladno podle průměrného indexu stáří v letech 2001–2016	58
Obrázek 20: Vzdělanostní struktura obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 1991.....	59
Obrázek 21: Podíl obyvatel ve věku 15 a více let s dosaženým vysokoškolským vzděláním na celkovém počtu obyvatel ve věku 15 a více let v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 1991	60
Obrázek 22: Změny ve vzdělanostní struktuře obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno mezi lety 1991 a 2001	61
Obrázek 23: Vzdělanostní struktura obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 2001.....	61
Obrázek 24: Podíl obyvatel ve věku 15 a více let s dosaženým vysokoškolským vzděláním na celkovém počtu obyvatel ve věku 15 a více let v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 2001	62
Obrázek 25: Změny ve vzdělanostní struktuře obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno mezi lety 2001 a 2011	63
Obrázek 26: Vzdělanostní struktura obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 2011.....	64
Obrázek 27: Podíl obyvatel ve věku 15 a více let s dosaženým vysokoškolským vzděláním na celkovém počtu obyvatel ve věku 15 a více let v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 2011	65
Obrázek 28: Vztah mezi pořadím suburbánních obcí v okrese Kladno podle průměrné intenzity bytové výstavby v letech 1997–2010 a pořadím suburbánních obcí v okrese Kladno podle průměrného podílu obyvatel s vysokoškolským vzděláním v letech 2001–2011	66
Obrázek 29: Poloha Buštěhradu v zázemí Kladna a Prahy	68
Obrázek 30: Počet dokončených bytů a intenzita bytové výstavby v Buštěhradu v letech 1997–2016	70
Obrázek 31: Projekt Vilky Buštěhrad zahrnující rodinné domy a park Ořešín.....	70
Obrázek 32: Řadové rodinné domy postavené v první etapě projektu Vilky Buštěhrad	71
Obrázek 33: Řadové rodinné domy a bytový dům postavené v druhé etapě projektu Vilky Buštěhrad	71
Obrázek 34: Počet obyvatel v Buštěhradu v letech 1991–2016	72
Obrázek 35: Příklad obyvatelstva v Buštěhradu v letech 1991–2016.....	72

Obrázek 36: Věková struktura obyvatelstva Buštěhradu v letech 1991, 2001, 2011 a 2016.....	73
Obrázek 37: Vzdelaností struktura obyvatelstva Buštěhradu v letech 1991, 2001 a 2011....	74
Obrázek 38: Počet členů v domácnosti respondentů ze skupin původních a nových obyvatel v Buštěhradu.....	76
Obrázek 39: Věková struktura respondentů a členů jejich domácností ze skupin původních a nových obyvatel v Buštěhradu	77
Obrázek 40: Věkové skupiny respondentů a členů jejich domácností ze skupin původních a nových obyvatel v Buštěhradu	77
Obrázek 41: Vzdelanostní struktura respondentů a členů jejich domácností ve věku 15 a více let ze skupin původních a nových obyvatel v Buštěhradu.....	78
Obrázek 42: Ekonomická struktura respondentů a členů jejich domácností ze skupin původních a nových obyvatel v Buštěhradu	79
Obrázek 43: Výsledky odpovědí na otázku: „Jak jsou pro Vás důležité vztahy s ostatními obyvateli v Buštěhradu?“	80
Obrázek 44: Výsledky odpovědí na otázku: „Jak hodnotíte svoje vztahy s původními a novými obyvateli v Buštěhradu?“	81
Obrázek 45: Výsledky odpovědí na otázku: „Zdravíte se vzájemně na ulici s původními a novými obyvateli v Buštěhradu?“	82
Obrázek 46: Výsledky odpovědí na otázku: „Jak často se vzájemně navštěvujete s původními a novými obyvateli v Buštěhradu?“	83
Obrázek 47: Výsledky odpovědí na otázku: „Jak často si vzájemně vypomáháte při hlídání domu nebo zalévání květin v případě déletrvajících nepřítomnosti s původními a novými obyvateli v Buštěhradu?“	85
Obrázek 48: Výsledky odpovědí na otázku: „Kolik lidí v Buštěhradu považujete za své přátele?“	86
Obrázek 49: Výsledky odpovědí na otázku: „Jak často nakupujete v obchodě s potravinami v Buštěhradu?“	90
Obrázek 50: Podíl respondentů ze skupin původních a nových obyvatel, kteří se podílejí na rozvoji společenského života v Buštěhradu podle vybraných aktivit.....	94

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Počet a podíl obydlených bytů v Buštěhradu podle období výstavby nebo rekonstrukce.....	35
Tabulka 2: Počet a podíl respondentů ve skupině původních a nových obyvatel v Buštěhradu.....	36
Tabulka 3: Výsledek χ^2 -testu dobré shody pro srovnání zastoupení respondentů podle skupin obyvatel a celkového zastoupení obydlených bytů podle období výstavby nebo rekonstrukce v Buštěhradu.....	36
Tabulka 4: Srovnání respondentů dotazníkového šetření a populace v Buštěhradu.....	37
Tabulka 5: Výsledky χ^2 -testu dobré shody pro srovnání charakteristik výběru respondentů dotazníkového šetření a populace v Buštěhradu.....	39
Tabulka 6: Základní charakteristika bytové výstavby v jednotlivých typech obcí v okrese Kladno v letech 1997–2016.....	42
Tabulka 7: Spearmanův korelační koeficient pořadí pro vztah mezi pořadím suburbánních obcí v okrese Kladno podle průměrné intenzity bytové výstavby v letech 1997–2016 a pořadím suburbánních obcí v okrese Kladno podle průměrného indexu stáří v letech 2001–2016.....	58
Tabulka 8: Spearmanův korelační koeficient pořadí pro vztah mezi pořadím suburbánních obcí okresu Kladno podle průměrné intenzity bytové výstavby v letech 1997–2010 a pořadím suburbánních obcí okresu Kladno podle průměrného podílu obyvatel s vysokoškolským vzděláním v letech 2001–2011.....	66
Tabulka 9: Občanská vybavenost Buštěhradu v roce 2017.....	68
Tabulka 10: Spolky, sdružení, zájmové a sportovní organizace v Buštěhradu v roce 2017.....	69
Tabulka 11: Odvětví firem a služeb v Buštěhradu v roce 2017.....	69
Tabulka 12: Podíl respondentů ze skupiny nových obyvatel v Buštěhradu podle obce a typu zástavby, ze které se přistěhovali.....	75
Tabulka 13: Délka bydlení respondentů ze skupin původních a nových obyvatel v Buštěhradu.....	75
Tabulka 14: Průměrný věk respondentů a členů jejich domácností ze skupin původních a nových obyvatel v Buštěhradu.....	77
Tabulka 15: Výsledky χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce pro sociální strukturu respondentů a členů jejich domácností ze skupin původních a nových obyvatel v Buštěhradu.....	79

Tabulka 16: Výsledky odpovědí na otázky: „Dochází u Vás k neshodám s původními a novými obyvateli v Buštěhradu?“	87
Tabulka 17: Výsledky odpovědí na otázku: „Cítíte se jakýmkoliv způsobem vzdání (izolovaní) od obyvatel z druhé skupiny v Buštěhradu?“	87
Tabulka 18: Výsledky χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce pro otázky týkající se vztahů respondentů ze skupin původních a nových obyvatel s původními a novými obyvateli v Buštěhradu	89
Tabulka 19: Výsledky odpovědí na otázku: „Pokud máte jedno nebo více dětí ve věku mateřské školy, navštěvuje alespoň jedno z nich MŠ v Buštěhradu?“	91
Tabulka 20: Výsledky odpovědí na otázku: „Pokud máte jedno nebo více dětí ve věku základní školy, navštěvuje alespoň jedno z nich ZŠ v Buštěhradu?“	92
Tabulka 21: Výsledky odpovědí na otázku: „Máte praktického lékaře v Buštěhradu?“	92
Tabulka 22: Výsledky odpovědí na otázku: „Podíli se na rozvoji společenského života v Buštěhradu?“	93
Tabulka 23: Výsledky odpovědí na otázku: „Kontaktujete vedení Buštěhradu, když si myslíte, že by v Buštěhradu bylo potřeba něco vylepšit?“	94
Tabulka 24: Výsledky odpovědí na otázku: „Iniciujete sami nebo společně s dalšími obyvateli Buštěhradu nějakou aktivitu, když si myslíte, že by v Buštěhradu bylo potřeba něco vylepšit?“	95
Tabulka 25: Výsledky χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce pro otázky týkající se zapojení respondentů ze skupin původních a nových obyvatel do společenského života v Buštěhradu	96
Tabulka 26: Výsledky odpovědí na otázku: „Jste v současnosti členem/členkou zastupitelstva Buštěhradu?“	97
Tabulka 27: Výsledky odpovědí na otázku: „Chystáte se kandidovat do zastupitelstva Buštěhradu v roce 2018?“	97
Tabulka 28: Výsledky odpovědí na otázku: „Účastníte se schůzí jednání zastupitelstva Buštěhradu?“	98
Tabulka 29: Výsledky odpovědí na otázku: „Pokud jste bydlel/a v Buštěhradu v době posledních voleb do zastupitelstva obce, byl/a jste volit?“	98
Tabulka 30: Výsledky χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce pro otázky týkající se zapojení respondentů ze skupin původních a nových obyvatel do politického života v Buštěhradu	99

SEZNAM ZKRATEK

MŠ mateřská škola

SLDB Sčítání lidu, domů a bytů

ZŠ základní škola

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Průvodní dopis k dotazníku

Příloha 2: Dotazník

1 ÚVOD

Suburbanizace je v Česku jedním z nejvýznamnějších procesů, které současně ovlivňují a mění krajinu i společnost (Ouředníček 2013). V postsocialistických státech se řadí mezi nejvýznamnější výzkumná témata v geografii a sociologii (Ouředníček, Špačková 2013). Z hlediska jejích důsledků pro společnost patří k nejdůležitějším výzkumným tématům soužití původních a nových obyvatel a celkově přeměna místních společenství v příměstských lokalitách, proměny sociálně prostorové struktury metropolitních regionů, a změna způsobu života a sociálních vztahů na úrovni celé společnosti (Sýkora 2003).

Rezidenční suburbanizace je ve státech střední a východní Evropy relativně mladým procesem, v důsledku kterého dochází k proměnám sociálně prostorové struktury metropolitních regionů (Tammaru a kol. 2013). Proměnami vzdělanostní struktury Pražského městského regionu se zabývá Šnejdová (2006). Vztahu suburbanizace a úrovně vzdělanosti obyvatelstva v metropolitním regionu Tallinnu se věnuje Tammaru a Leetmaa (2007). Národnostní aspekty suburbanizace v metropolitních regionech Estonska zkoumá Tammaru a kol. (2013).

Podle Lupiho a Musterda (2006) dochází v posledních letech k rostoucím obavám o sociální soudržnost obyvatelstva v nových rezidenčních čtvrtích v zázemí evropských měst. Přestože v zázemí měst byla sociální soudržnost mnohdy zpochybňována více než v samotných městech, výzkumy se těmto oblastem příliš nevěnovaly a svoji pozornost soustředily spíše na staré obytné městské čtvrtě a sídliště postavená v 60.–80. letech 20. století (Lupi, Musterd 2006). Nejen z těchto důvodů se staly proměny sociálního prostředí v zázemí měst v posledních několika letech důležitým tématem výzkumu v geografii či sociologii (Špačková, Ouředníček, Susová 2012). Proměnám sociálního prostředí v zázemí se v Česku věnuje Puldová, Ouředníček (2006); Galčanová, Vacková (2008); Voslářová, Puldová (2010); Špačková (2011); Špačková, Ouředníček (2012); Špačková, Ouředníček, Susová (2012). V dalších postsocialistických státech se uvedenému tématu věnuje Sedláková (2006) na Slovensku nebo Hirtová (2007) v Bulharsku.

Obecným cílem diplomové práce je zhodnotit sociální prostředí v okrese Kladno v období postsocialistické transformace. V rámci tohoto cíle si práce klade tři dílčí cíle:

1. Charakterizovat proces rezidenční suburbanizace v okrese Kladno.
2. Zhodnotit proměny sociálně prostorové struktury v okrese Kladno s hlavním zaměřením na suburbánní obce.
3. Zhodnotit sociální prostředí ve vybrané suburbánní obci v okrese Kladno.

V rámci druhého dílčího cíle práce odpovídá na následující výzkumnou otázku:

1. Existuje u suburbánních obcí v okrese Kladno vztah, že čím intenzivněji v nich probíhá bytová výstavba, tím v nich bydlí mladší a vzdělanější obyvatelstvo?

V rámci třetího dílčího cíle práce odpovídá na tyto výzkumné otázky:

1. Existují rozdíly mezi původními a novými obyvateli v Buštěhradu z hlediska sociální struktury?
2. Existují rozdíly mezi původními a novými obyvateli v Buštěhradu ve vztazích vůči původním a novým obyvatelům v obci?
3. Existují rozdíly mezi původními a novými obyvateli v Buštěhradu v zapojení do společenského života v obci?
4. Existují rozdíly mezi původními a novými obyvateli v Buštěhradu v zapojení do politického života v obci?

Podle teoretického zarámování (viz kapitola 2) se předpokládá, že u suburbánních obcí okresu Kladno existuje vztah, že čím intenzivněji v nich probíhá bytová výstavba, tím v nich bydlí mladší a vzdělanější obyvatelstvo. Dále se předpokládá, že mezi původními a novými obyvateli v Buštěhradu existují rozdíly v sociální struktuře, ve vztazích s původními a novými obyvateli, a v zapojení do společenského a politického života obce.

Hlavním důvodem výběru tématu diplomové práce je jeho relevantnost, která je uvedena v prvních třech odstavcích současné kapitoly. Důležitou roli ve výběru tématu sehrál také fakt, že žiji celý život v Kladně, a tak registruji výstavbu nových domů v okolních obcích, do kterých se stěhují obyvatelé s vyšším socioekonomickým statutem právě z Kladna, z blízké Prahy, případně z ostatních obcí nacházejících se v okrese Kladno nebo z jiných částí Česka. Za suburbánní obec, ve které je hodnoceno sociální prostředí, byl vybrán Buštěhrad, a to ze dvou následujících důvodů. Jednak patří mezi obce, které jsou nejintenzivněji zasaženy procesem rezidenční suburbanizace v okrese Kladno (ČSÚ 2017a). Zároveň je zde dostatek veřejných prostorů a služeb, kde lidé mohou navazovat společenské kontakty. V neposlední řadě bylo snahou diplomovou práci tematicky a prostorově navázat na bakalářskou práci, ve které byly analyzovány, zhodnoceny a porovnány proměny sociálně prostorové struktury města Kladna v období postsocialistické transformace (viz Slavíček 2015). Diplomová práce má spolu s bakalářskou prací poskytnout ucelený přehled o sociálních proměnách v Kladně a jeho nejbližším okolí po roce 1989.

Z hlediska struktury práce po úvodní kapitole následuje teoretické zarámování. V něm je vysvětlena podstata procesu rezidenční suburbanizace, představen koncept sociálního prostředí a nastíněn koncept *community question*. Ve třetí kapitole je charakterizován populační a socioekonomický vývoj okresu Kladno. Ve čtvrté kapitole jsou popsána data, sledované ukazatele a metody, které byly použity v empirické části. V páté kapitole je charakterizován proces rezidenční suburbanizace v okrese Kladno na základě bytové výstavby, počtu obyvatel a základních demografických ukazatelů. V šesté kapitole jsou

zhodnoceny proměny sociálně prostorové struktury okresu Kladno v období let 1991–2016, resp. v období let 1991–2011 s hlavním zaměřením na suburbánní obce. V sedmé kapitole je zhodnoceno sociální prostředí v Buštěhradu. V poslední kapitole jsou diskutována a shrnuta hlavní zjištění získaná empirickým výzkumem, jsou podány odpovědi na výzkumné otázky a navrhuta řešení do budoucna.

2 TEORETICKÉ ZARÁMOVÁNÍ

V kapitole jsou představeny hlavní teoretické poznatky, které jsou základem pro následnou empirickou část práce. Kapitola se člení do tří podkapitol. V první podkapitole je představen proces rezidenční suburbanizace. Ve druhé podkapitole je představen koncept sociálního prostředí, jehož součástí je sociální struktura a sociální klima. Ve třetí podkapitole je nastíněn koncept *community question*, který významně ovlivnil výzkum sociálního prostředí (Špačková 2011).

2.1 Rezidenční suburbanizace

Rezidenční suburbanizace je definována jako proces, při kterém dochází k výstavbě nových rodinných a bytových domů v obcích v zázemí jádrových měst a spolu s tím ke stěhování obyvatel z jádrových měst do těchto domů a bytů (Ouředníček 2003; Sýkora 2003; Leetmaa, Tammaru 2007; Ouředníček 2007; Ouředníček 2008; Ouředníček, Puldová 2011; Ouředníček a kol. 2014a).

Podle Temelové a Ouředníčka (2011) je intenzita bytové výstavby jedním z ukazatelů socioekonomického rozvoje obcí a také jejich atraktivity. Pro rezidenční suburbanizaci je charakteristická především výstavba rodinných domů s jedním či dvěma podlažími a vlastní zahradou, které obvykle vytvářejí rezidenční lokality obývané obyvateli stejného socioekonomického statusu (Sýkora 2003).

V metropolitních oblastech Spojených států amerických vzniká většina nových suburbií na tzv. zelené louce bez jakékoliv návaznosti na původní sídla (Sýkora 2003; Ouředníček 2008). Tato forma extrémního prostorového rozptýlení nové zástavby do okolí jádrových měst je označována jako *urban sprawl*. Naproti tomu v Evropě až na některé výjimky nevznikají zcela nová sídla, ale dochází převážně k výstavbě nových bytů na okrajích stávajících sídel v zázemí metropolitních regionů. Ve státech západní Evropy (např. v Německu, Nizozemsku, Velké Británii), které mají silné regionální a územní plánování, se nová výstavba obvykle soustředí do několika hlavních oblastí v blízkosti jádrových měst a hlavních dopravních tahů (Sýkora 2003).

V Česku je rezidenční suburbanizace typická obrůstáním příměstských sídel v řádu desítek nových domů (Ouředníček 2008; Ouředníček 2013). Podle Ouředníčka (2008) v Česku vznikají nové domy v zázemí měst na volných plochách uvnitř obce (např. Praha-Satalice, viz Temelová 2008) nebo izolovaně od původní zástavby (např. Zvole u Prahy, viz Temelová 2008). Výstavba bytů mimo intravilán obcí však není v Česku příliš rozšířená

(Ouředníček 2013). Některé nové lokality jsou dokonce odděleny od okolí fyzickou bariérou, např. závorou (např. Brno-Ivanovice, viz Sýkora 2007a, Sýkora 2010a), bránou (např. Praha-Nebošice, viz Sýkora 2007b, Sýkora 2010b), plotem nebo zdí, a tak utvářejí uzavřené komunity neboli *gated communities*¹ (Sýkora a kol. 2007; Temelová 2008). V českých suburbiích lze nalézt cenově levnější domy s menšími pozemky, ale i luxusnější a dražší domy (Ouředníček 2008). V Česku se proces rezidenční suburbanizace nejdříve projevil a nejvíce vyvinul v metropolitním regionu Prahy (Ouředníček 2013).

Rezidenční suburbanizace je selektivní proces, jehož hlavními aktéry jsou zejména páry mladšího věku s vyšším vzděláním a vyšším sociálně-ekonomickým statutem, a tak mění sociální strukturu jádrových měst i suburbánních obcí (Puldová, Novák 2008; Ouředníček, Puldová 2011). Stěhování obyvatel s vyšším socioekonomickým statutem z jádrových měst do zázemí působí v rámci jádrových měst zejména na fyzické a sociální prostředí vnitřních měst a sídlišť, kde dochází k degradaci fyzického prostředí a oslabení sociální struktury (Putnam 2000; Moravanská 2007; Ouředníček, Temelová 2009).

Rezidenční suburbanizace je jedním z nejdůležitějších procesů, které mění charakter metropolitních regionů v postsocialistických státech střední a východní Evropy (Timár, Váradi 2001; Leetmaa, Tammaru 2007; Ouředníček 2007; Stanilov 2007; Kährik, Tammaru 2008; Ouředníček, Novák 2012). Vysvětlení procesu rezidenční suburbanizace v kontextu transformace postsocialistických států střední a východní Evropy se věnuje Stanilov a Sýkora (2014). Rezidenční suburbanizace je zároveň jedním z hlavních urbanizačních procesů, které výrazně mění sociálně prostorovou diferenciaci obyvatelstva v Česku (Ouředníček 2003; Ouředníček, Temelová 2008).

Rezidenční suburbanizací a jejím vlivem na přírodní, sociální i ekonomickou sféru se zabývají např. Sýkora (2002b); Ouředníček, Temelová (2008); Ouředníček a kol. (2008); Ouředníček a kol. (2013b); Suburbanizace (2017).

2.2 Sociální prostředí

Koncept sociálního prostředí není jednoznačně definován. Podle Šilhánové (1996) je sociální prostředí většinou chápáno jako souhrn všech sociálních aspektů životního prostředí. Podle Špačkové (2011) představuje sociální prostředí spolu s fyzickým prostředím dvě základní součásti životního prostředí.

Sociální prostředí lokality je utvářeno dvěma složkami. Jeho první složku tvoří sociální struktura trvale bydlícího obyvatelstva i obyvatelstva ostatního, které využívá dané území.

¹ *Gated communities* jsou ve světě lokalizovány především v zázemí jádrových měst, avšak v Česku se vyskytují spíše uvnitř jádrových měst (Brabec 2010; Brabec 2014).

Jeho druhou složkou je sociální klima (Puldová, Ouředníček 2006; Špačková 2011). Podle Špačkové (2011, s. 15) je hlavní podstatou definice sociálního prostředí skutečnost, že „sociální prostředí dvou lokalit, v nichž bydlí obyvatelstvo s velmi podobnou sociální, demografickou, ekonomickou nebo etnickou strukturou, se může lišit právě díky jiným charakteristikám sociálního klimatu“. Sociální struktura obyvatelstva v lokalitě se v čase proměňuje méně než je tomu v případě sociálního klimatu, a tak se sociální prostředí lokality v čase neustále vyvíjí (Puldová, Ouředníček 2006; Ouředníček 2011).

Sociální či sociálně-prostorová struktura území vychází z dostupných statistických dat o sociální, ekonomické, demografické a etnické struktuře obyvatelstva. Využití analýzy sociální či sociálně-prostorové struktury území je vhodné na makroúrovni zemí nebo regionů, i k hodnocení vnitřní struktury metropolitních regionů. Její použití je však nedostatečné pro poznání a vysvětlení jevů nebo procesů, které jsou spojené např. s vývojem vztahů mezi členy sociálních skupin. Tyto jevy a procesy lze vysvětlit za pomoci studia sociálního klimatu (Špačková, Ouředníček, Susová 2012).

Sociální klima nelze jednoduše definovat a kvantifikovat (Puldová, Ouředníček 2006; Špačková 2011). Zahrnuje charakter vztahů mezi členy sociálních skupin, stupeň sociální soudržnosti, typy chování, stav, ve kterém se lokální společnost nachází (např. bezpečí, ohrožení), životní styl obyvatel, rytmus života lokality, význam připisovaný lokalitě nebo míru participace ve společenském a politickém životě (Puldová, Ouředníček 2006; Ouředníček 2011).

S příchodem nových obyvatel do obcí v zázemí jádrových měst se výrazně proměňuje sociální struktura jejich obyvatelstva a také sociální klima v těchto obcích, což má vliv na výslednou proměnu jejich sociálního prostředí (Puldová, Novák 2008).

Vědce lze rozdělit do dvou skupin podle názoru, který zastávají k příchodu nových obyvatel z jádrových měst do zázemí v postsocialistických státech střední a východní Evropy a jejich vlivu na proměnu zdejšího sociálního prostředí. Podle první skupiny vědců, kteří jsou autory teoretických prací, má příchod nových obyvatel negativní vliv na celkové sociální prostředí v suburbánních obcích, tedy na sociální vztahy mezi původními a novými obyvateli, na zapojení obyvatel do života obce apod. (Sýkora 2001b, Timár, Váradi 2001; Jackson 2002; Sýkora 2002a; Sýkora 2003; Cílek, Baše 2005; Hnilička 2005; Hirtová, Stanilov 2009). Naproti tomu podle druhé skupiny vědců, kteří provedli empirické výzkumy, nemá příchod nových obyvatel negativní vliv na sociální prostředí v suburbánních obcích, a v některých případech se dokonce podílí na rozvoji zdejších sociálních vztahů (Ouředníček 2003; Soós, Ignits 2003; Kostecký, Čermák 2004; Bernard 2006; Doležalová, Ouředníček 2006; Potočný 2006; Puldová, Ouředníček 2006; Ouředníček 2007; Vobecká, Kostecký 2007; Galčanová, Vacková 2008; Leetmaa a kol. 2009; Špačková, Ouředníček 2012).

Noví obyvatelé stěhující se do zázemí z jádrových měst se od původních obyvatel zázemí liší svojí sociální strukturou, tedy věkem, rodinným statusem, dosaženým vzděláním nebo ekonomickou aktivitou. Vliv na následnou proměnu sociálního prostředí má také místo, odkud se noví obyvatelé do zázemí stěhují. Obecně platí, že se do zázemí velkých měst stěhuje obyvatelstvo mladšího věku, s vyšším vzděláním a vyššími příjmy (Puldová, Novák 2008). To platí např. v zázemí Sofie (Hirtová 2007). Z hlediska rodinného statusu se jedná převážně o mladé rodiny s dětmi. Patří mezi ně mladé páry, které právě založily rodinu a jsou na počátku své rezidenční dráhy. V méně případech jsou to rodiny se staršími dětmi. Výjimkou nejsou ani mladší bezdětné páry nebo starší manželské páry (Puldová, Novák 2008). Z pohledu věkové struktury tak dochází k výraznému omlazení obcí (Ouředníček, Temelová 2008; Puldová, Novák 2008). Mladé lidi ve věku 20–34 let získávají nejvíce obce v zázemí Prahy a dalších populačně velkých měst v Česku (Novák a kol. 2011).

Jedním z nejčastěji zmiňovaných pozitivních dopadů příchodu mladších obyvatel do zázemí velkých měst je oživení dění v obci (Puldová, Novák 2008). Naopak mezi negativní dopady tohoto jevu patří obvykle nedostatečná kapacita v mateřských školách (dále MŠ) a základních školách (dále ZŠ), nedostatek lékařů či nedostatek příležitostí pro trávení volného času (Puldová, Novák 2008). Uvedené negativní dopady jsou zjištěny např. v zázemí Budapeště (Soós, Ignitz 2003).

Podle dosaženého vzdělání se v zázemí velkých měst výrazně zvyšuje podíl obyvatel s vysokoškolským nebo úplným středoškolským vzděláním. To úzce souvisí i s jejich věkem, protože mladí lidé mají obvykle vyšší úroveň dokončeného vzdělání (Puldová, Novák 2008). Na zvýšení podílu vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva v obcích v zázemí Prahy poukazuje Šnejdová (2006). Vysokoškolsky vzdělané obyvatele získávají nejvíce obce v zázemí Prahy a dalších populačně velkých měst v Česku (Ouředníček, Novák 2011).

Z pohledu ekonomického statusu se do zázemí velkých měst stěhují obyvatelé s vyššími příjmy, kteří jsou schopni splácet nově pořízené domy, byty či auta (Puldová, Novák 2008). V zázemí Sofie noví obyvatelé v porovnání s těmi původními vlastní větší byty, a mnohem vyšší procento jejich domácností vlastní automobil (Hirtová 2007). Avšak i mezi novými obyvateli existují určité odlišnosti v jejich ekonomickém statusu, které závisí především na době přistěhování a typu zástavby, který obývají. Na počátku 90. let 20. století se do zázemí velkých měst v Česku stěhovali převážně bohatí lidé, kteří k tomu měli finanční prostředky. Postupem času však došlo k rozvoji hypoték a bydlení v zázemí velkých měst se stalo dostupné i pro střední vrstvy obyvatel. Z hlediska typu zástavby mají rozdílný socioekonomický status obyvatelé, kteří se přistěhovali do vil s velkými zahradami, obyvatelé, kteří se přistěhovali do řadových rodinných domů a obyvatelé, kteří se přistěhovali do bytů v bytových domech (Puldová, Novák 2008).

Obyvatelé se do zázemí velkých měst nejčastěji stěhují z jádrových měst (Puldová, Novák 2008). V obcích v zázemí Prahy tvoří přistěhovalí z Prahy obvykle 50–70 % celkového počtu přistěhovalých obyvatel (Puldová, Novák 2008; Ouředníček, Puldová 2011). Zbytek přistěhovalých pochází z ostatních obcí v zázemí Prahy, z obcí Středočeského kraje a z ostatních obcí v Česku (Puldová, Novák 2008). Puldová a Novák (2008) očekávají v případě zázemí ostatních měst Česka obdobné rozdělení nových obyvatel podle předchozího místa bydliště. V případě zázemí Prahy lze oproti zázemí ostatních měst v Česku očekávat vyšší podíl přistěhovalých obyvatel z ostatních krajů Česka, a to zejména z důvodu využití pracovních příležitostí v Praze současně s využitím výhod bydlení v jejím zázemí (Puldová, Novák 2008). Důležité je také, z jaké části jádrového města se noví obyvatelé přistěhují, protože jejich sociální prostředí jsou od sebe značně odlišná (vnitřní město s cihlovými bytovými domy, sídliště s panelovými domy, okraj města se zástavbou rodinných domů; Puldová, Novák 2008).

Rozdíly v sociální struktuře původních a nových obyvatel mohou vést až k sociální polarizaci obce (Puldová, Novák 2008). Sociální polarizaci lze chápat jako zvyšování podílu bohatých a chudých obyvatel ve společnosti na úkor střední vrstvy (Sýkora 2001a). Ve fyzickém prostředí je sociální polarizace patrná především odlišným způsobem bydlení obou skupin obyvatel. Jejich domy se od sebe liší ve stáří, architektuře a celkově ve fyzickém stavu. Rozdíly ve způsobu bydlení jsou odrazem rozdílů v sociálním statusu i v životním stylu (Puldová, Novák 2008).

Přistěhovalí obyvatelé z města sebou přinášejí často jiné přístupy, názory, postoje, zvyky a životní styl, než mají původní obyvatelé obce. Soužití polarizovaných skupin obyvatel může někdy vést až ke vzniku sociálního napětí a následně ke vzniku sociálních konfliktů (Puldová, Novák 2008).

Podle Puldové a Ouředníčka (2006) však zvětšující se sociální polarizace v zázemí Prahy většinou nevede ke vzniku sociálních konfliktů. Ke stejnému zjištění v zázemí Budapešti dochází Soós a Ignitz (2003). Příchod nových obyvatel spíše vede k jejich sporům s obecními úřady, protože noví obyvatelé mají vysoké požadavky na infrastrukturu a služby (Špačková, Ouředníček 2012). Stejná situace nastává také v zázemí Budapešti i Sofie (Soós, Ignitz 2003; Hirtová 2007). Ačkoliv starostové obcí v zázemí Prahy vnímají rozdíly v sociální struktuře obou skupin obyvatel, příchod nových obyvatel hodnotí spíše pozitivně a to z několika důvodů. Příchod nových obyvatel podle nich vede k oživení obce. Vede také ke zlepšení sociální (např. nová MŠ) a technické (např. vodovod, kanalizace) infrastruktury a dopravní dostupnosti (např. zvýšení počtu autobusových spojení do města), z čehož mají užitek všichni obyvatelé v obci. Pokud se noví obyvatelé přihlásí k trvalému bydlišti v obci, zvýší tím příjmy pro obec. Noví obyvatelé mají často také specifické schopnosti a kontakty, které mohou pomoci obcím v nejrůznějších směrech jako například v získání dotací k různým

účelům nebo ve financování místních sportovních klubů a společenských akcí. Noví obyvatelé často participují v politice na místní úrovni, protože se zajímají o život v obci a chtějí jej ovlivňovat. Proto se účastní schůzí zastupitelstva obce, účastní se komunálních voleb a někteří z nich jsou i zvoleni (Puldová, Novák 2008). Na možné změny ve složení zastupitelstev obcí v zázemí Budapešti v důsledku příchodu nových obyvatel upozorňují Soós a Ignitz (2003). Noví obyvatelé jsou aktivní také při zakládání občanských sdružení, která mají nejrůznější cíle od zlepšení sociální a technické infrastruktury, přes organizaci kroužků pro děti a společenských akcí, po řešení problémů s developerem. Avšak pokud noví obyvatelé prosazují pouze svoje zájmy, může to působit negativně na sociální klima v obci (Puldová, Ouředníček 2006; Puldová, Novák 2008).

V případě nových obyvatel v zázemí velkých měst, kteří se přistěhovali do nově postavených rodinných domů, které spolu utvářejí sousedství², lze hovořit o velmi těsné sociální soudržnosti. Té napomáhá podobná sociální struktura těchto nových obyvatel. Noví obyvatelé obvykle bývají zpočátku po svém přistěhování přijati komunitou³ obce s určitým odstupem. Zpočátku navazují nové kontakty především se svými sousedy z lokality, kteří se do ní také nově přistěhovali (Puldová, Novák 2008). Sdílejí mezi sebou zkušenosti týkající se výstavby domů, poznávání nového prostředí v obci nebo řešení problémů spojených s usazováním se. Nově postavené lokality v zázemí Prahy vykazují poměrně vysokou sociální soudržnost. Více než 60 % respondentů dotazníkového šetření uskutečněného v těchto lokalitách v zázemí Prahy v roce 2006 se pravidelně navštěvovalo, a pravidelně si vzájemně vypomáhalo při nákupu nebo hlídání dětí (Špačková, Ouředníček 2012). Postupem času však noví obyvatelé budují nové vazby i se starousedlíky formou dobrovolných i vynucených kontaktů. Následně dochází k vytváření silnějších vazeb zejména u dětí a matek obou skupin obyvatel prostřednictvím navštěvování MŠ, ZŠ apod. S rostoucím počtem kontaktů, vztahů a aktivit se noví obyvatelé postupně zapojují do života obce, což se projevuje například tím, že začnou využívat místní služby, hospodu, začnou se účastnit místních společenských a sportovních akcí nebo začnou kandidovat do zastupitelstva obce (Puldová, Novák 2008; Špačková, Ouředníček 2012). Podle Soóse a Ignitze (2003) v zázemí Budapešti neexistují rozdíly mezi původními a novými obyvateli v zapojení do společenského života obcí. Obyvatelé z obou skupin se účastní nejrůznějších událostí a akcí pořádaných v obcích (Soós, Ignitz 2003).

Na rychlost začlenění nových obyvatel do komunity obce má velký vliv fyzická a sociální vzdálenost obou skupin obyvatel. Fyzická vzdálenost představuje míru prostorové izolace nové zástavby od původní části obce. Sociální vzdáleností jsou myšleny rozdíly v sociální struktuře a z nich pramenící odlišnosti v názorech, žebříčku hodnot či v životním stylu. Podle

² O sousedství se lze více dočíst v podkapitole 2.3.

³ O komunitě se lze více dočíst v podkapitole 2.3.

dosavadních výzkumů v zázemí Prahy se při navazování kontaktů obou skupin obyvatel snadněji překonává překážka fyzické vzdálenosti. Obecně však platí, že postupem času se jak fyzická tak sociální vzdálenost mezi oběma skupinami obyvatel snižuje (Puldová, Novák 2008). Podle Hirtové (2007) v zázemí Sofie existuje mezi oběma skupinami obyvatel fyzická i sociální vzdálenost. Ačkoliv obě skupiny obyvatel žijí prostorově blízko vedle sebe, většina nových obyvatel chrání své domy vysokými ploty a bezpečnostními zařízeními. Obě skupiny obyvatel si od sebe udržují také společenský odstup. Podle původních obyvatel nejsou sociální rozdíly mezi oběma skupinami pouze v materiálních věcech, ale také v hodnotách a životním stylu. Původní obyvatelé mají navíc obavy z vytlačení novými obyvateli (Hirtová 2007).

Významnou roli při navazování vztahů mezi původními a novými obyvateli má také přítomnost a kvalita veřejných prostor a míst pro setkávání (Puldová, Novák 2008; Špačková, Ouředníček 2012). Veřejné prostory nebo místa, které používají obě skupiny obyvatel, jsou označovány jako uzlové body integrace (Galčanová, Vacková 2008; Galčanová 2013). Podle Puldové a Nováka (2008) noví obyvatelé často navazují kontakty s těmi původními při nejrůznějších aktivitách dětí, jako např. v MŠ a ZŠ, při besídkách, pálení čarodějnic či na dni dětí. Podle Galčanové a Vackové (2008) patří k uzlovým bodům integrace kromě míst dětských her ještě zastávky autobusu a místa venčení psů. Galčanová (2013) k nim řadí i místa formálního setkávání (např. jednání zastupitelstva) nebo virtuální prostory (např. webové stránky obce, družstva, občanského sdružení či diskuzního fóra). Diskuzi mezi obyvateli a představiteli vedení obce na internetovém diskuzním fóru ohledně nové bytové výstavby zaznamenává Galčanová (2013). Prostřednictvím diskuzních fór na internetu někdy dochází dokonce ke vzájemné komunikaci budoucích obyvatel obce mezi sebou nebo se zastupiteli obce ještě před nastěhováním (Susová 2009). Podle Galčanové (2013) uzlové body integrace vytvářejí potenciál nejen pro poklidné soužití, ale i pro konfliktní situace. Zda uzlové body integrace skutečně povedou k integraci obou skupin obyvatel v obci a k posílení prvků komunity v rámci sousedství, závisí na tom, jak budou obyvatelé vnímat tato setkání (Galčanová 2013).

Podle Galčanové a Vackové (2008) je hlavním rysem, který odlišuje starousedlíky od novousedlíků, sdílená historie vztahů a vazeb. Uvedené autorky považují tento rys za nejhlubší úroveň integrace do obce. To autorky uvádějí na příkladu, kdy se nově přistěhovalý obyvatel do obce, cítil v obci již integrovaný, a to díky skutečnosti, že většina obyvatel obce chodila s částí jeho rodiny do školy, protože tito rodinní příslušníci pocházeli z vedlejší obce. Jako další úroveň integrace do obce uvádějí Galčanová s Vackovou (2008) společné zážitky z dětství, školy, nebo kroužku. Poslední úrovní integrace do obce a zároveň nejvýznamnější z hlediska soužití původních a nových obyvatel je sdílení každodenností, které je vnímáno a posuzováno jako sousedský kontakt se zavedenými pravidly. Nerespektování či učení se

těmto pravidlům pak často odlišuje nové obyvatele obce od těch původních. Za typický příklad odlišných pravidel neformálního styku je považován pozdrav a několik zdvořilostních frází (Galčanová, Vacková 2008).

Noví obyvatelé obcí v zázemí velkých měst mají často odlišný životní styl a způsob každodenního života než původní obyvatelé obce. Noví obyvatelé na rozdíl od těch původních udržují stálé vazby s jádrovým městem, protože zde tráví většinu svého času ať už v zaměstnání, na nákupu či využíváním dalších služeb. Mezi novými a původními obyvateli existují také rozdíly v jejich denním rytmu, který je ovlivněn začátkem a délkou pracovní doby, dobou strávenou doma, na zahradě apod. Vliv na prostorovou mobilitu obyvatel má mnoho faktorů. Mezi nejpodstatnější z nich patří fáze životního cyklu, ve které se jednotlivé domácnosti nacházejí, vlastnictví osobního automobilu nebo možnost ho řídit, místo pracoviště, pracovní režim, školní rozvrh dětí apod. Ve způsobu každodenního života má svoji roli také životní styl, kterým je myšlen především způsob trávení volného času, nákupní chování či preferovaný způsob dopravy (Puldová, Novák 2008).

Doležalová a Ouředníček (2006) ve třech suburbánních lokalitách v zázemí Prahy shledávají rozdíly mezi původními a novými obyvateli z hlediska způsobu jejich každodenního života v zahájení a ukončení pracovní doby, ve způsobu trávení volného času a v počtu míst, ve kterých se odehrávají jejich aktivity v průběhu dne. Původní obyvatelé vstávají v pracovní den dříve než noví obyvatelé. Obě skupiny obyvatel tráví volný čas nejvíce sledováním televize, provozováním zájmových aktivit a činnostmi v domácnosti. Poté se původní obyvatelé nejvíce věnují činnostem na zahradě a čtení, noví obyvatelé tráví volno vycházkami a čtením. Noví obyvatelé vykonávají aktivity v průběhu dne na více místech než původní obyvatelé. Nejvýznamnější rozdíly mezi oběma skupinami obyvatel jsou ovlivněny podílem žen na mateřské dovolené, důchodců a jejich specifickým pohybem v prostoru, rozdíly ve způsobu trávení volného času a rozdíly v druhu zaměstnání. Podle Doležalové a Ouředníčka (2006) je životní styl obyvatel v těchto suburbánních obcích ovlivněn jejich ekonomickou aktivitou, respektive neaktivitou (ženy na mateřské dovolené, důchodci), vzdáleností od místa pracoviště a druhem zaměstnání. Místo bydliště v suburbánní obci může být určitým omezením pro některé skupiny obyvatel ve způsobu jejich každodenního života. Patří mezi ně školáci, kteří dojíždějí za vzděláním nebo volnočasovými aktivitami do jádrového města, a jsou tak závislí na využití městské hromadné dopravy nebo odvozu rodičů. Další specifickou skupinou jsou matky s dětmi a také lidé důchodového věku, kteří zůstávají v obci po celý den (Puldová, Novák 2008).

Puldová a Ouředníček (2006) považují za hlavní problémy spojené s příchodem nových obyvatel do zázemí velkých měst polarizaci sociální struktury obyvatelstva, sociální separaci a ztrátu sociální soudržnosti. Vobecká a Kostecký (2007) k nim řadí ještě soupeření nových a původních obyvatel v politickém vedení obce a nenahlášení nových obyvatel k trvalému

pobytu v obci, díky čemuž obce přicházejí o velkou část finančních příjmů. To potvrzuje (Putnam 2000), podle kterého jsou hlavními problémy fyzické a sociální odloučení původních a nových obyvatel, slabá interakce obou skupin obyvatel, slabé zapojení nových obyvatel do života obce a sociální konflikty mezi oběma skupinami obyvatel.

2.3 Community Question

Koncept *community question* významně přispěl k výzkumu sociálního prostředí ve městech (např. zapojení nových obyvatel do městských komunit, do společenského života ve městě apod.; Špačková 2011). Uvedený koncept se zabývá tím, jak společenská dělba práce ovlivňuje organizaci a obsah primárních vztahů⁴ mezi jednotlivci (Wellman 1979; Wellman, Leighton 1979).

Koncept *community question* využívá přístupu analýzy sociálních sítí k odlišení studia komunit od studia sousedství (Wellman, Leighton 1979). Hillery (1955) studoval práce definující komunitu. Podle Hilleryho (1955) zahrnují definice komunity jako skupiny lidí nejčastěji následující tři složky: sítě mezilidských vazeb poskytující družnost a podporu svým členům, bydlení ve společné lokalitě, a soudržnost. Hlavní důraz je v definicích kladen na společnou lokalitu, což vede ke spojování komunity se sousedstvím (Wellman, Leighton 1979). Wellman a Leighton (1979) uvádí, že z pohledu sociologie je sociální struktura obyvatelstva mnohem důležitější než prostorová lokace obyvatelstva. Proto podle Wellmana a Leightona (1979) vazba komunity na konkrétní místo v prostoru není nutnou podmínkou její definice. Podle Puldové a Ouředníčka (2006) je však pro zkoumání komunit, soudržnosti a participace v rámci geografie nutné jejich ohraničení v prostoru.

Sousedství je definováno jako území ve městě, které má rezidenční funkci. Jeho rozsah není přesně definován, ale obvykle je chápáno jako relativně malé nebo dosažitelné pěšky v relativně krátkém časovém úseku. Jednotlivá sousedství se mezi sebou mohou značně lišit počtem obyvatel (Martin 2003).

Sociální síť tvoří lidé, kteří jsou zejména v příbuzenském, přátelském nebo sousedském vztahu k danému jednotlivci. Jednotlivec je tak s nimi spojen společensky, obvykle společnými zájmy, a v mnoha případech také hodnotami, postoji a ambicemi. Většina lidí je členy více sociálních sítí, které se mohou nepatrně překrývat, a to například v rodině, sousedství, na pracovišti nebo ve společenských organizacích (Johnston 2009).

⁴ Primární vztah je sociální vztah mezi dvěma nebo více osobami, pro který je charakteristický vysoký stupeň osobní angažovanosti participantů, intimity a neformálnosti. Primární vztah přináší všem participantům vysoké osobní uspokojení, a tak má smysl sám o sobě (Petrušek 1996).

Východiskem konceptu *community question* jsou následující tři přístupy: *community lost* (ztracená komunita), *community saved* (zachráněná komunita) a *community liberated* (osvobozená komunita), která je někdy označována také jako *community transformed* (přeměněná komunita; Wellman, Leighton 1979).

Prvním východiskem ke konceptu *community question* je přístup *community lost*, který je spjat především s teoretickými pracemi obávajícími se oslabení komunitních vazeb v městském prostředí v důsledku průmyslové revoluce (Wellman 1979; Wellman, Leighton 1979). Mezi nejvýznamnější autory těchto teorií patří Tönnies (1887/1996) a Wirth (1938). Podle přístupu *community lost* transformace západních společností na centralizované průmyslové byrokratické struktury vážně oslabil primární vazby a tím i existenci komunit ve městě (Wellman, Leighton 1979). Wirth (1938, s. 12) označuje primární vztahy mezi obyvateli ve městě za „neosobní, přechodné“. U obyvatel měst tak převládají sekundární sociální vztahy⁵. Obyvatelé měst nejsou plně začleněni do jedné komunity, ale jsou omezenými členy četných sociálních sítí (Wellman 1979).

Druhým východiskem ke konceptu *community question* se stal na počátku 60. let 20. století přístup *community saved* (Wellman, Leighton 1979). Tento přístup je spojen převážně s empirickými pracemi, podle jejichž výsledků se ve městech vyskytují lokality, ve kterých existují komunity se silnými primárními vazbami. Mezi nejvýznamnější autory těchto prací patří Whyte (1943/1993), Young a Willmott (1957/1992), Jacobs (1961/1975), Gans (1962, 1967/1982). Podle přístupu *community saved* tak sousedské komunity přetrvávají v průmyslových byrokratických společenských systémech jako důležitý zdroj podpory a společenského života (Wellman, Leighton 1979). Podle uvedeného přístupu formální centralizující tendence institucí vedly k zachování primárních vazeb (Wellman, Leighton 1979).

Ze syntézy dvou výše uvedených přístupů ke konceptu *community question* vzniknul třetí přístup a to *community liberated* (případně *community transformed*). S přístupem *community lost* souhlasí v tom, že průmyslová povaha sociálních systémů vedla k oslabení sousedských komunit ve městě. Ovšem souhlasí i s přístupem *community saved*, a to v tom, že primární vazby zůstávají pro jedince důležité a užitečné. Dále souhlasí s přístupem *community saved* v tom, že se komunity stále rozvíjejí ve městě, ale zároveň dodává, že takové komunity jsou zřídka organizovány v sousedství (Wellman, Leighton 1979). Podle předchozích dvou přístupů je výskyt komunit omezen na sousedství. Naproti tomu podle přístupu *community liberated* existují komunity i mimo sousedství. Podle Wellmana a Leightona (1979) byly komunity osvobozeny od jejich prostorového ukotvení se na sousedství díky levnější a efektivnější dopravě a komunikaci, oddělení místa pracoviště a příbuzenských vztahů od

⁵ Sekundární vztah je sociální vztah mezi dvěma nebo více osobami, který je věcný, instrumentální, neosobní, komunikačně formalizovaný atd. (Petrušek 1996).

místa bydliště, a vysoké sociální a rezidenční mobility obyvatel. V důsledku toho došlo k rozptýlení síťových vazeb od všestranně soudržných komunit k více specifickým komunitám (Wellman, Leighton 1979).

Rezidenční suburbanizace byla ve svých počátcích považována z odborného hlediska za pozitivní proces. Avšak nedlouho poté začala být vnímána jako proces, který ohrožuje společnost. Ve společnosti se postupně vyskytovaly nejrůznější názory na vliv rezidenční suburbanizace na zapojení do společenského života a sociální vazby v zázemí měst (Lupi, Musterd 2006). Na základě toho si Lupi a Musterd (2006, s. 814) ve své práci kladou otázku: „Co vlastně víme o sociální soudržnosti a sociálních vazbách v nově vybudovaných suburbánních sousedstvích“? Lupi a Musterd (2006) využívají přístupy ke *konceptu community question* k utřídění zmíněných názorů do tří přístupů, a to *lost, saved, liberated (transformed)*. Uvedenou problematiku Lupi a Musterd (2006) nazývají *suburban community question*.

Podle přístupu *lost* k *suburban community question* dochází v suburbii ke změnám v sociálních vazbách, které směřují k racionalitě a efektivitě (Lupi a Musterd 2006). V Severní Americe zachycuje slabé sociální vazby v suburbii Whyte (1956). Whyte (1956) na základě svého výzkumu popisuje suburbium jako svobodně zvolené vězení, ve kterém se vyskytují noví lidé, kteří jsou znudění, osamělí a odcizení. Ačkoliv Whyte (1956) pozoruje, že se obyvatelé v suburbii zapojují do nejrůznějších společenských aktivit a organizací, není to podle něj projevem lokální sociální soudržnosti. Od 50. let navázali na Whyta další vědci, podle kterých je život v suburbii soukromý a bez jakéhokoliv vztahu k místu (Lupi a Musterd 2006). Podle Putnama (2000) je slabá sociální soudržnost v suburbii zapříčiněna skutečností, že jejich obyvatelé se neustále pohybují mezi domovem, pracovištěm, a nákupními centry. Kunstler (1993) a Augé (1995) zdůvodňují slabou sociální soudržnost v suburbii absencí jejich historie a tradice. Život v suburbii prezentovaný přístupem *lost* se stal hluboce vžitý ve veřejném mínění, médiích i akademických debatách (Lupi a Musterd 2006). Později však byly názory přístupu *lost* označeny za suburbánní mýtus (Berger 1961, Phillips 1996).

Podle přístupu *saved* k *suburban community question* přetrvává v suburbii soudržnost. Tento názor byl založen na několika empirických výzkumech provedených zejména v Severní Americe, ale také v Anglii a Austrálii (Lupi, Musterd 2006). Nejvýznamnější z těchto studií je práce Ganse (1967/1982). Podle Ganse (1967/1982) obyvatelé v suburbii navazují mezi sebou vzájemné vztahy, vzájemně si důvěřují a pomáhají, utvářejí si vztah k místu a ztotožňují se s místními organizacemi a sportovními kolektivy.

Přístup *liberated (transformed)* se ve vztahu k *suburban community question* zaměřuje na hlavní charakteristiky života v suburbii, mezi které patří soukromí, bezpečnost a sociální mobilita (Lupi, Musterd 2006). Podle uvedeného přístupu se lidé v oblasti bydlení rozhodují

především na základě individuálních a funkčních potřeb a požadavků. Lidé se stěhují do suburbií kvůli kvalitnímu prostředí, ve kterém mohou žít se svojí rodinou, a ne kvůli vztahům se svými sousedy (Lupi, Musterd 2006). Při zabydlování se v nově postavených suburbiích dochází k velkému množství sousedským kontaktů. To je zapříčiněno skutečností, že tito obyvatelé mají společné problémy. Avšak postupem času intenzita jejich kontaktů slábne. Pouze mezi několika jedinci z řady prvních obyvatel může vzniknout silná komunita (Anderson 1983/2006).

Podle Lupiho a Musterda (2006) nelze nahlížet na sociální soudržnost a územní vazby v moderní společnosti žijící v suburbiích pomocí přístupů *lost a saved*. Lupi a Musterd (2006) uvádí, že rezidenční suburbanizace nevede k oslabení ani k uchování sociálních vazeb v suburbiích. Lupi a Musterd (2006) podporují přístup *transformed*, a zastávají názor, že mezi obyvateli v suburbiích dochází k přeměně sociální soudržnosti.

Lupi a Musterd (2006) si dále v práci kladou otázku, zda dochází k úpadku sociální soudržnosti a územních vazeb komunit v nově vzniklých suburbiích. K zodpovězení otázky Lupi a Musterd (2006) provádějí výzkum ve dvou nově postavených suburbiích v zázemí Amsterdamu a Haagu v Nizozemsku, založený na rozhovorech, dotazníkovém šetření, pozorování a analýze statistických dat.

Podle Lupiho a Musterda (2006) je sociální soudržnost obyvatel měřená pomocí územních vazeb v obou suburbiích velmi podobná situaci v městském prostředí. Ekonomické vazby založené na umístění práce jsou zde slabé. Protože v obou suburbiích jsou omezené pracovní příležitosti, většina obyvatel pracuje v jiných částech metropolitního regionu. Obyvatelé však participují na společenském životě svých suburbií. To se projevuje tím, že se zapojují do sportovních aktivit, provozují koníčky nebo se účastní společenských akcí. Z pohledu sociálních vazeb obyvatelé navazují mnoho sociálních kontaktů ve svých suburbiích. Nová přátelství navazují především v sousedstvích, školách svých dětí, sportovních klubech, ve spolcích nebo v zaměstnání. Se svými přáteli se scházejí nejčastěji doma, venku, při sportu, na ulici v sousedství nebo v obchodním centru. Obyvatelé obou suburbií mají značný vztah k místu, který je součástí kulturních a politických vazeb. To se projevuje tím, že většina obyvatel sleduje místní zprávy, a zajímá se o místní záležitosti. Avšak politické vazby hodnocené na základě důvěry obyvatel v místní orgány, jsou v obou suburbiích slabé. Obyvatelé obou suburbií nedůvěřují místní samosprávě ani místní policii. Obyvatelé také nesouhlasí se snahou městské rady zvýšit atraktivitu jejich suburbií vybudováním městských prvků, jako např. čínského zábavního parku, mrakodrapu, moderního městského centra či středověkého hradu. Nesouhlas vede ke vzniku nových politických stran na úrovni obcí, které zastupují místní zájmy. Identifikace obyvatel se svými suburbií není příliš silná. To je způsobeno skutečností, že obyvatelům obou suburbií záleží především na sousedství, resp. na malé ploše obklopující jejich dům. Obyvatelé obou

suburbií kladou v rámci svého sousedství důraz na jeho soukromí a bezpečí. Sociální vazby v sousedství jsou považovány za slabé. Ve zkoumaných suburbiích se projevují rysy přístupu *liberated (transformed)*. Do určité míry je však postoj obyvatel suburbií ovlivněn městskou radou a suburbánními kritiky, kteří vychází z přístupů *lost a saved*, a tak se snaží neustále vytvářet nové čtvrtě a prosazovat primární vazby (Lupi, Musterd 2006).

3 HISTORICKÝ VÝVOJ OKRESU KLADNO

Populační a socioekonomický rozvoj okresu Kladno byl nejvíce ovlivněn těžbou uhlí, která započala od 2. poloviny 19. století na území dnešního Kladna, a produkcí hutního průmyslu, která byla zahájena na konci 19. století v Kladně (Vykouk 2007; Seifert a kol. 2010). Příliv nových pracovníků do dolů a hutí v průběhu 2. poloviny 19. století a na počátku 20. století vedl ke vzniku hornických kolonií nejen na území dnešního Kladna, ale také v Brandýsku, Pcherách, Buštěhradě, Cvrčovicích či Libušíně (Vykouk 2007).

Pro další populační a socioekonomický vývoj okresu Kladno byly zásadní politické, ekonomické a sociální změny, které se udály v Česku po roce 1989. V jejich důsledku došlo v Kladně k výraznému poklesu těžby černého uhlí a průmyslové výroby (Seifert, Kovařík 2013; ČSÚ 2017b). Ačkoliv je město Kladno významným centrem regionálních a mikroregionálních obslužných funkcí pro okolní města a obce, současně spadá řadou nadregionálních obslužných funkcí přirozeně pod Prahu (SPF Group 2013). A tak mnoho obyvatel z okresu vyřešilo situaci na trhu práce dojížděním za prací do Prahy, s níž mělo Kladno a jeho nejbližší okolí vždy poměrně úzké vazby, a to díky blízké vzdálenosti (ČSÚ 2017b). V současnosti má okres Kladno intenzivní socioekonomické vazby na Prahu a do určité míry tvoří její zázemí (ČSÚ 2018).

Další významnou změnou po roce 1989 je výstavba nových rodinných nebo řadových domů v obcích nacházejících se v okolí města Kladna (Vykouk 2007). Patří mezi ně např. Velká Dobrá (viz Chaloupka, Oliverius 2015).

4 DATA A METODY

Práce hodnotí sociální prostředí v okrese Kladno na dvou úrovních sledování. První úroveň je okres Kladno. Druhou úroveň představuje dílčí případová studie vybrané suburbánní obce.

V rámci první úrovně sledování jsou formulovány dva dílčí cíle práce: Charakterizovat proces rezidenční suburbanizace v okrese Kladno, a zhodnotit proměny sociálně prostorové struktury v okrese Kladno s hlavním zaměřením na suburbánní obce. Ke druhému dílčímu cíli se váže následující výzkumná otázka: Existuje u suburbánních obcí v okrese Kladno vztah, že čím intenzivněji v nich probíhá bytová výstavba, tím v nich bydlí mladší a vzdělanější obyvatelstvo?

Na druhé úrovni sledování si práce klade za cíl zhodnotit sociální prostředí ve vybrané suburbánní obci v okrese Kladno. V rámci tohoto cíle jsou položeny následující výzkumné otázky: Existují rozdíly mezi původními a novými obyvateli v Buštěhradu v sociální struktuře? Existují rozdíly mezi původními a novými obyvateli v Buštěhradu ve vztazích vůči původním a novým obyvatelům v obci? Existují rozdíly mezi původními a novými obyvateli v Buštěhradu v zapojení do společenského života v obci? Existují rozdíly mezi původními a novými obyvateli v Buštěhradu v zapojení do politického života v obci?

V první kapitole empirické části práce (viz kapitola 5) byl charakterizován proces rezidenční suburbanizace v okrese Kladno na základě Dokončených bytů v obcích a Databáze demografických údajů za obce ČR za období let 1997–2016, které každoročně publikuje Český statistický úřad na řádovostní úrovni obcí. Časové období bylo zvoleno záměrně, a to z několika důvodů. Hlavní důvod představoval fakt, že k pozvolnému a selektivnímu nástupu procesu rezidenční suburbanizace v Česku dochází právě od druhé poloviny 90. let 20. století (Sýkora 1999; Musil 2005; Ouředníček 2006; Ouředníček 2008). Dalším důvodem byla skutečnost, že údaje o dokončených bytech v obcích jsou sledovány od roku 1997. V neposlední řadě byl důvodem také fakt, že v důsledku procesu rezidenční suburbanizace dochází v obcích okresu Kladno k významnějším změnám demografických údajů právě od roku 1997.

Proces rezidenční suburbanizace v okrese Kladno byl charakterizován na základě následujících kategorií dat a jejich ukazatelů:

- Bytová výstavba – počet dokončených bytů, intenzita bytové výstavby. Intenzita bytové výstavby je vypočítána jako počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel středního stavu.
- Počet obyvatel – index změny počtu obyvatel, hrubá míra přirozeného přírůstku, hrubá míra migračního salda. Index změny počtu obyvatel je vypočítán jako podíl počtu obyvatel v roce, ke kterému je posuzována změna a počtu obyvatel v roce

základním. Podíl je vynásoben hodnotou 100 a výsledek je vyjádřen v procentech. Při hodnotě 100 % se stav nezměnil, při hodnotě vyšší došlo k nárůstu a při hodnotě nižší došlo k poklesu. Hrubá míra přirozeného přírůstku je vypočítána jako přirozený přírůstek obyvatelstva na 1 000 obyvatel středního stavu. Přirozený přírůstek obyvatelstva je rozdíl počtu živě narozených dětí a počtu zemřelých osob za stejné období v daném území. Hrubá míra migračního salda je vypočítána jako migrační saldo obyvatelstva na 1 000 obyvatel středního stavu. Migrační saldo je rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých osob za stejné období v daném území (ČSÚ 2016b). Střední stav obyvatelstva je vypočítán jako počet obyvatel daného území v okamžiku, který byl zvolen za střed sledovaného období. Tím byla v kalendářním roce půlnoc z 30. 6. na 1. 7. sledovaného roku (ČSÚ 2016a).

Ve druhé kapitole empirické části práce (viz kapitola 6) byly zhodnoceny proměny sociálně prostorové struktury v okrese Kladno s hlavním zaměřením na suburbánní obce, a to na základě dat o věkové struktuře obyvatelstva z let 1991, 2001, 2011 a 2016, a o vzdělanostní struktuře obyvatelstva z let 1991, 2001 a 2011, na řádovostní úrovni obcí. Data z let 1991, 2001 a 2011 byla zjišťována v rámci Sčítání lidu, domů a bytů (dále SLDB), ale data o věkové struktuře obyvatelstva z roku 2016 byla zjišťována mimo SLDB. Všechna uvedená data pocházela z Českého statistického úřadu. Nejprve je potřeba uvést metodické rozdíly mezi daty ze SLDB. Data ze SLDB z let 1991 a 2001 poskytují údaje za obyvatelstvo s trvalým bydlištěm, tedy místem kde tito lidé byli hlášeni, ovšem ve skutečnosti v hlášeném místě bydlet nemuseli. Oproti nim data ze SLDB z roku 2011 obsahují údaje za obyvatelstvo s faktickým bydlištěm, tedy místem kde lidé skutečně bydlí. Na základě dat ze SLDB z uvedených let tedy nelze zcela přesně porovnat vývoj sledovaných ukazatelů, ovšem jiná možnost zde neexistuje. Tato odlišnost je brána v diplomové práci na vědomí.

Proměny sociálně prostorové struktury okresu Kladno byly zhodnoceny na základě následujících kategorií dat a jejich ukazatelů:

- Věková struktura – index stáří. Index stáří udává, kolik obyvatel v poproduktivním věku připadá na 100 obyvatel v předproduktivním věku. Je tedy vypočítán jako podíl počtu obyvatel ve věku 65 let a více a počtu obyvatel ve věku 0–14 let, který je vynásoben hodnotou 100.
- Vzdělanostní struktura – úroveň nejvyššího dosaženého vzdělání, podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním. Z důvodu lepší přehlednosti byly v práci použity čtyři základní kategorie dosaženého vzdělání: základní a nižší (zahrnutý kategorie bez vzdělání a základní včetně nedokončeného), střední bez maturity, střední s maturitou (včetně kategorií nástavbové a vyšší odborné) a vysokoškolské.

Výše uvedená data použitá v kapitolách 5 a 6 byla analyzována pomocí metod kvantitativního výzkumu, kterými byla popisná statistika a Spearmanův korelační koeficient

pořadí. Pomocí popisné statistiky použité v kapitolách 5 a 6 byly vybrané ukazatele vyjádřeny v absolutních (např. počet dokončených bytů) a relativních hodnotách (např. počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel). Spearmanův korelační koeficient pořadí byl použit v kapitole 6 ke zjištění, zda existuje u suburbánních obcí v okrese Kladno vztah, že čím intenzivněji v nich probíhá bytová výstavba, tím v nich bydlí mladší a vzdělanější obyvatelstvo. Spearmanův korelační koeficient pořadí byl zvolen, protože měří sílu vztahu X a Y , když nelze předpokládat linearitu očekávaného vztahu nebo normální rozdělení proměnných X a Y , a je odolný vůči odlehlým hodnotám (Hendl 2009). Hendl (2009, s. 268) uvádí, že „závislost proměnných může mít obecně vzestupný nebo sestupný charakter. Jestliže $r_s = 1$, resp. $r_s = -1$, párové hodnoty (x_i, y_i) leží na nějaké vzestupné, resp. klesající funkci“. Hendl (2009, s. 268) dále uvádí, že „výběrový koeficient korelace r_s ($-1 \leq r_s \leq 1$) pro daný výběr (x_i, y_i) spočteme podle vzorce $r_s = 1 - \frac{6 \sum D_i^2}{n(n^2 - 1)}$, kde D_i jsou rozdíly pořadí R_x a R_y hodnot x_i a y_i vzhledem k ostatním hodnotám seřazeného výběru podle velikosti. Před výpočtem je nutno oběma řadám čísel x_i a y_i tato pořadí přiřadit. Jestliže dvě čísla v řadě hodnot x_i , resp. y_i jsou stejná, přiřadíme jim průměrnou hodnotu příslušných pořadí. Obdobně provedeme tuto úpravu pro více stejných hodnot. V každé řadě nesmí být více než 1/5 pozorování stejných. Pokud se tak stane, musíme celý výpočet upravit“. Pokud je vypočtený Spearmanův korelační koeficient pořadí r_s v absolutní hodnotě vyšší než jeho kritická hodnota pro daný počet párů měření n a hladinu významnosti, lze vztah považovat za prokázaný (Hendl 2009).

Pro kartografické vyjádření ukazatelů s absolutními hodnotami byla použita velikost bodového znaku. Ukazatele s relativními hodnotami byly kartograficky znázorněny metodou kartogramu, při níž jsou statistická data týkající se různých geografických jevů plošně znázorněna např. barevnými odstíny (Novák, Murdych 1988).

Ve třetí kapitole empirické části práce (viz kapitola 7) bylo hodnoceno sociální prostředí ve vybrané suburbánní obci okresu Kladno za pomoci dat, která byla získána od respondentů metodou dotazníkového šetření.

K hodnocení sociálního prostředí v suburbánní obci v okrese Kladno byla jako případová studie vybrána obec Buštěhrad a to z několika důvodů. V porovnání s ostatními suburbii v okrese Kladno dosahoval Buštěhrad v období let 1997–2016 vysoké intenzity bytové výstavby, vysokého počtu dokončených bytů (ČSÚ 2017a) a vysokého podílu přistěhovalých obyvatel z jádrových měst (ČSÚ 2017d). Dále, k roku 2016 patřil mezi populačně největší suburbia v okrese (ČSÚ 2017c). Nechyběly zde ani veřejné prostory, kde by lidé mohli navazovat společenské kontakty a trávit volný čas (např. park s lavičkami, dětská hřiště apod.). Navíc, Buštěhrad byl dostatečně vybaven službami (např. obchody, restaurace, hospody apod.), které jsou také vhodnými místy pro navazování kontaktů.

Cílem dotazníkového šetření v Buštěhradu bylo zjistit, jaké jsou vztahy mezi obyvateli v obci, a jak jsou obyvatelé obce zapojeni do jejího společenského a politického života. Výhodou dotazníkového šetření je, že umožňuje v relativně krátkém čase a s poměrně nízkými finančními náklady relativně snadno získat údaje od velkého počtu respondentů. Jeho nevýhodou je, že klade vysoké nároky na ochotu dotazovaného, a tak respondent snadno může některé otázky přeskocit nebo neodpovědět vůbec. Další nevýhodou je jeho velice nízká návratnost, při které je často jakákoliv reprezentativnost vzorku ztracena (Disman 2011).

Součástí dotazníku byl průvodní dopis, který obsahoval informace o šetření, jeho účelu a využití a jehož součástí byly také kontaktní údaje na autora a na vedoucího diplomové práce (viz příloha 1). Samotný dotazník obsahoval celkem 15 otázek. Většinu z nich tvořily uzavřené otázky, avšak obsahoval i několik polouzavřených otázek (viz příloha 2). Vyplnění dotazníku mělo respondentům trvat přibližně 20 minut.

Otázky v dotazníku byly rozděleny do pěti částí. V první části byly respondentům položeny dvě otázky (č. 1–2). V první otázce bylo zjišťováno, zda se respondenti v obci narodili, či se do ní přistěhovali. V případě přistěhování se byl zjišťován název původní obce a typ původní zástavby. Druhá otázka zjišťovala rok, od kterého respondenti v obci bydlí (viz příloha 2). Pokud se respondenti v Buštěhradu narodili nebo se do něj přistěhovali do roku 1990, byli považováni pro účely této práce za původní obyvatele. Pokud se respondenti do Buštěhradu přistěhovali po roce 1990, byli považováni pro účely práce za nové obyvatele.

Zařazení do jedné ze dvou skupin obyvatel Buštěhradu bylo pro respondenty velmi důležité, protože ve druhé části dotazníku (otázky č. 3–9) jim byly kladeny otázky, které se jich dotazovaly na jejich vztahy s obyvateli ze stejné a druhé skupiny. Například, pokud se respondent na základě svých odpovědí na otázky č. 1 a 2 zařadil do skupiny původních obyvatel, stejnou skupinou pro něj byli původní obyvatelé a druhou skupinou pro něj byli noví obyvatelé. Jinými slovy, otázky č. 3–9 zjišťovaly kvalitativní i kvantitativní charakteristiky vztahů respondentů s původními a novými obyvateli v obci. Z tohoto důvodu byly všechny otázky z druhé části dotazníku kromě otázek č. 3 a 9 položeny respondentům dvakrát. Uvedenou otázkou byl zvlášť zjišťován vztah respondenta s původními a zvlášť s novými obyvateli. U výše uvedených otázek tak byly porovnávány odpovědi respondentů z jedné skupiny obyvatel (např. ze skupiny původních obyvatel) ve vztahu k původním a ve vztahu k novým obyvatelům. Při vyhodnocování odpovědí na tyto otázky tak nebyly porovnávány odpovědi respondentů ze skupin původních a nových obyvatel mezi sebou, jako tomu bylo v případě odpovědí na všechny zbylé otázky v dotazníku.

Ve třetí části byly zjišťovány kvalitativní i kvantitativní údaje o zapojení respondentů do společenského života obce (otázky č. 10–14). Čtvrtá část zjišťovala kvalitativní údaje o zapojení respondentů do politického života obce (otázka č. 15). V závěrečné části

dotazníku byly zjišťovány identifikační údaje respondentů a všech členů jejich domácností. Jednalo se o pohlaví, věk, nejvyšší dokončené vzdělání a ekonomickou aktivitu.

Některé otázky, které byly obsaženy v dotazníku, byly převzaty z již dříve realizovaných šetření se starosty obcí týkajících se změn sociálního prostředí v zázemí Prahy (např. Puldová, Ouředníček 2006; Špačková, Ouředníček 2012). Některé z převzatých otázek byly upraveny pro potřeby této práce.

Údaje z dotazníků byly analyzovány pomocí metod kvantitativního výzkumu, kterými byly popisná statistika, χ^2 -test dobré shody a χ^2 -test nezávislosti v kontingenční tabulce. Popisná statistika použitá v podkapitolách 7.4 a 7.5 vyjadřovala údaje v relativních hodnotách (např. podíl respondentů ze skupiny původních obyvatel, kteří hodnotili svoje vztahy s původními obyvateli v Buštěhradu jako pozitivní). Výsledky odpovědí na jednotlivé otázky byly znázorněny pomocí grafů a tabulek. Uvedený χ^2 -test dobré shody byl použit v závěrečné části kapitoly 4 k posouzení, zda lze výběr respondentů dotazníkového šetření považovat z hlediska sledovaných charakteristik za reprezentativní vzhledem k populaci Buštěhradu, či nikoliv. Hendl (2009, s. 314–315) o χ^2 -testu dobré shody uvádí, že „přezkušujeme, zda tvar pravděpodobnostního rozdělení kategoriální proměnné X má specifikovanou podobu. Při pozorování proměnné X se zjistily četnosti $\{n_i\}$ jednotlivých kategorií. Předpokládáme, že pravděpodobnostní rozdělení proměnné je určené pravděpodobnostmi $\{p_i\}$. Označíme ho symbolem $F_0(x)$. Symbolem $F(x)$ označíme rozdělení, jež náhodná proměnná skutečně má.

Test dobré shody testuje hypotézu: $H_0 : F(x) = F_0(x)$ proti alternativě $H_1 : F(x) \neq F_0(x)$ Rozdíl mezi pozorovanými a očekávanými četnostmi zachycuje testovací statistika, která má tvar: $\chi^2 = \sum_{i=1}^k \frac{(n_i - np_i)^2}{np_i}$, kde k = počet možných hodnot kategoriální proměnné, n_i = pozorovaná četnost v kategorii i , np_i = teoretická (očekávaná) četnost v kategorii i vypočítaná za předpokladu platnosti H_0 , přičemž n označuje rozsah výběru a p_i teoretickou pravděpodobnost kategorie i .

Statistika χ^2 má za platnosti nulové hypotézy asymptoticky χ^2 -rozdělení. Při hledání kritické hodnoty použijeme $k - 1$ stupňů volnosti. Jestliže hodnota statistiky χ^2 překročí kritickou mez, signalizuje to špatnou shodu dat s teoretickým rozdělením“.

Stejně jako popisná statistika, tak i χ^2 -test nezávislosti v kontingenční tabulce byl použit v podkapitolách 7.4 a 7.5. K posuzování závislosti v kontingenčních tabulkách uvádí Hendl (2009, s. 321–322), že „nejdříve vypočítáme očekávané frekvence m_{ij} v políčku $[i, j]$ za předpokladu, že platí nulová hypotéza. Pravděpodobnost p_{ij} , že u objektu zjistíme kombinaci hodnot obou proměnných i a j , musí mít v tomto případě hodnotu $p_i p_j$. Hodnoty obou pravděpodobností odhadneme podíly n_i/n a n_j/n . Protože očekávaná hodnota četnosti v políčku $m_{ij} = p_{ij}n$ a odhad p_{ij} je $n_i n_j / n^2$, tak $m_{ij} = \frac{n_i n_j}{n}$ pro $i = 1, 2, \dots, r$, a $j = 1, 2, \dots, s$ “.

Hendl (2009, s. 322) dále dodává, že „čísla n_{ij}/n odhadují pravděpodobnosti p_{ij} stejně jako

čísla $n_i n_j / n^2$, ale bez podmínky, že platí nulová hypotéza. Testovací statistiku χ^2 spočteme podle vzorce $\chi^2 = \sum \frac{(\text{pozorované četnosti} - \text{očekávané četnosti})^2}{\text{očekávané četnosti}}$, tedy $\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - m_{ij})^2}{m_{ij}}$.

Je patrné, že χ^2 -statistika měří celkovou nepodobnost čísel n_{ij} a m_{ij} . Čím jsou rozdíly zjištěných a očekávaných četností větší, tím je větší testovací statistika χ^2 . Hodnotu χ^2 srovnáme s kritickou hodnotou χ^2 -rozdělení o stupních volnosti $(r - 1)(s - 1)$ na zvolené hladině významnosti. Jestliže hodnota χ^2 je větší než tabulková hodnota, hypotézu zamítáme.“ Hendl (2009, s. 322) dále uvádí, že „tento test je platný asymptoticky, proto ho můžeme použít pouze při dostatečném počtu pozorování. Všechny očekávané hodnoty by měly být větší než jedna. Jestliže se v některých políčkách vyskytnou nulové hodnoty, přejdeme k analýze odvozené tabulky vzniklé sloučením málo obsazených kategorií“. Pokud zamítáme H_0 o nezávislosti v kontingenční tabulce, je potřeba vypočítat koeficient závislosti pro kontingenční tabulku. Podle Hendl (2009) existuje pro měření síly vztahu v kontingenční tabulce několik koeficientů. Hendl (2009) z nich uvádí korigovaný koeficient kontingence

podle Pearsona $C_{kor} = \frac{C}{C_{max}}$, kde $C = \sqrt{\frac{\chi^2}{\chi^2 + n}}$, $C_{max} = \sqrt{(m - 1)m}$; a Cramerův koeficient

$V = \sqrt{\frac{\chi^2}{n(m-1)}}$, kde χ^2 je popsána testovací statistika a m je větší z obou čísel r a s . Pro

C_{kor} i V platí, že se nacházejí v intervalu $(0; 1)$. Pokud dosahují hodnoty 0, není v tabulce žádný vztah. Jestliže koeficienty nabývají hodnoty 1, je v tabulce úplný vztah (Hendl 2009).

Výběrové šetření domácností respondentů bylo provedeno způsobem systematického náhodného výběru, avšak s ohledem na skutečnost, že se do výběru musely dostat se stejnou pravděpodobností domácnosti respondentů ze skupin původních i nových obyvatel. Ve snaze mít co největší soubor dat, ze kterého by bylo možné vyvozovat relevantní závěry, byl počet dotazníků, které byly doručeny do domácností, předem stanoven na 100. V registru sčítacích obvodů a budov byla u všech domů v Buštěhradu zjištěna čísla domovní, kterých bylo v obci celkem 1 116 (Registr sčítacích obvodů a budov 2017). Vzhledem k předem stanovenému počtu předávaných dotazníků a celkovému počtu čísel domovních v Buštěhradu, byl pro doručení dotazníku vybrán každý 11. dům v obci. V případě, že se jednalo o budovu, která nesloužila k bydlení, byl zvolen dům s nejbližším následujícím číslem domovním, který sloužil k bydlení. Pokud se jednalo o dům s 2–6 byty, byl vybrán byt na základě hodu šestistěnnou hrací kostkou. Všechny vybrané domy měly nejvýše 6 bytů.

Ve veřejně dostupných statistických zdrojích není evidován počet obyvatel podle roku, od kterého bydlí v obci, ani podle skutečnosti, zda se v obci narodili, nebo se do ní přistěhovali. A tak není možné zcela přesně určit, kolik bydlí v Buštěhradu obyvatel ze skupin původních a nových obyvatel, které byly vymezeny pro účely této práce. Zastoupení obou dvou skupin obyvatel v Buštěhradu bylo odhadnuto na základě počtu obydlených bytů v obci podle

období výstavby. Tyto údaje pocházejí převážně ze SLDB 2011, dále pak ze SLDB 2001 a z Dokončených bytů v obcích 1997–2016. Je nezbytné uvést metodické rozdíly mezi daty ze SLDB. Data z roku 2001 obsahují údaje o počtu trvale obydlených bytů podle období výstavby. Na rozdíl od nich data z roku 2011 poskytují údaje o počtu obydlených bytů podle období výstavby nebo rekonstrukce. Na základě dat ze SLDB z let 2001 a 2011 tedy nelze zcela přesně porovnat vývoj sledovaného ukazatele, ovšem jiná možnost zde není. Tato odlišnost je v diplomové práci brána na vědomí. Údaje o počtu obydlených bytů jsou v SLDB 2011 publikovány za následující období výstavby nebo rekonstrukce: 1919 a dříve, 1920–1970, 1971–1980, 1981–2000, a 2001–2011. Protože z kategorie období let 1981–2000 nelze zjistit, kolik bytů bylo postaveno nebo rekonstruováno v letech 1981–1990 a 1991–2001, byla pro určení počtu obydlených bytů postavených nebo rekonstruovaných v uvedených obdobích použita data ze SLDB 2001, která obsahují údaje mimo jiné i za období let 1981–1990 a 1991–2001. Počet obydlených bytů postavených v letech 1981–1990 tak byl převzat ze SLDB 2001. Počet obydlených bytů postavených v letech 1991–2001 byl vypočten jako rozdíl celkového počtu obydlených bytů postavených nebo rekonstruovaných v období let 1981–2000 ze SLDB 2011 a počtu trvale obydlených bytů postavených v letech 1981–1990 ze SLDB 2001. Protože data ze SLDB 2011 se vztahují pouze k části roku 2011, bylo dále potřeba určit, kolik bytů bylo postaveno v celém roce 2011. Tento údaj byl vypočten jako rozdíl počtu dokončených bytů v letech 2001–2011, který obsahuje údaje za celé roky, a jehož zdrojem jsou Dokončené byty v obcích 1997–2016, a počtu obydlených bytů postavených nebo rekonstruovaných v období let 2001–2011, který obsahuje údaje od roku 2001 do části roku 2011, a jehož zdrojem je SLDB 2011. Údaje o počtu dokončených bytů v letech 2012–2016 byly zjištěny z Dokončených bytů v obcích 1997–2016. V Buštěhradu byl o trochu větší podíl obydlených bytů postavených nebo rekonstruovaných v období let 1919 a dříve – 1990 než v období let 1991–2016 (viz tabulka 1).

Tabulka 1: Počet a podíl obydlených bytů v Buštěhradu podle období výstavby nebo rekonstrukce

Období výstavby nebo rekonstrukce	Počet obydlených bytů	Podíl obydlených bytů [%]
1919 a dříve – 1990	706	56,6
1991–2016	542	43,4
celkem	1 248	100,0

Zdroj: ČSÚ (2003), ČSÚ (2014a), ČSÚ (2017a). Vlastní zpracování.

Z celkového počtu respondentů bylo nepatrně více zařazeno do skupiny původních obyvatel než do skupiny nových obyvatel (viz tabulka 2). Poměr mezi počtem respondentů zařazených do skupin původních a nových obyvatel tak byl velmi podobný poměru mezi

počtem obydlených bytů postavených v období let 1919 a dříve – 1990 a v období let 1991–2016.

Na základě výsledku χ^2 -testu dobré shody na 5% hladině významnosti mezi počtem respondentů zařazených do skupin původních a nových obyvatel a počtem obydlených bytů postavených nebo rekonstruovaných v období let 1919 a dříve – 1990 a 1991–2016 ($\chi^2 = 0,26$; kritický kvantil = 3,84) nebyla H_0 zamítnuta. Ukázalo se, že zastoupení respondentů ze skupin původních a nových obyvatel odpovídalo zastoupení obydlených bytů podle období výstavby nebo rekonstrukce (viz tabulka 3).

Tabulka 2: Počet a podíl respondentů ve skupině původních a nových obyvatel v Buštěhradu

Skupina obyvatel	Počet respondentů	Podíl respondentů [%]
původní obyvatelé	32	53,3
noví obyvatelé	28	46,7
celkem	60	100,0

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, $N = 60$.

Tabulka 3: Výsledek χ^2 -testu dobré shody pro srovnání zastoupení respondentů podle skupin obyvatel a celkového zastoupení obydlených bytů podle období výstavby nebo rekonstrukce v Buštěhradu

Identifikační údaj	χ^2	f	$\chi^2_f(0,95)$	H_0
skupina obyvatel	0,26	1	3,84	nezamítáme

Zdroj: ČSÚ (2003), ČSÚ (2014a), ČSÚ (2017a), Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017.

Vlastní zpracování.

Vysvětlivky: χ^2 = tzv. testové kritérium, f = stupně volnosti, $\chi^2_f(0,95)$ = kritický kvantil χ^2 rozdělení na 5% hladině významnosti při daných stupních volnosti, H_0 = nulová hypotéza.

Dotazníkové šetření probíhalo od 20. 4. 2017 do 10. 6. 2017. Jeho průběh byl následující: Jako tazatel jsem zazvonil u předem vybraného domu na základě domovního čísla nebo u předem vybraného bytu podle výsledku hodu šestistěnnou hrací kostkou. Pokud byl někdo z domácnosti doma a otevřel, představil jsem se, seznámil jsem ho s dotazníkovým šetřením a požádal dotyčného o vyplnění dotazníku některým z dospělých členů domácnosti. Některý z dospělých členů domácnosti vyplnil dotazník na místě, nebo byl s některým z členů domácnosti domluven termín pro vyzvednutí vyplněného dotazníku dospělou osobou, nebo některý z členů domácnosti poslal naskenovaný vyplněný dotazník dospělou osobou prostřednictvím e-mailu na adresu uvedenou v průvodním dopisu i na konci dotazníku. Pokud nikdo z domácnosti nebyl zastižen doma, byl do poštovní schránky domácnosti vhozen průvodní dopis s dotazníkem a vzkaz s prosbou, aby někdo z domácnosti poslal e-

mailem na uvedenou adresu naskenovaný dotazník vyplněný dospělou osobou. Celkem bylo v obci rozdáno 100 dotazníků, ze kterých bylo získáno zpět 60 vyplněných dotazníků. Návratnost dotazníků tak činila 60 %. Návratnost dotazníků lze hodnotit jako poměrně slušnou.

V dotazníkovém šetření byly zjištěny identifikační údaje u 60 respondentů a u 104 členů jejich domácností. Identifikační údaje tak byly zjištěny celkem u 164 obyvatel Buštěhradu.

Identifikační údaje respondentů byly v práci využity ke srovnání charakteristik výběru respondentů s charakteristikami populace Buštěhradu, a tedy k posouzení, zda lze považovat výběr respondentů za reprezentativní z hlediska jednotlivých charakteristik (viz tabulka 4).

Identifikační údaje respondentů a všech členů jejich domácností byly v práci využity ke zhodnocení sociálního prostředí Buštěhradu pomocí sociální struktury respondentů a členů jejich domácností (viz podkapitola 7.4).

Tabulka 4: Srovnání respondentů dotazníkového šetření a populace v Buštěhradu

		Výběr		Populace	
		Počet	Podíl [%]	Počet	Podíl [%]
Počet obyvatel		60	100	2 884*	100,0*
Pohlaví	muži	22	36,7	1 379*	47,8*
	ženy	36	60,0	1 505*	52,2*
	neuveďeno	2	3,3	0*	0,0*
Věkové skupiny	0–14	0	0,0	703**	21,1**
	15–29	6	10,0	474**	14,2**
	30–44	18	30,0	924**	27,8**
	45–64	14	23,3	747**	22,4**
	65–84	10	16,7	439**	13,2**
	85 a více	0	0,0	42**	1,3**
	neuveďeno	12	20,0	0**	0,0**
Nejvyšší ukončené vzdělání	bez vzdělání nebo základní	0	0,0	374*	15,7*
	střední bez maturity	9	15,0	696*	29,2*
	střední s maturitou, nástavbové nebo vyšší odborné	33	55,0	916*	38,4*
	vysokoškolské	15	25,0	323*	13,5*
	neuveďeno	3	5,0	77*	3,2*
Ekonomická aktivita	zaměstnanci, zaměstnavatelé, samostatně činní, pomáhající	29	48,3	1 274*	44,2*
	pracující studenti a učni	1	1,7	21*	0,7*
	pracující důchodci	2	3,3	58*	2,0*
	ženy na mateřské dovolené	4	6,7	42*	1,5*
	nezaměstnaní	1	1,7	119*	4,1*
	nepracující důchodci	18	30,0	524*	18,2*
	osoby s vlastním zdrojem obživy	0	0,0	52*	1,8*
	osoby v domácnosti, děti předškolního věku, ostatní závislé osoby	0	0,0	311*	10,8*
	žáci, studenti, učni	2	3,3	380*	13,2*
	neuveďeno	3	5,0	103*	3,6*

Zdroj: ČSÚ (2014a)*, ČSÚ (2017e)**, Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017. Vlastní zpracování.

K posouzení, zda lze považovat výběr respondentů za reprezentativní z hlediska jednotlivých charakteristik, byl použit χ^2 -test dobré shody. Podle jeho výsledků na 5% hladině významnosti pro pohlaví a věkové skupiny nebyla H_0 zamítnuta, a tak lze považovat výběr respondentů z hlediska uvedených charakteristik za reprezentativní. Při výpočtu χ^2 u pohlaví nebyl počítán jeho přínos pro kategorii „neuvedeno“, protože se v populaci Buštěhradu nevyskytovala. Při výpočtu χ^2 u věkových skupin nebyl počítán přínos opět pro kategorii „neuvedeno“, a ani pro skupinu 0–14 let, a to protože dotazník byl určen některému z dospělých členů domácnosti. Naopak, na základě výsledků χ^2 -testu dobré shody na 5% hladině významnosti pro nejvyšší ukončené vzdělání a ekonomickou aktivitu byla H_0 zamítnuta, a tak nelze považovat z hlediska těchto charakteristik výběr respondentů za reprezentativní (viz tabulka 5). Pro to existuje několik důvodů. Jedním z důvodů je skutečnost, že v naprosté většině vybraných domácností se staly respondenty nejvzdělanější dospělé osoby. To potvrzují Špačková a Ouředníček (2012), podle kterých jsou vzdělanější lidé obecně více ochotní účastnit se dotazníkového šetření. Dalším z důvodů je fakt, že ve SLDB jsou sledovány údaje o nejvyšším ukončeném vzdělání u osob starších 14 let. A právě mladí lidé ve věku 15–19 let tvořili ve SLDB 2011 největší část osob se základním vzděláním⁶ (ČSÚ 2014b), z nichž většina se dotazníkového šetření ani nemohla zúčastnit, neboť dotazníky byly určeny dospělým osobám. V neposlední řadě byla důvodem také skutečnost, že údaje o vzdělanostní a ekonomické struktuře populace Buštěhradu pocházely z roku 2011, avšak dotazníkové šetření proběhlo v roce 2017. Vzdělanostní struktura populace Buštěhradu během uvedených 6 let velmi pravděpodobně doznala změn, mezi které patřilo zvýšení podílu obyvatel se vzděláním střední s maturitou a vyšším, a to na úkor poklesu podílu obyvatel se vzděláním středním bez maturity a nižším. Na základě údajů o věkové struktuře populace Buštěhradu za leta 2011 (ČSÚ 2014a) a 2016 (ČSÚ 2017e) došlo v ekonomické struktuře populace mezi lety 2011 a 2017 velmi pravděpodobně ke zvýšení podílu dětí předškolního věku, žáků, studentů, učňů a důchodců, a to na úkor snížení podílu zaměstnanců, zaměstnavatelů, samostatně činných, a pomáhajících.

⁶ To však lze považovat za přechodný stav, protože většina z nich dosáhne v následujících několika letech některého z vyšších stupňů vzdělání (CSÚ 2014b).

Tabulka 5: Výsledky χ^2 -testu dobré shody pro srovnání charakteristik výběru respondentů dotazníkového šetření a populace v Buštěhradu

Identifikační údaje	χ^2	f	$\chi_f^2 (0,95)$	H_0
Pohlaví	2,27	1	3,84	nezamítáme
Věkové kategorie	2,16	4	9,49	nezamítáme
Nejvyšší ukončené vzdělání	24,10	3	7,81	zamítáme
Ekonomická aktivita	12,81	6	12,59	zamítáme

Zdroj: ČSÚ (2014a), ČSÚ (2017e), Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017. Vlastní zpracování.

Vysvětlivky: χ^2 = tzv. testové kritérium, f = stupně volnosti, $\chi_f^2 (0,95)$ = kritický kvantil χ^2 rozdělení na 5% hladině významnosti při daných stupních volnosti, H_0 = nulová hypotéza.

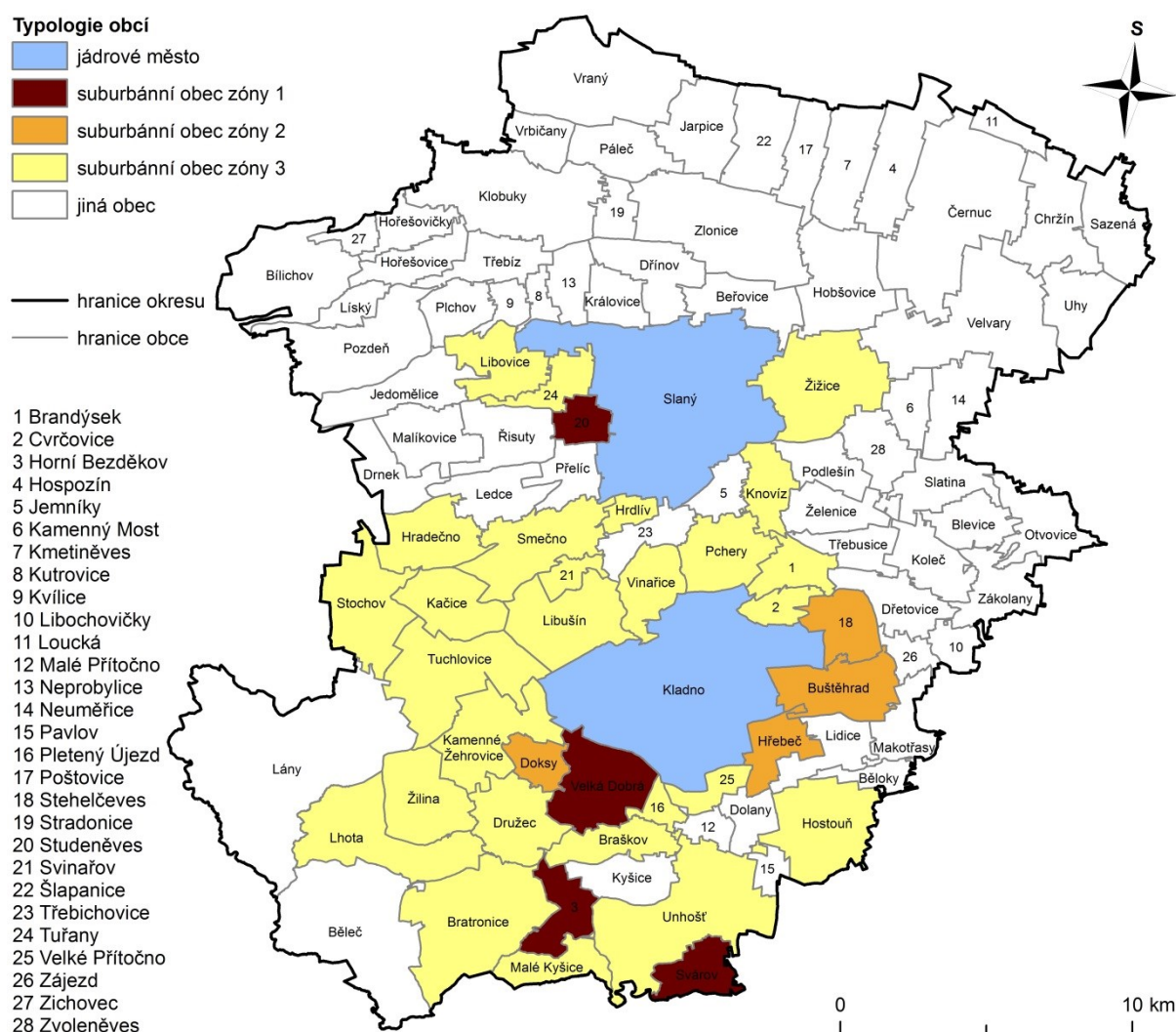
Na všechny otázky v dotazníku odpověděla naprostá většina respondentů. Konkrétně, na 12 otázek odpovědělo 100 % respondentů. Na 3 otázky odpovědělo 98,3 % respondentů. Na 1 otázku týkající se počtu přátel a známých v Buštěhradu odpovědělo 91,6 % respondentů. Další 5 % respondentů, uvedlo u této otázky odpovědi, které nebylo možné kvantitativně vyhodnotit (např. více, méně, mnoho, hodně), a proto byly jejich odpovědi z výsledků vyřazeny. Také všechny identifikační údaje o sobě a členech svých domácností vyplnila většina respondentů. Čtyři identifikační údaje byly vyplněny nejméně u 92,6 % osob, o kterých byly tyto údaje zjišťovány. Pouze u věku byly uvedeny údaje u 84,0 % osob.

5 CHARAKTERISTIKA PROCESU REZIDENČNÍ SUBURBANIZACE V OKRESE Kladno

V této kapitole je charakterizován proces rezidenční suburbanizace v okrese Kladno na základě bytové výstavby, počtu obyvatel, a přirozeného a migračního přírůstku v období let 1997–2016.

Pro účely charakteristiky procesu rezidenční suburbanizace v okrese Kladno a zhodnocení proměn sociálně prostorové struktury okresu Kladno (viz kapitola 6), jsou v této kapitole obce v okrese Kladno rozlišeny na suburbánní a nesuburbánní (tj. jádrová města a ostatní obce). Suburbánní obce jsou dále rozčleněny do tří zón podle intenzity procesu rezidenční suburbanizace. Jádrová města a suburbánní obce rozčleněné do tří zón podle intenzity procesu rezidenční suburbanizace, byly v Česku vymezeny k letům 2007 (viz Ouředníček a kol. 2013a), 2010 (viz Špačková a kol. 2012a; Špačková a kol. 2012b; Ouředníček a kol. 2014b) a 2013 (viz Špačková a kol. 2016). Protože v kapitole 6 jsou hodnoceny proměny sociálně prostorové struktury okresu Kladno na řádovostní úrovni obcí na základě dat ze SLDB z let 1991, 2001 a 2011 a na základě dat o věkové struktuře obcí z roku 2016, je v diplomové práci použito vymezení jádrových měst a suburbánních obcí v okrese Kladno k roku 2010 (viz obrázek 1). Vymezení k roku 2010 tak nejlépe odpovídá stavu v roce 2011, kdy proběhlo poslední SLDB.

Obrázek 1: Typologie obcí v okrese Kladno k roku 2010

Zdroj: ARCDATA PRAHA (2014), Ouředníček a kol. (2014b). Vlastní zpracování.

5.1 Bytová výstavba

V suburbánních obcích okresu Kladno v letech 1997–2016 dosahovala intenzita bytové výstavby i počet dokončených bytů mnohem vyšších hodnot v porovnání s nesuburbánními obcemi (tj. s jádrovými městy a ostatními obcemi), jak ukazuje tabulka 6.

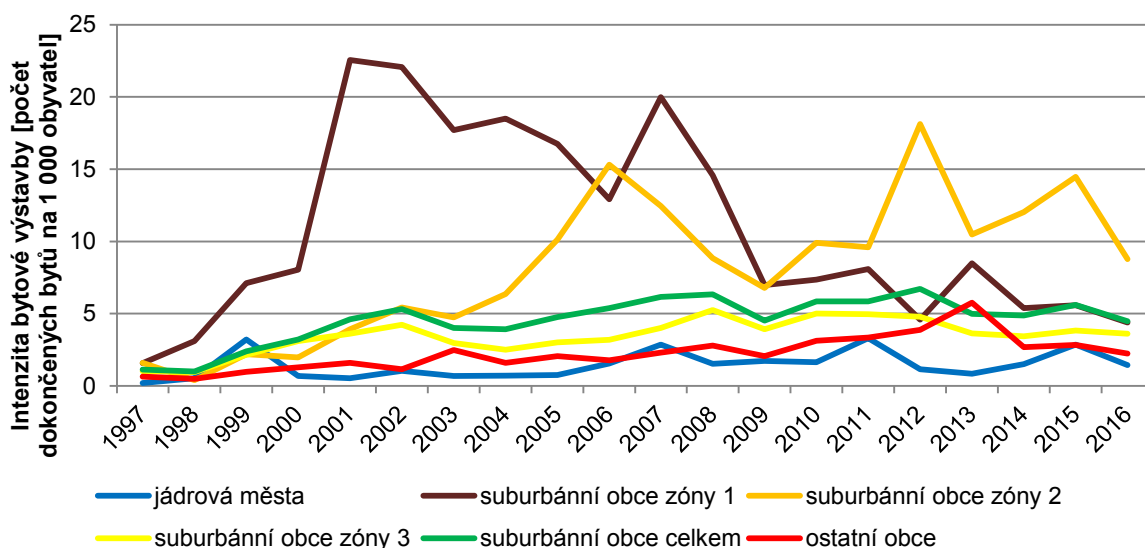
Tabulka 6: Základní charakteristika bytové výstavby v jednotlivých typech obcí v okrese Kladno v letech 1997–2016

Typologie obcí	Celkový počet dokončených bytů	Průměrný počet dokončených bytů v obci	Průměrný roční počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel
jádrová města	2 442	1 221,0	1,4
suburbánní obce zóny 1	554	138,5	10,4
suburbánní obce zóny 2	1 047	261,8	8,7
suburbánní obce zóny 3	2 463	91,2	3,5
suburbánní obce celkem	4 064	116,1	4,6
ostatní obce	1 220	19,4	2,3
okres Kladno	7 726	77,3	2,5

Zdroj: ČSÚ (2017a). Vlastní zpracování.

Také trend intenzity bytové výstavby v období let 1997–2016 byl v suburbánních obcích zcela odlišný oproti tomu, který probíhal v nesuburbánních obcích (tj. jádrových městech a ostatních obcích; viz obrázek 2). V suburbánních obcích zařazených do zóny 1 začalo docházet k intenzivnější bytové výstavbě a s ní souvisejícímu procesu rezidenční suburbanizace již na konci 20. století. Rozmezí let 2001–2008 bylo pro suburbánní obce zóny 1 obdobím největšího stavebního rozvoje. Například v obci Velká Dobrá byla v uvedeném období realizována výstavba celkem 43 rodinných domů v ulicích Sluneční a Okružní a to za účelem získání prostředků na investice v obci (Chaloupka, Oliverius 2015). Po roce 2008 již tyto obce byly nasycené novými byty, a tak zde v letech 2009–2016 nedocházelo k tak vysoké intenzitě bytové výstavby jako v letech 2001–2008. V suburbánních obcích zóny 2 začalo docházet k intenzivní bytové výstavbě a tedy k nástupu rezidenční suburbanizace v roce 2005. V těchto obcích pak bylo v letech 2010–2016 dosaženo nejvyšší intenzity bytové výstavby v okrese Kladno. V suburbánních obcích zóny 3 byla intenzita bytové výstavby po celé období let 1997–2016 poměrně nízká (viz obrázek 2).

Obrázek 2: Intenzita bytové výstavby v jednotlivých typech obcí v okrese Kladno v letech 1997–2016

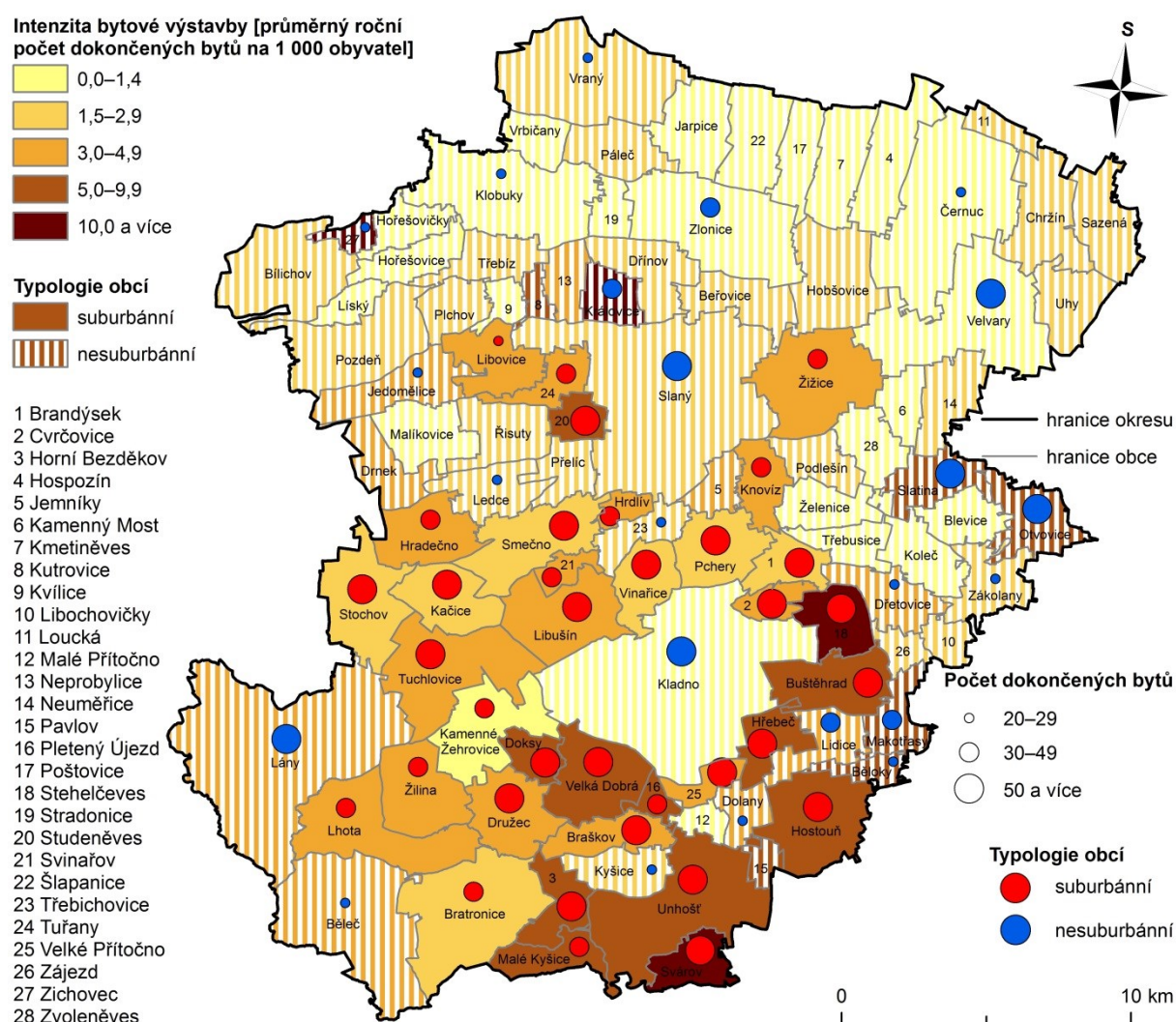
Zdroj: ČSÚ (2017a). Vlastní zpracování.

Z prostorového hlediska lze pozorovat patrné rozdíly v absolutním počtu dokončených bytů i v intenzitě bytové výstavby mezi jednotlivými obcemi (viz obrázek 3). Největší počet dokončených bytů v letech 1997–2016 byl v suburbánních obcích nacházejících se v jižní části okresu, odkud je relativně blízko do Kladna i do Prahy. Naproti tomu nejméně bytů ve sledovaném období bylo dokončeno v obcích nacházejících se v severní části okresu (viz obrázek 3). Prostorová diferenciaci v absolutním počtu dokončených bytů souvisí s koncentrickým šířením rezidenční suburbanizace, jehož podstatou je rozvoj stále více vzdálenějších sídel od jádra v rámci metropolitní oblasti, do vzdálenějších částí metropolitního regionu Prahy (Ouředníček 2013). Nová suburbánní bytová výstavba byla nejprve realizována ještě uvnitř administrativních hranic Prahy na plochách oddělených od kompaktního města (Perlín 2002). Postupně se rozšířila i do zázemí Prahy, protože zde byly nižší ceny pozemků a nižší náklady na stavbu a bydlení než v Praze (Ouředníček, Posová 2006). Ze zázemí Prahy se od druhé poloviny 90. let šířila nová bytová výstavba i do dalších obcí ve Středočeském kraji (Ouředníček, Posová 2006). Výstavba nových bytů v současnosti probíhá i v sídlech, která se nacházejí v širším zázemí Prahy (Ouředníček 2013).

Nejvyšší intenzity bytové výstavby v okrese Kladno v letech 1997–2016 bylo dosaženo v pásu suburbánních obcí obepínajících Kladno od jihozápadu k jihovýchodu (Stehelčevy, Velká Dobrá, Buštěhrad, Hřebeč, Doksy, Pletený Újezd), v pásu suburbánních obcí nacházejících se na jihovýchodním okraji okresu a současně sousedících s okresem Praha-západ (Svárov, Horní Bezděkov, Unhošť, Malé Kyšice, Hostouň), v obcích sousedících se Slaným (Královice, Studeněves), a v několika nesuburbánních obcích nacházejících se

v okrajových částech okresu (Zichovec, Slatina, Běloky, Otovice, Makotřasy). Intenzita bytové výstavby v obcích okresu Kladno klesala s rostoucí vzdáleností od jádrových měst Kladna, Slaného a Prahy (viz obrázek 3). Z prostorového hlediska tak bylo patrné postupné zahušťování území mezi jádrovými městy Kladnem a Prahou a mezi Kladnem a Slaným, a jejich propojování novou rezidenční zástavbou (Temelová, Ouředníček 2011). Potvrdilo se, že nejvyšší intenzity bytové výstavby dosahovaly především obce menší populační velikosti (Temelová, Ouředníček 2011). Výjimkou byly obce Velká Dobrá, Hřebeč, Buštěhrad, Doksy, Unhošť a Hostouň.

Obrázek 3: Počet dokončených bytů a intenzita bytové výstavby v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v letech 1997–2016

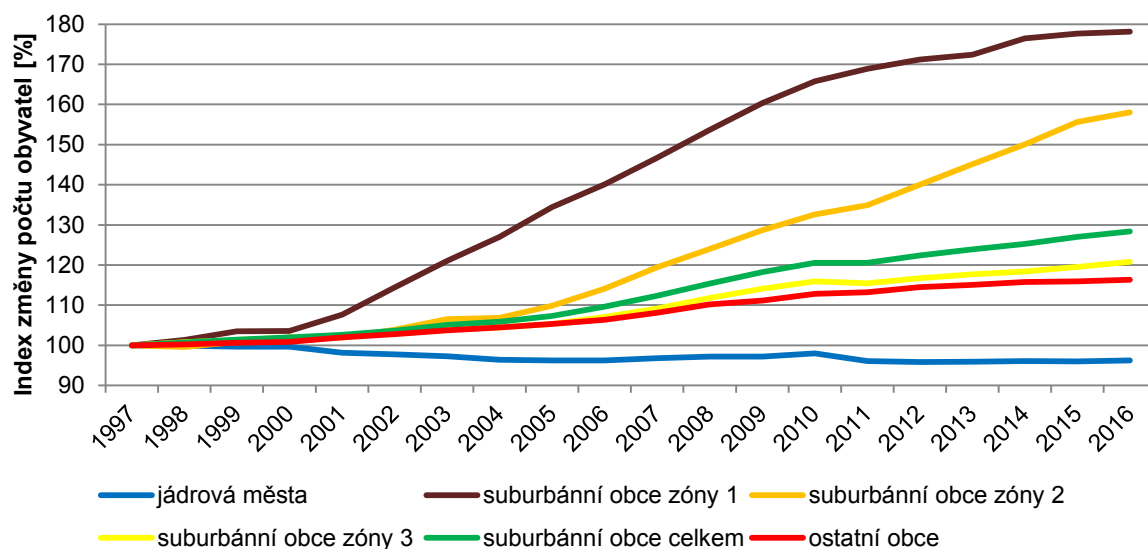

Zdroj: ARCDATA PRAHA (2014), ČSÚ (2017a). Vlastní zpracování.

5.2 Počet obyvatel a základní demografické ukazatele

V suburbánních a nesuburbánních obcích probíhaly v období let 1997–2016 odlišné trendy ve vývoji počtu obyvatel (viz obrázek 4). Počet obyvatel v suburbánních obcích neustále rostl, avšak průběh a výše nárůstu se od sebe výrazně lišily podle suburbánních zón vymezených na základě intenzity bytové výstavby. V ostatních obcích nebyl nárůst počtu obyvatel tak vysoký jako v suburbánních obcích. V jádrových městech počet obyvatel klesal (viz obrázek 4). Změna počtu obyvatel byla výsledkem společného působení přirozeného přírůstku (viz obrázek 5) a migračního salda (viz obrázek 6), jehož význam byl mnohem vyšší.

Obrázek 4: Index změny počtu obyvatel v jednotlivých typech obcí v okrese Kladno v letech 1997–2016

Zdroj: ČSÚ (2017c). Vlastní zpracování.

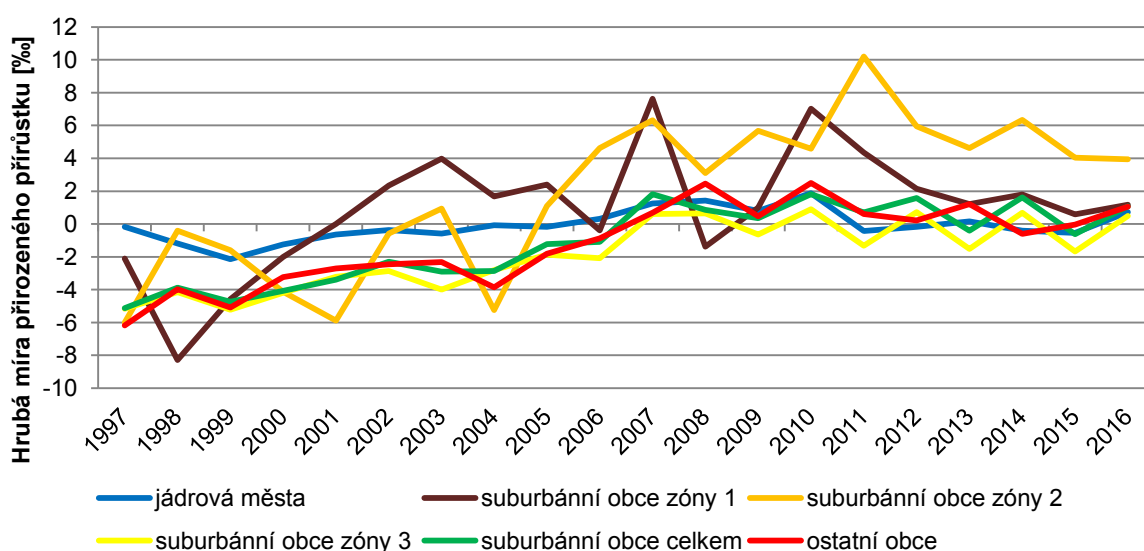
Relativně největší nárůst počtu obyvatel byl zaznamenán v suburbánních obcích zóny 1, a to o 78,2 %. Od roku 1997 se zde zvýšil počet obyvatel z 1 919 na konečných 3 419 v roce 2016. Nárůst se začal pozvolna projevovat již od roku 1997, kdy se obyvatelé začali stěhovat do nově postavených bytů. V letech 2002–2009 suburbia získávala výrazně více přistěhovaných obyvatel než v předcházejících letech, protože zde probíhala vysoce intenzivní bytová výstavba až do roku 2008 (viz obrázek 2), a to se projevilo ve zvýšených hodnotách hrubé míry migračního salda v uvedeném období (viz obrázek 6). Od roku 2002 suburbia navíc začala získávat obyvatele i přirozenou měnou (viz obrázek 5). Potvrdilo se, že migrační zisky jsou většinou následovány vysokými hodnotami porodnosti (Ouředníček, Novák 2012). To bylo navíc umocněno tím, že se do reprodukčního období dostaly silné

populační ročníky ze 70. let 20. století, které začaly zakládat rodiny (Puldová, Ouředníček 2011).

V suburbánních obcích zóny 2 byl relativní nárůst počtu obyvatel také poměrně výrazný, činil přibližně 58,1 %. Od počátku sledovaného období se zde zvýšil počet obyvatel z 5 017 na 7 930 na konci sledovaného období. Díky pozvolnému nárůstu intenzity bytové výstavby od roku 1997 (viz obrázek 2) se začal nárůst počtu obyvatel patrněji projevovat až od roku 2005, kdy suburbánní obce zóny 2 začaly výrazněji získávat obyvatele migrací, což se promítlo do zvýšení hodnot hrubé míry migračního salda (viz obrázek 6). K získávání obyvatel přirozenou měnou začalo docházet v roce 2005 (viz obrázek 5).

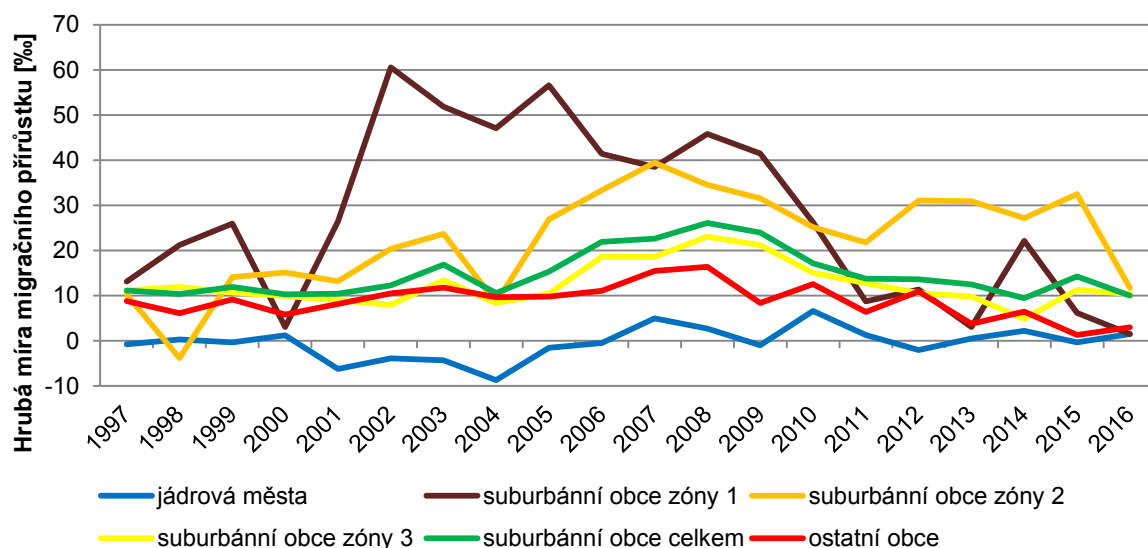
Nejmenší relativní nárůst počtu obyvatel v rámci suburbíí byl zaznamenán v zóně 3, a činil 20,8 %. Počet obyvatel se zde zvýšil v období let 1997–2016 z 32 228 na 38 938.

Obrázek 5: Hrubá míra přirozeného přírůstu v jednotlivých typech obcí v okrese Kladno v letech 1997–2016

Zdroj: ČSÚ (2017c). Vlastní zpracování.

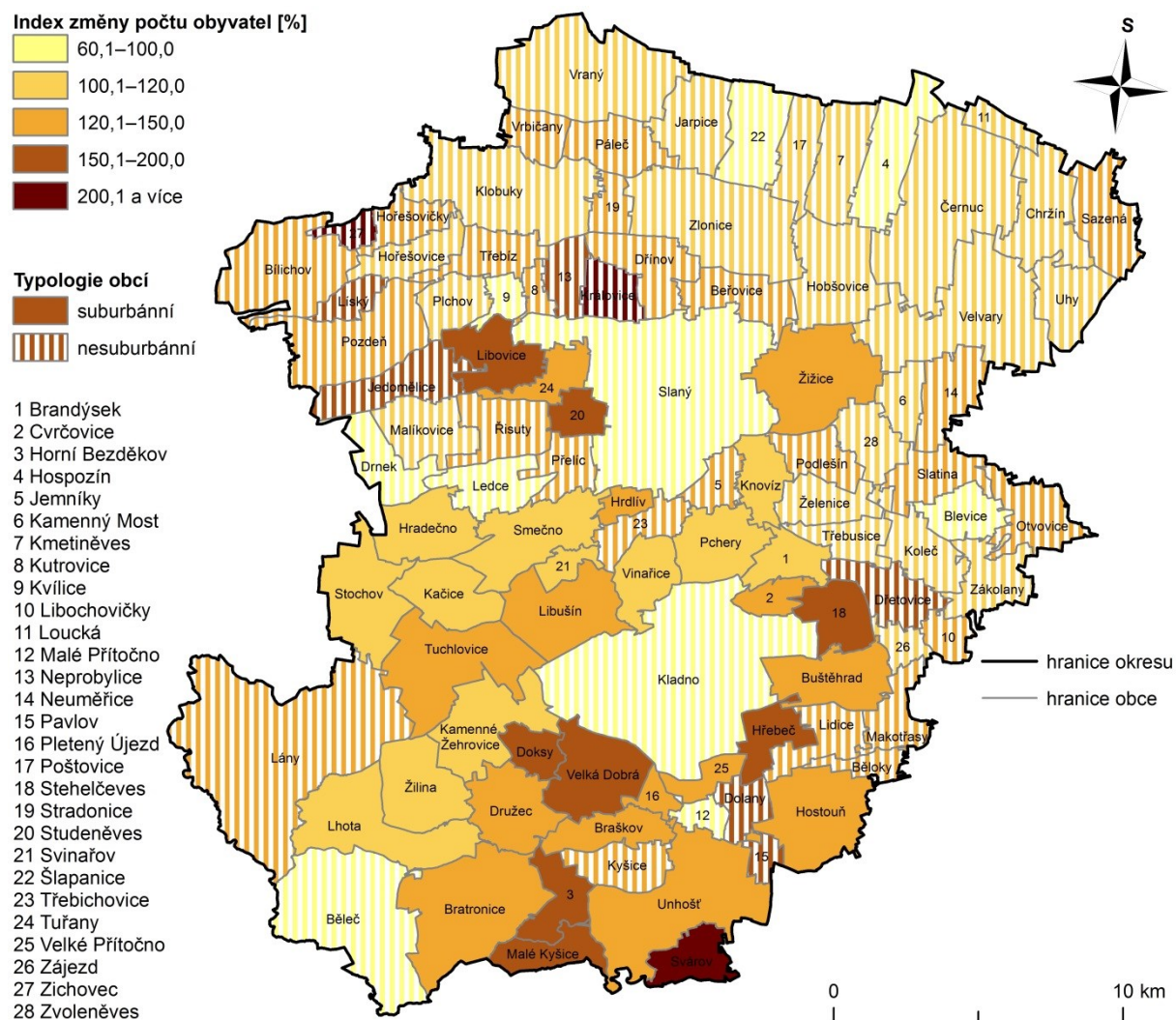
Obrázek 6: Hrubá míra migračního přírůstku v jednotlivých typech obcí v okrese Kladno v letech 1997–2016

Zdroj: ČSÚ (2017c). Vlastní zpracování.

Na řádovostní úrovni obcí klesl během celého sledovaného období počet obyvatel v obou jádrových městech a v několika málo obcích nacházejících se v okrajových částech okresu (podobně jako v okrese Mladá Boleslav, viz Hrušková 2013). Počet obyvatel naopak vzrostl ve všech suburbánních obcích a také v naprosté většině ostatních obcí (viz obrázek 7). Tento stav byl výsledkem působení rezidenční suburbanizace, a částečně také deurbanizace, které patří mezi dekoncentrační procesy (Čermák a kol. 2011). U suburbií převážně platilo, že k čím vyšší intenzitě procesu rezidenční suburbanizace zde docházelo, tím vyšší byl index změny počtu obyvatel.

Obrázek 7: Index změny počtu obyvatel v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno mezi lety 1997 a 2016

Zdroj: ARCDATA PRAHA (2014), ČSÚ (2017c). Vlastní zpracování.

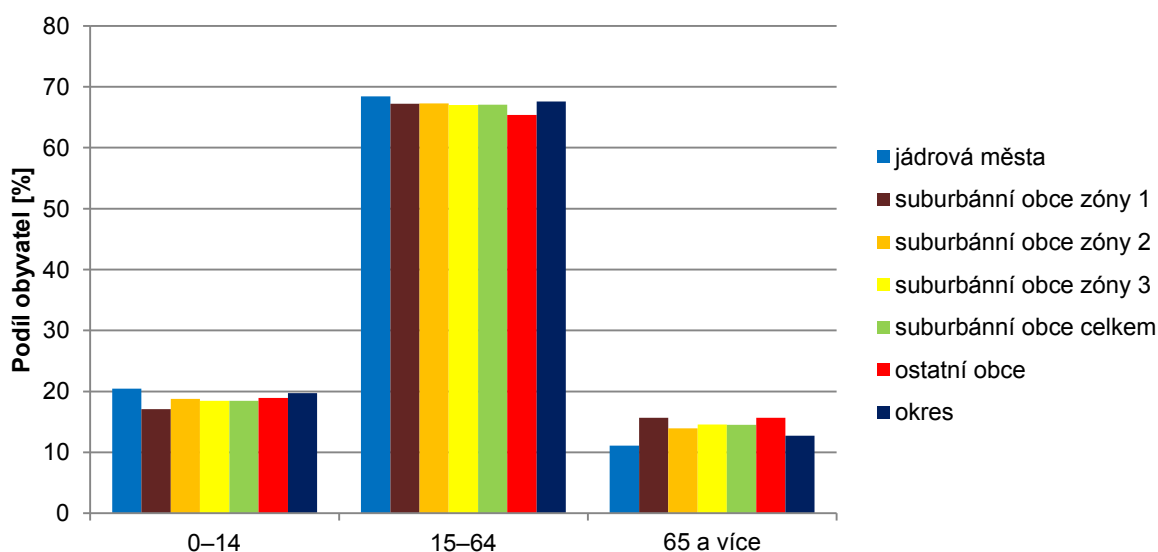
6 PROMĚNY SOCIÁLNĚ PROSTOROVÉ STRUKTURY OKRESU KLDNO

V této kapitole jsou zachyceny a zhodnoceny proměny sociálně prostorové struktury okresu Kladno, a to na základě věkové struktury obyvatelstva suburbánních i nesuburbánních obcí v letech 1991, 2001, 2011 a 2016, a vzdělanostní struktury obyvatelstva suburbánních i nesuburbánních obcí v letech 1991, 2001 a 2011. Právě omlazování věkové struktury a zvyšování úrovně vzdělanosti patří k významným dopadům procesu rezidenční suburbanizace na demografickou a sociální strukturu obyvatelstva zázemí měst (Puldová, Jíchová 2011).

6.1 Věková struktura

Jedním z projevů procesu rezidenční suburbanizace je omlazování věkové struktury v suburbánních obcích. Za socialismu bydlelo na venkově především starší obyvatelstvo. Mladší obyvatelé se odsud stěhovali do jádrových měst (Puldová 2011). V roce 1991 proto měly suburbánní obce, ve kterých začal probíhat proces rezidenční suburbanizace mezi lety 2001 a 2011, i ostatní obce v okrese Kladno, výrazně starší věkovou strukturu než jádrová města (viz obrázek 8).

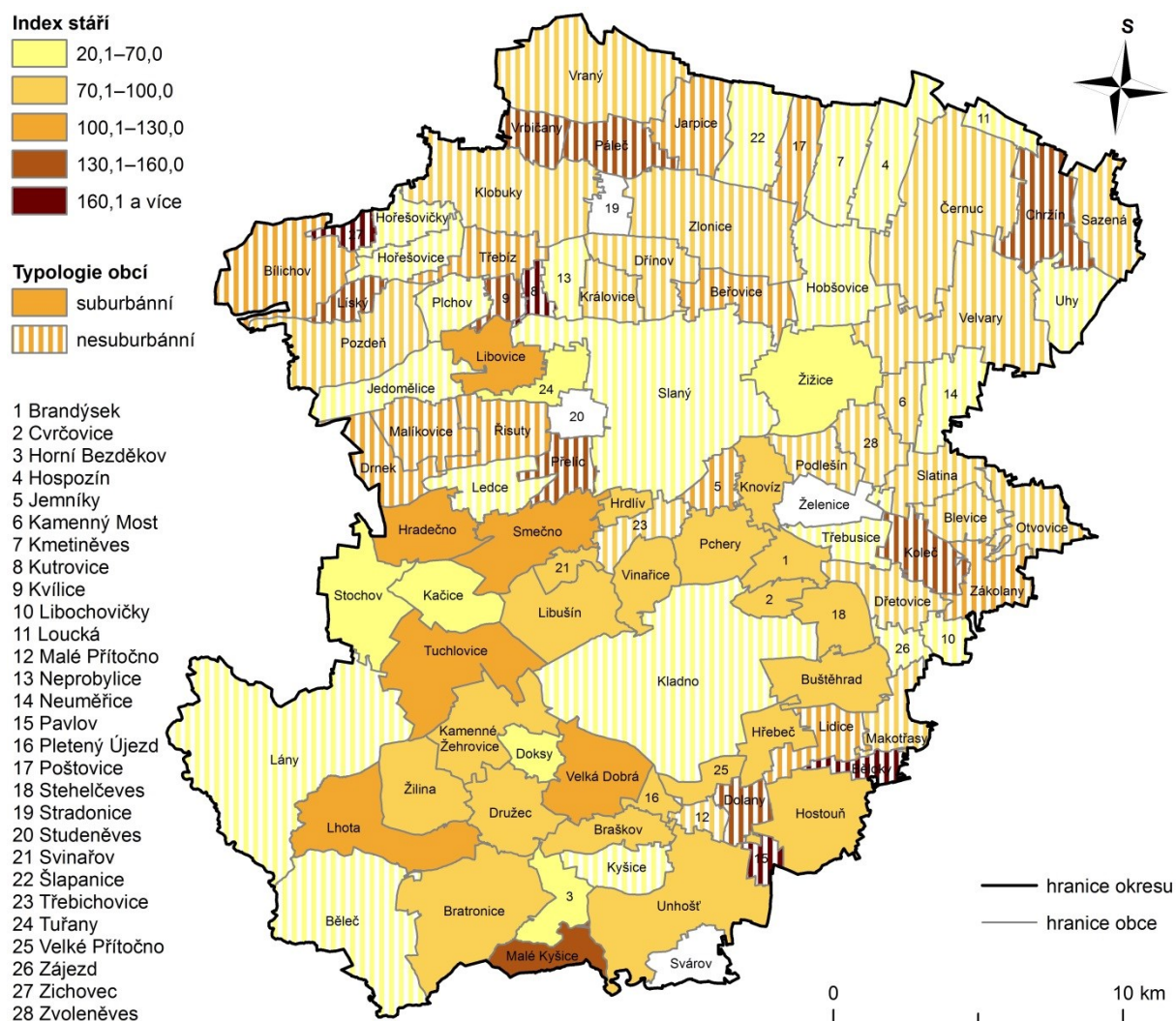
Obrázek 8: Věková struktura obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 1991

Zdroj: ČSÚ (1996). Vlastní zpracování.

Na řádovostní úrovni obcí v okrese Kladno v roce 1991 patřilo mezi obce s nejnižším indexem stáří a tedy nejmladší věkovou strukturou několik ostatních venkovských obcí nacházejících se zejména v širším zázemí Slaného a také jádrová města Kladno a Slaný. Většina obcí vymezených v této práci jako suburbánní, dosahovala v rámci indexu stáří spíše nižších hodnot. Index stáří na řádovostní úrovni obcí v okrese Kladno v roce 1991 nevykazoval konkrétnější prostorové vzorce (viz obrázek 9).

Obrázek 9: Index stáří v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 1991

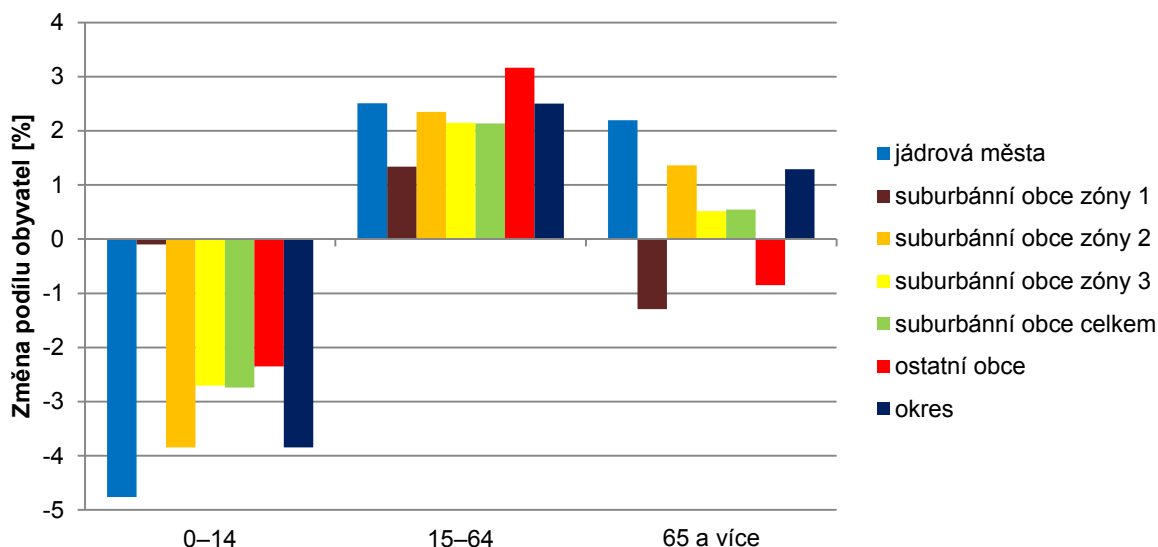

Zdroj: ARCDATA PRAHA (2014), ČSÚ (1996). Vlastní zpracování.

Na konci období let 1991–2001 započal proces rezidenční suburbanizace v některých suburbánních obcích zařazených do zóny 1. Z tohoto důvodu právě v suburbánních obcích zóny 1 došlo mezi lety 1991 a 2011 k omlazení věkové struktury obyvatelstva. Naproti tomu v suburbánních obcích zón 2 a 3 v tomto období ještě neprobíhal proces rezidenční

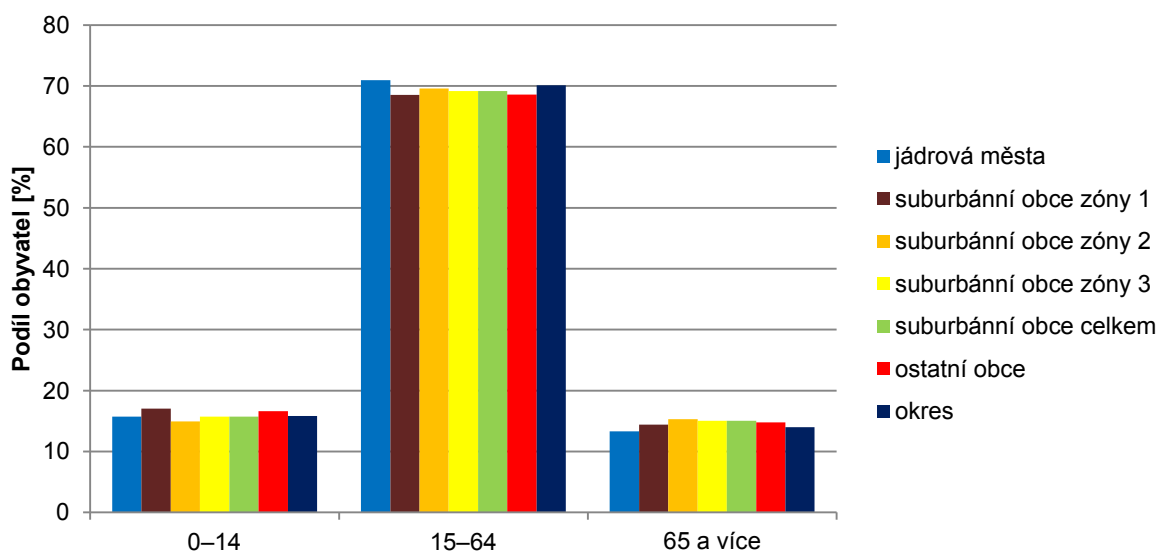
suburbanizace, a proto zde došlo naopak ke stárnutí věkové struktury obyvatelstva (viz obrázek 10). Přestože obyvatelstvo suburbánních obcí jako celku v období let 1991–2001 zestárlo méně než obyvatelstvo v jádrových městech, díky své relativně staré věkové struktuře z roku 1991 bylo i v roce 2001 starší než v jádrových městech a ostatních obcích (viz obrázek 11).

Obrázek 10: Změny ve věkové struktuře obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno mezi lety 1991 a 2001

Zdroj: ČSÚ (1996), ČSÚ (2003). Vlastní zpracování.

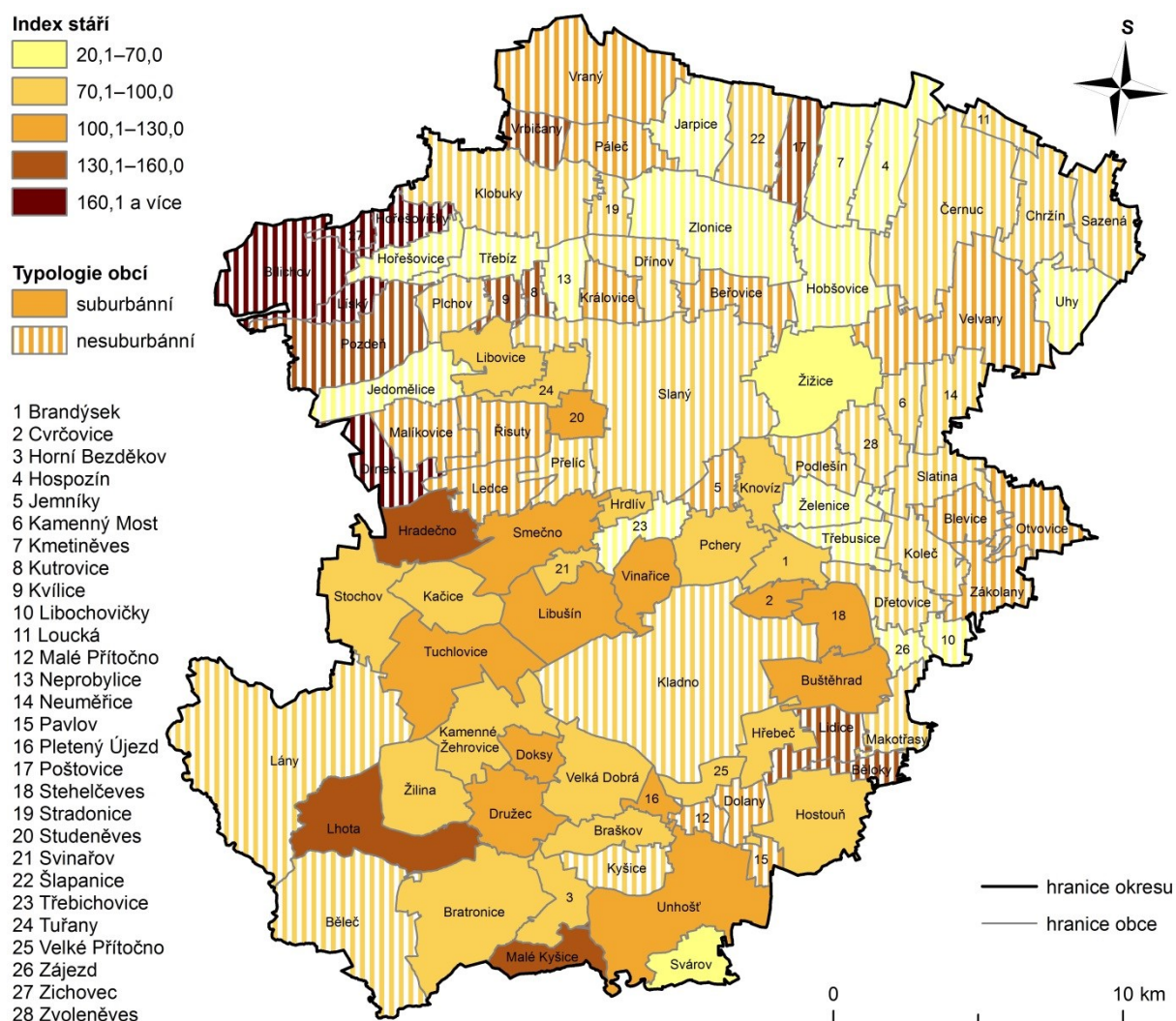
Obrázek 11: Věková struktura obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 2001

Zdroj: ČSÚ (2003). Vlastní zpracování.

Na řádovostní úrovni obcí také v roce 2001 vykazovaly nejnižší hodnoty indexu stáří zejména ostatní venkovské obce lokalizované převážně v širším zázemí Slaného. Do kategorie obcí s nejnižšími hodnotami indexu stáří v roce 2001 však patřila i suburbánní obec zóny 1 Svárov (viz obrázek 12). To bylo způsobeno tím, že ve Svárově již na konci 90. let 20. století započala bytová výstavba o vysoké intenzitě, která byla následována příchodem mladých rodin s dětmi. Většina obcí vymezených v této práci jako suburbánních dosahovala v roce 2001 spíše nižších a středních hodnot indexu stáří. Ani v roce 2001 hodnoty indexu stáří na řádovostní úrovni obcí v okrese Kladno nevykazovaly konkrétnější prostorové vzorce (viz obrázek 12).

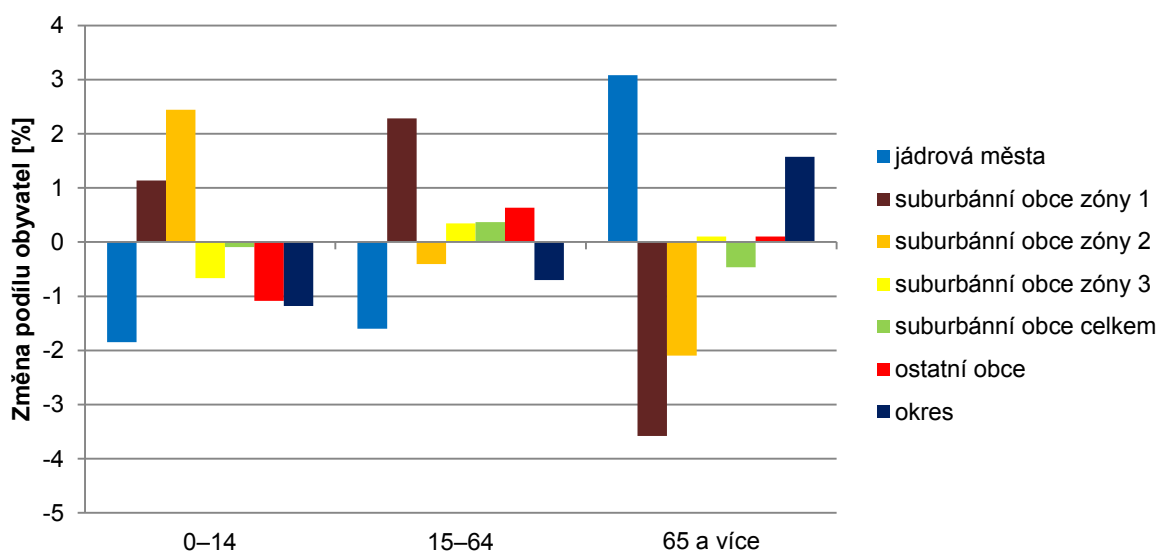
Obrázek 12: Index stáří v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 2001

Zdroj: ARCDATA PRAHA (2014), ČSÚ (2003). Vlastní zpracování.

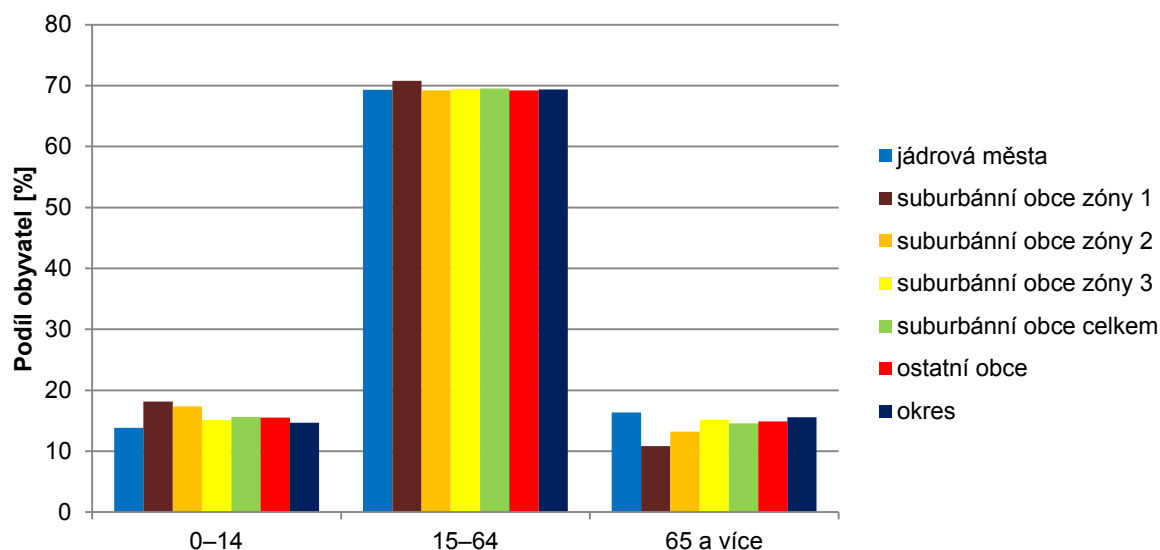
Pro migraci obyvatel z jádrových měst do jejich zázemí je typické, že se jí účastní zejména mladé rodiny, které v této fázi životního cyklu hledají vhodné místo k bydlení (Puldová, Novák 2008). Právě mezi lety 2001 a 2011 byl ve většině suburbánních obcí okresu Kladno nastartován proces rezidenční suburbanizace. To se projevilo na výrazném omládnutí věkové struktury obyvatelstva suburbánních obcí zón 1 a 2 v okrese Kladno v uvedeném období (viz obrázek 13). V okrese Kladno tak mezi lety 2001 a 2011 došlo k polarizaci věkové struktury, kdy obyvatelstvo jádrových měst výrazně stárla a naopak obyvatelstvo suburbánních obcí začalo mládnout. V roce 2011 v rámci suburbánních obcí okresu Kladno už věková struktura jejich obyvatelstva odpovídala intenzitě procesu rezidenční suburbanizace. Tedy nejmladší věkovou strukturu měly suburbánní obce, které byly zasaženy rezidenční suburbanizací nejintenzivněji (tj. suburbánní obce zóny 1), naopak nejstarší věkovou strukturu vykazovaly suburbánní obce, ve kterých probíhal proces rezidenční suburbanizace s nejnižší intenzitou (tj. suburbánní obce zóny 3; viz obrázek 14).

Obrázek 13: Změny ve věkové struktuře obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno mezi lety 2001 a 2011

Zdroj: ČSÚ (2003), ČSÚ (2014a). Vlastní zpracování.

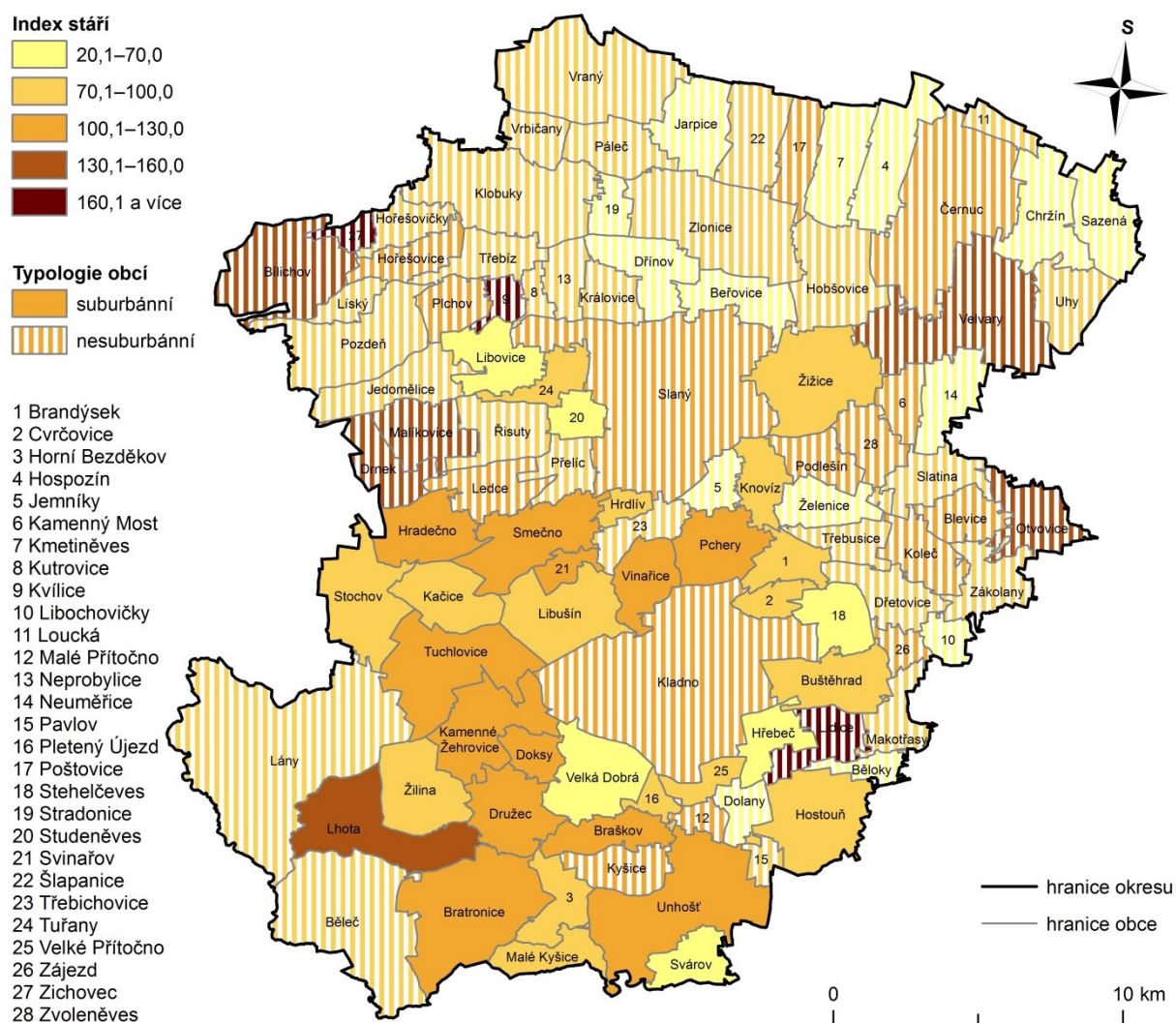
Obrázek 14: Věková struktura obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 2011

Zdroj: ČSÚ (2014a). Vlastní zpracování.

Nástup procesu rezidenční suburbanizace v období let 2001–2011 ve většině suburbánních obcí okresu Kladno se projevil i na věkové struktuře obyvatelstva na řádovostní úrovni obcí. V roce 2011 měla v okrese Kladno nejnižší index stáří suburbánní obec zóny 1 Svárov. To bylo zapříčiněno intenzivní bytovou výstavbou, která v období let 1997–2011 dosahovala nejvyšších hodnot ze všech obcí v okrese Kladno (ČSÚ 2017a), a s ní spojeným ziskem mladších obyvatel migračním a přirozeným přírůstkem. Mezi obce s nejnižším indexem stáří patřily kromě několika ostatních venkovských obcí také suburbánní obce zóny 1 Studeněves, Velká Dobrá a Horní Bezděkov, a suburbánní obce zóny 2 Stehelčevy a Hřebeč. Právě v těchto suburbánních obcích započal proces rezidenční suburbanizace mezi lety 2001 a 2011. Většina suburbánních obcí v okrese Kladno v roce 2011 dosahovala spíše nižších a středních hodnot indexu stáří (viz obrázek 15).

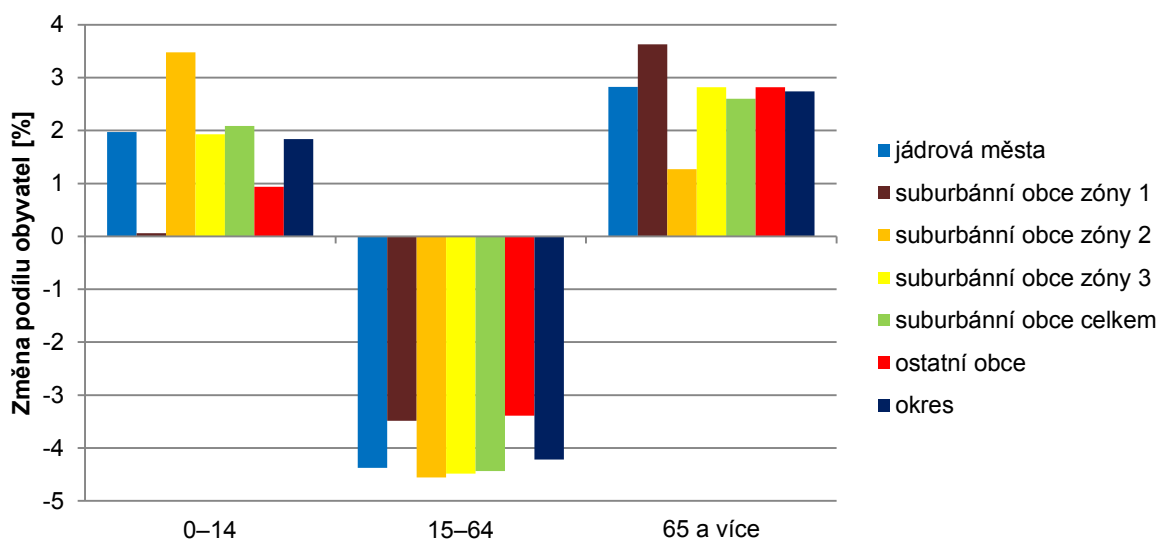
Obrázek 15: Index stáří v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 2011

Zdroj: ARCDATA PRAHA (2014), ČSÚ (2014a). Vlastní zpracování.

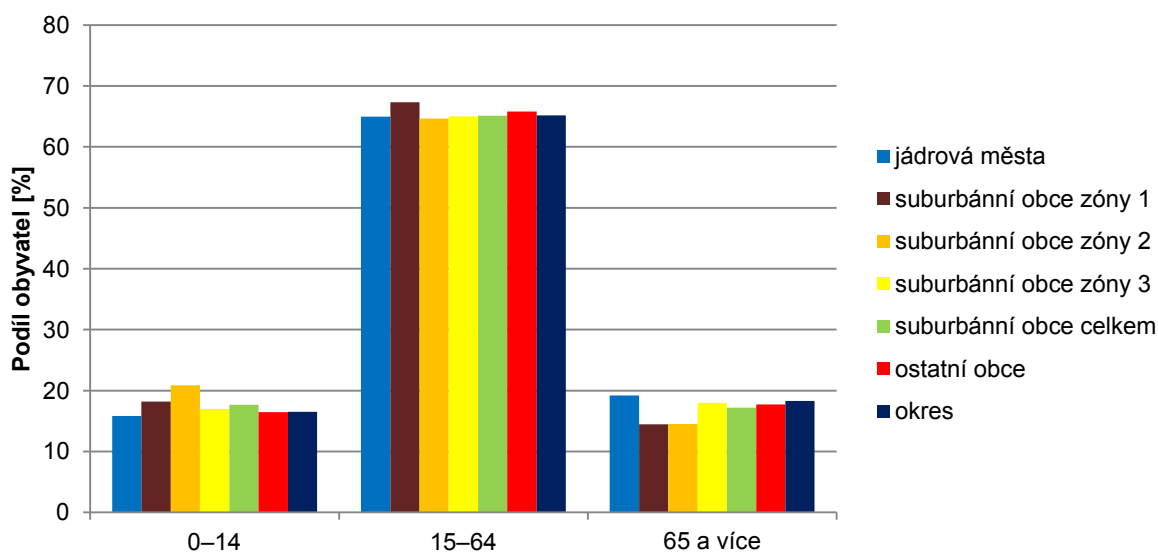
Mezi lety 2011 a 2016 pokračovalo omlazení věkové struktury obyvatelstva pouze v suburbánních obcích zóny 2. Naopak ve všech ostatních typech obcí došlo ke stárnutí věkové struktury obyvatelstva (viz obrázek 16). To bylo zapříčiněno tím, že pouze v suburbánních obcích zóny 2 došlo v letech 2011–2016 ke zvýšení intenzity bytové výstavby oproti období let 2001–2011 (viz obrázek 2). V důsledku toho suburbánní obce zóny 2 v letech 2011–2016 výrazněji získávaly nové obyvatele mladšího věku migračním (viz obrázek 6) a přirozeným přírůstkem (viz obrázek 5). V roce 2016 tak mělo nejmladší věkovou strukturu v okrese Kladno právě obyvatelstvo suburbánních obcí zóny 2 (viz obrázek 17).

Obrázek 16: Změny ve věkové struktuře obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno mezi lety 2011 a 2016

Zdroj: ČSÚ (2014a), ČSÚ (2017e). Vlastní zpracování.

Obrázek 17: Věková struktura obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 2016

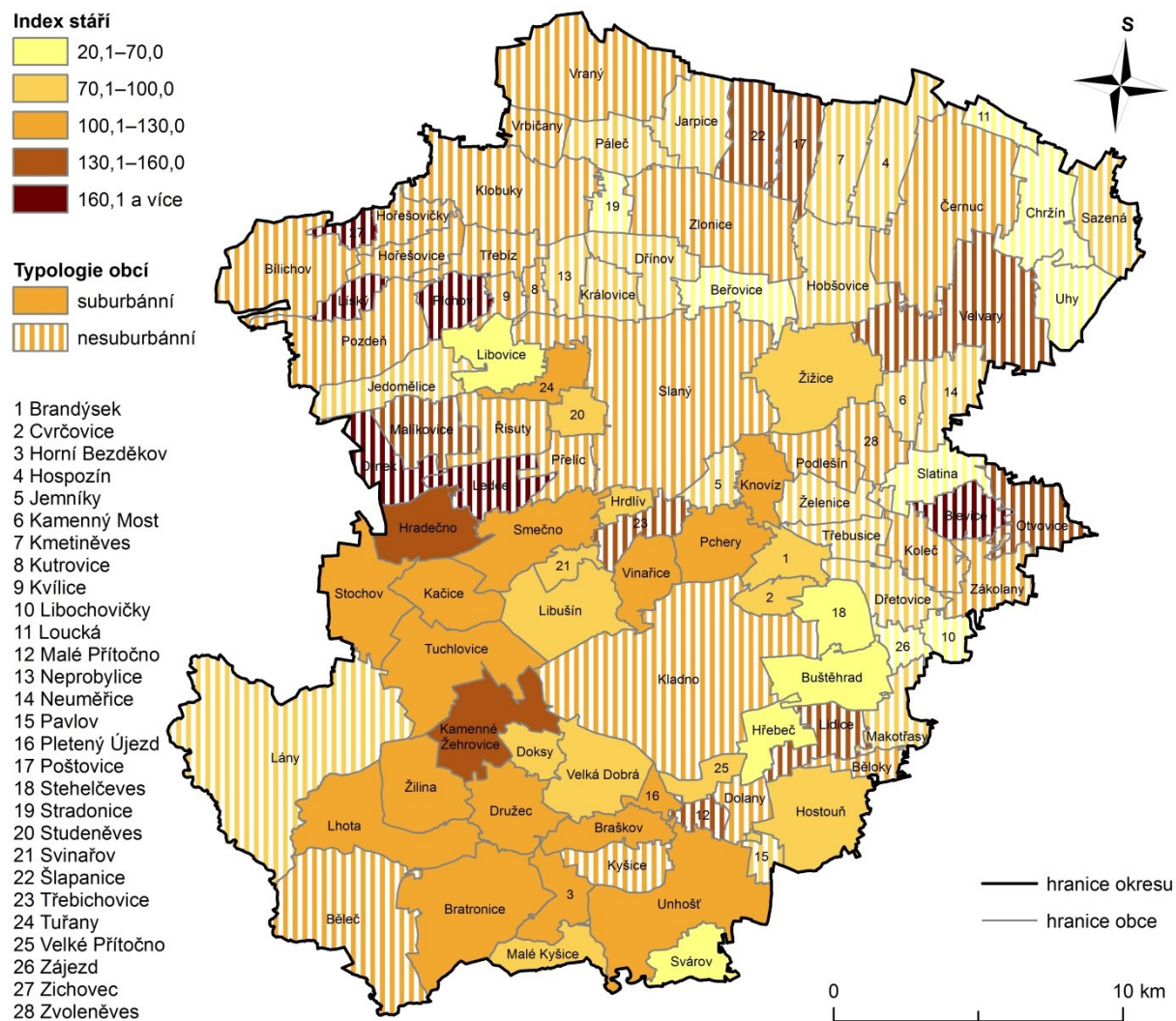

Zdroj: ČSÚ (2017e). Vlastní zpracování.

Na řádovostní úrovni obcí v roce 2016 měla v okrese Kladno druhý nejnižší index stáří suburbánní obec zóny 1 Svárov. Svárov si tak udržel velmi mladou věkovou strukturu obyvatelstva z roku 2011. Příčinou byla intenzivní bytová výstavba ve Svárově, která zde v období let 1997–2016 dosahovala nejvyšších hodnot ze všech obcí v okrese Kladno (viz obrázek 3) a na ni navazující zisk mladších obyvatel migračním a přirozeným přírůstkem. K obcím dosahujícím nejnižších hodnot indexu stáří patřily kromě několika ostatních

venkovských obcí také suburbánní obce zóny 2 Stehelčeves, Hřebeč a Buštěhrad. Většina suburbánních obcí v okrese Kladno v roce 2016 dosahovala středních hodnot indexu stáří (viz obrázek 18).

Obrázek 18: Index stáří v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 2016

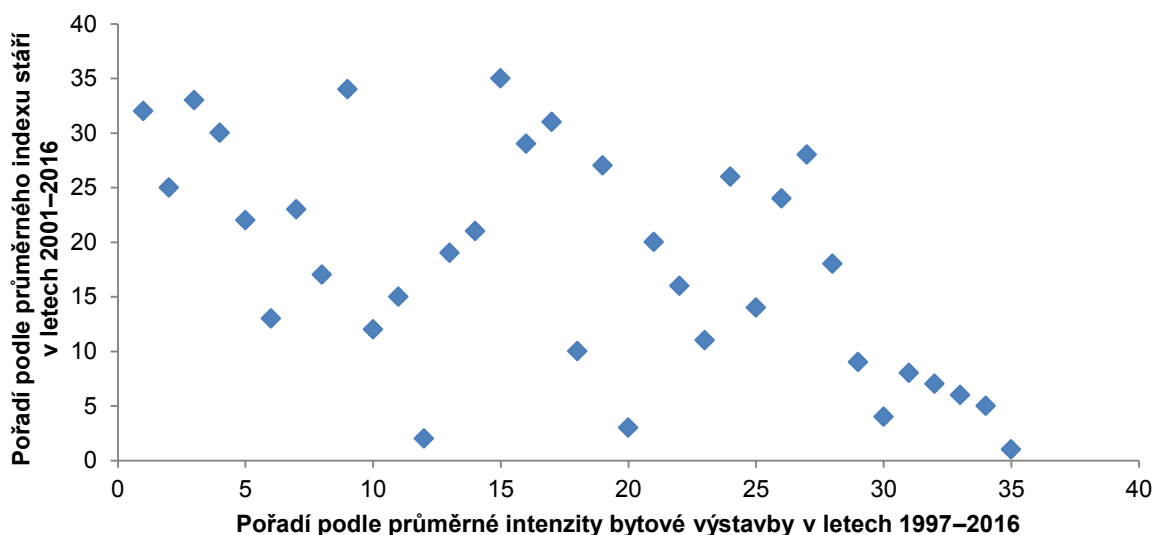

Zdroj: ČSÚ (2017e). Vlastní zpracování.

Vztah mezi pořadím suburbánních obcí v okrese Kladno podle průměrné intenzity bytové výstavby v letech 1997–2016 a pořadím suburbánních obcí v okrese Kladno podle průměrného indexu stáří v letech 2001–2016 znázorňuje obrázek 19. Spearmanův korelační koeficient pořadí pro tento vztah vyšel $-0,56$. Jednalo se o zápornou, středně silnou závislost. To znamenalo, že čím vyšší bylo pořadí suburbánních obcí v okrese Kladno podle průměrné intenzity bytové výstavby, tím nižší bylo pořadí suburbánních obcí podle průměrného indexu stáří. Vypočtený Spearmanův koeficient korelace pořadí byl v absolutní hodnotě větší než jeho kritická hodnota. Byla tak zamítnuta H_0 , která tvrdila, že vypočtený

Spearmanův koeficient korelace pořadí byl statisticky nevýznamný. U suburbánních obcí okresu Kladno tak existoval vztah, že čím intenzivněji v nich probíhala bytová výstavba, tím v nich bydlelo mladší obyvatelstvo (viz tabulka 7).

Obrázek 19: Vztah mezi pořadím suburbánních obcí v okrese Kladno podle průměrné intenzity bytové výstavby v letech 1997–2016 a pořadím suburbánních obcí v okrese Kladno podle průměrného indexu stáří v letech 2001–2016

Zdroj: ČSÚ (2003), ČSÚ (2014a), ČSÚ (2017a), ČSÚ (2017e). Vlastní zpracování.

Tabulka 7: Spearmanův korelační koeficient pořadí pro vztah mezi pořadím suburbánních obcí v okrese Kladno podle průměrné intenzity bytové výstavby v letech 1997–2016 a pořadím suburbánních obcí v okrese Kladno podle průměrného indexu stáří v letech 2001–2016

Proměnná X	Proměnná Y	r_s	n	$r_s(\alpha, n)$	H_0
pořadí suburbánních obcí okresu Kladno podle průměrné intenzity bytové výstavby v letech 1997–2016	pořadí suburbánních obcí okresu Kladno podle průměrného indexu stáří v letech 2001–2016	-0,56	35	0,34	zamítáme

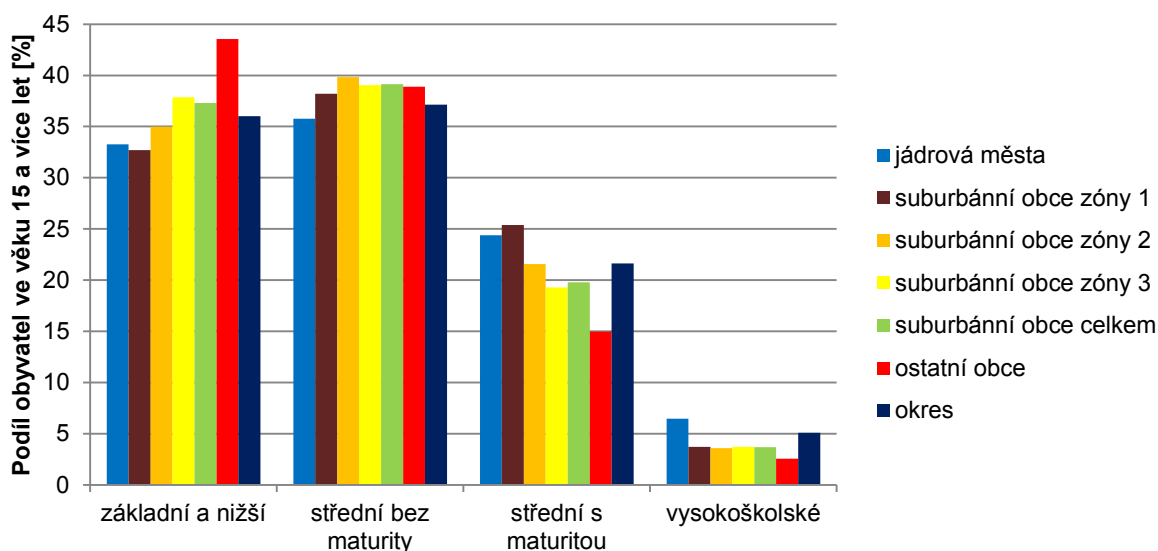
Zdroj: ČSÚ (2003), ČSÚ (2014a), ČSÚ (2017a), ČSÚ (2017e). Vlastní zpracování.

Vysvětlivky: r_s = Spearmanův korelační koeficient pořadí, n = počet párů měření, $r_s(\alpha, n)$ = kritická hodnota Spearmanova korelačního koeficientu pořadí na 5% hladině významnosti při daném počtu párů měření, H_0 = nulová hypotéza.

6.2 Vzdělanostní struktura

Dalším z projevů procesu rezidenční suburbanizace v sociální struktuře je zvyšování úrovně vzdělanosti obyvatelstva v suburbánních obcích. Za socialismu totiž zázemí velkých měst měla oproti jádrovým městům mnohem nižší úroveň vzdělanosti (Ouředníček, Novák 2011; Puldová, Jíchová 2011). To platilo i v okrese Kladno na počátku transformačního období. Úroveň vzdělanosti obyvatelstva v suburbánních obcích, ve kterých začal probíhat proces rezidenční suburbanizace nejdříve od konce 90. let 20. století, byla v roce 1991 pod průměrem okresu Kladno. Ještě méně vzdělané však bylo obyvatelstvo ostatních obcí v okrese (viz obrázek 20).

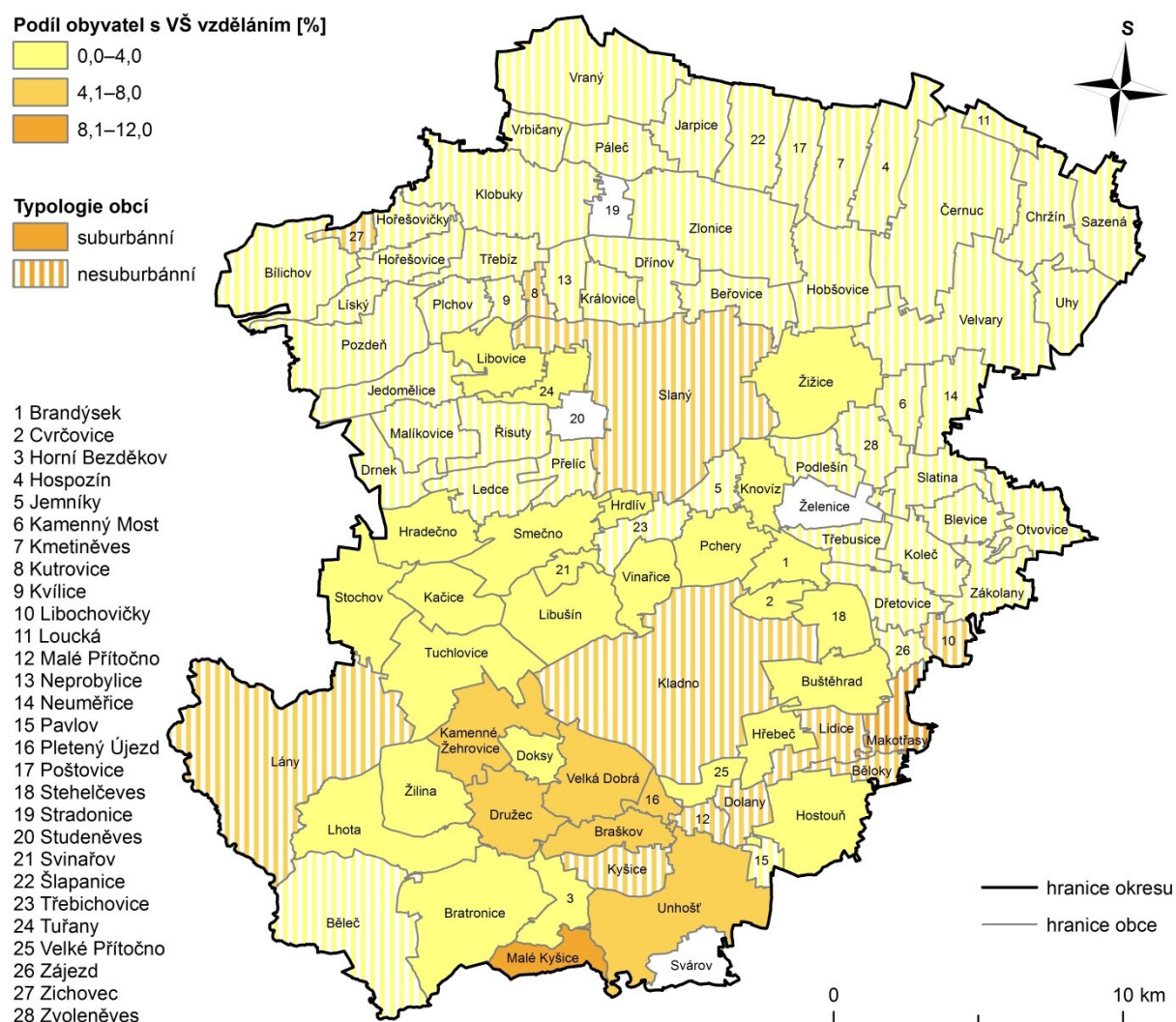
Obrázek 20: Vzdělanostní struktura obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 1991

Zdroj: ČSÚ (1996). Vlastní zpracování.

Na řádovostní úrovni obcí v okrese Kladno v roce 1991 patřily mezi obce s nejvyšším podílem vysokoškolsky vzdělaných obyvatel obce nacházející se jižně od Kladna na pomezí zázemí Kladna a Prahy. Byly to obce Malé Kyšice, Makotřasy, Lidice, Unhošť a Braškov (viz obrázek 21). Právě v Unhošti se nachází lokalita Nouzov, jenž patří mezi tradiční vilové čtvrtě vzniklé v období 20. a 30. let 20. století, které byly již za socialismu a v období po roce 1990 stále jsou obývány sociálně silným obyvatelstvem (Sýkora a kol. 2007). Vysoký podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním se nacházel také v jádrových městech Slaném a Kladně (viz obrázek 21).

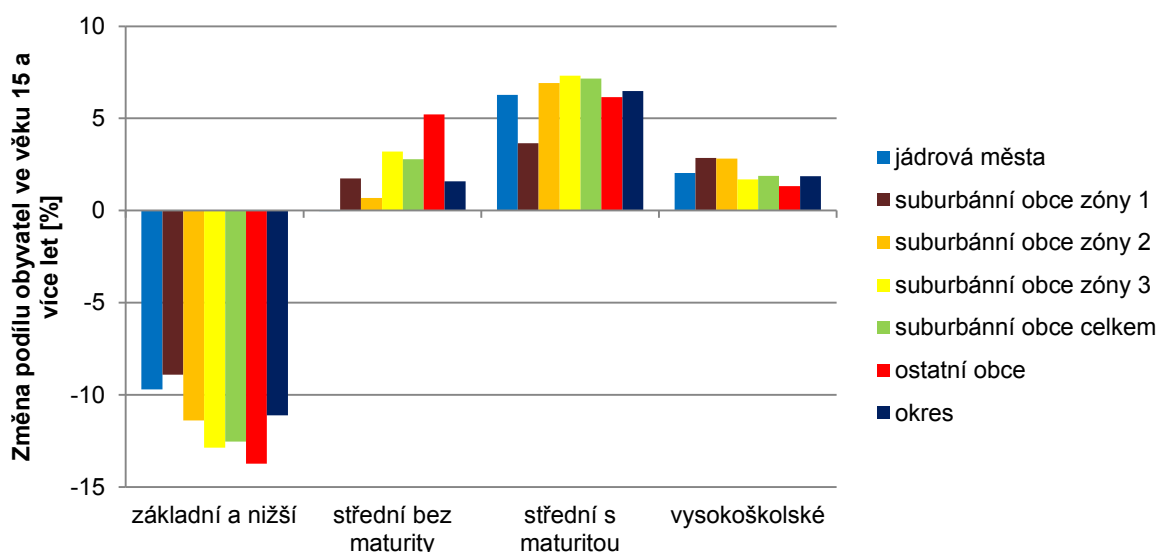
Obrázek 21: Podíl obyvatel ve věku 15 a více let s dosaženým vysokoškolským vzděláním na celkovém počtu obyvatel ve věku 15 a více let v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 1991

Zdroj: ARCDATA PRAHA (2014), ČSÚ (1996). Vlastní zpracování.

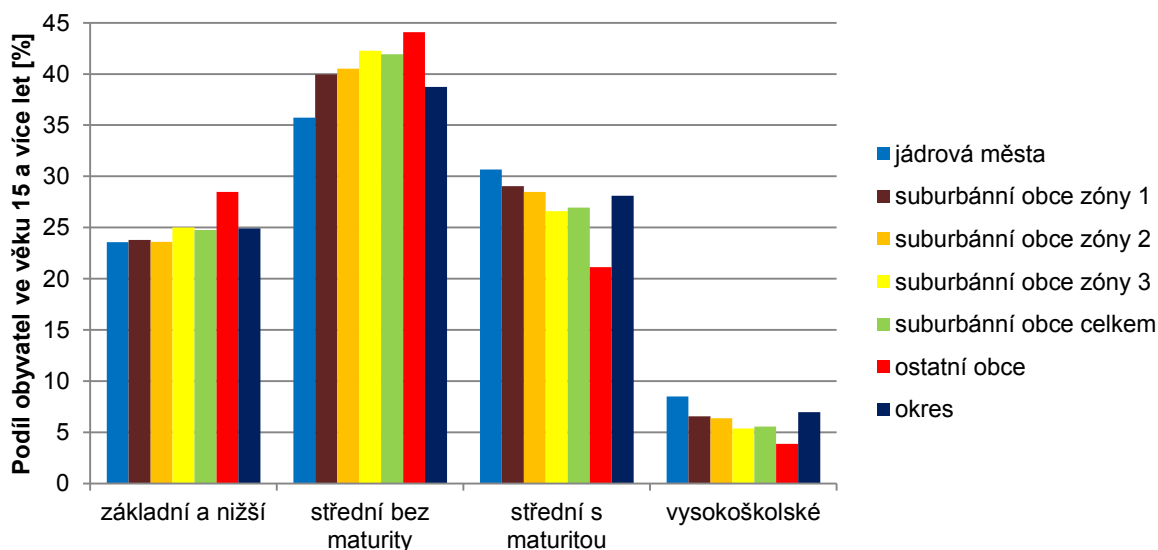
Na území Česka se neustále zvyšuje úroveň vzdělanosti. K nejvyššímu zvyšování úrovně vzdělanosti zde dochází po roce 1989 (Špačková 2017a). K hlavním vývojovým trendům pro toto období patří snižování podílu obyvatel se základním vzděláním a zvyšování podílu obyvatel se vzděláním středním s maturitou a s vysokoškolským (Šnejdová 2006, Špačková 2017b). Tento trend platil v období let 1991–2001 i v okrese Kladno (viz obrázek 22). Zvýšení úrovně vzdělanosti ve sledovaném období bylo v suburbánních obcích nepatrně vyšší než v jádrových městech. To bylo zapříčiněno tím, že v několika málo obcích začal od konce 90. let 20. století probíhat proces rezidenční suburbanizace. Proces však v období let 1991–2001 nebyl dostatečně silný na to, aby významněji změnil původní výrazné rozdíly v úrovni vzdělanosti mezi jádrovými městy, suburbánními obcemi a ostatními obcemi z roku 1991. Tyto rozdíly tak existovaly i v roce 2001 (viz obrázek 23).

Obrázek 22: Změny ve vzdělanostní struktuře obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno mezi lety 1991 a 2001

Zdroj: ČSÚ (1996), ČSÚ (2003). Vlastní zpracování.

Obrázek 23: Vzdělanostní struktura obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 2001

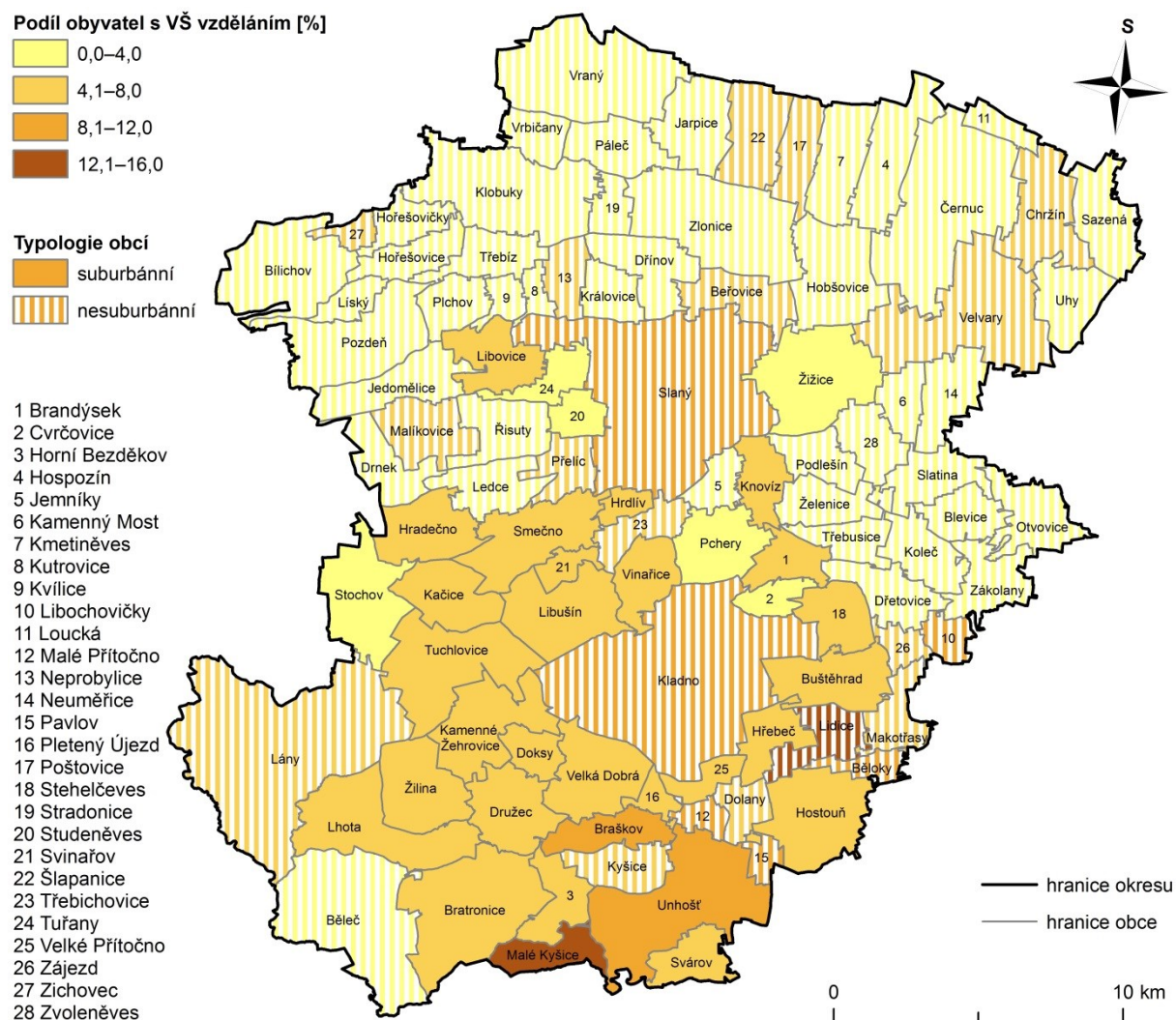

Zdroj: ČSÚ (2003). Vlastní zpracování.

Zvyšování úrovně vzdělanosti v okrese Kladno mezi lety 1991 a 2001 bylo patrné i na řádovostní úrovni obcí. Prostorový vzorec koncentrace obyvatel s vysokoškolským vzděláním se však oproti roku 1991 téměř nezměnil. Nejvyššího podílu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel dosahovaly opět obce nacházející se jižně od Kladna na pomezí

zázemí Kladna a Prahy, ve kterých se koncentrovalo vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo již v roce 1991. Byly to obce Lidice, Malé Kyšice, Unhošť, Libochovičky, Běloky, Braškov a Pavlov. Vysokoškolsky vzdělané obyvatelstvo se stále koncentrovalo také v jádrových městech Slaném a Kladně (viz obrázek 24).

Obrázek 24: Podíl obyvatel ve věku 15 a více let s dosaženým vysokoškolským vzděláním na celkovém počtu obyvatel ve věku 15 a více let v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 2001

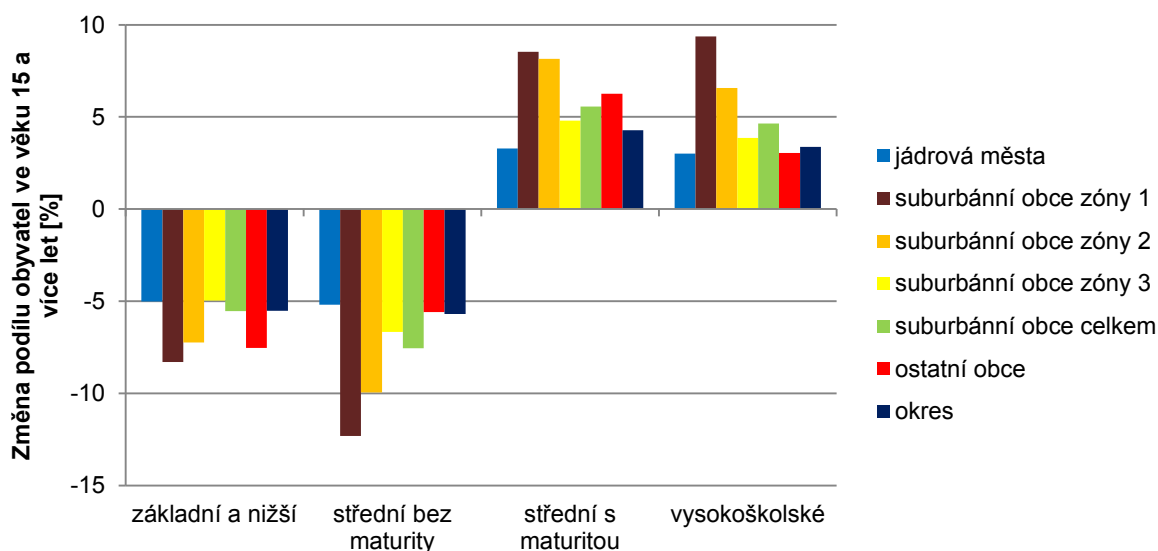

Zdroj: ARCDATA PRAHA (2014), ČSÚ (2003). Vlastní zpracování.

Mezi lety 2001 a 2011 byl v některých obcích okresu Kladno nastartován proces residenční suburbanizace. V tomto období tak docházelo k migraci obyvatel s převážně vysokoškolským vzděláním z jádrových měst do suburbánních obcí v jejich zázemí (Ouředníček, Novák 2011). Tento trend probíhal i v okrese Kladno, kdy se zejména vysokoškolsky vzdělaní obyvatelé stěhovali z Kladna, Prahy a Slaného do obcí v jejich zázemí. Nejvyšší nárůst podílu obyvatel s vysokoškolským vzděláním tak zaznamenaly

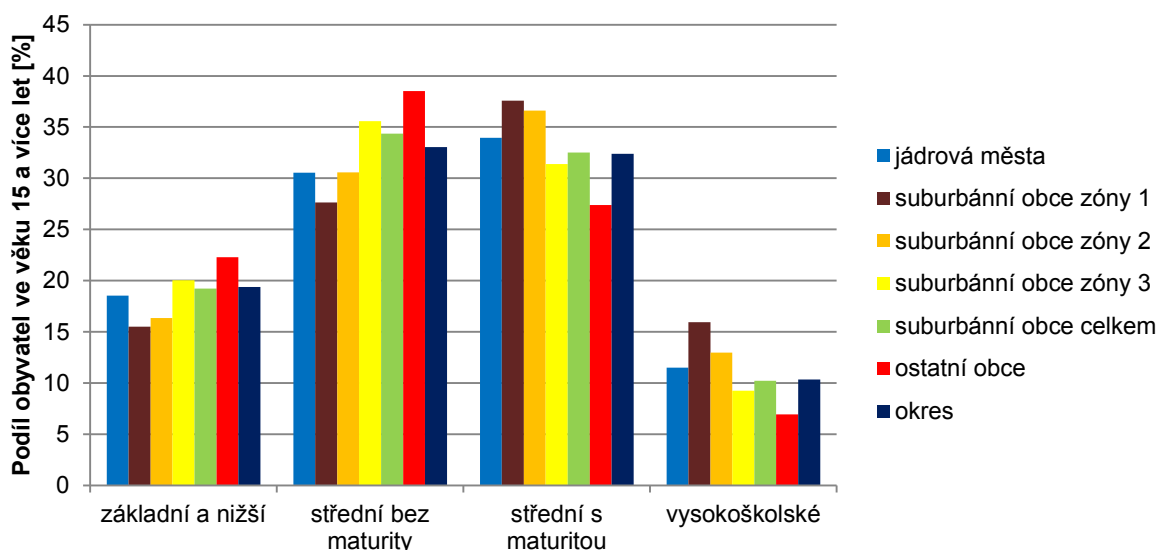
právě suburbánní obce. V rámci nich odpovídala výše nárůstu podílu obyvatel s vysokoškolským vzděláním intenzitě procesu rezidenční suburbanizace, podle které byly suburbánní obce rozděleny do tří zón (viz obrázek 25). V důsledku toho tak mezi jádrovými městy a suburbánními obcemi v jejich zázemí docházelo k vyrovnání úrovně vzdělanosti obyvatelstva a tedy i sociálního statusu jejich obyvatelstva (Ouředníček, Novák 2011). Polarizace, která za socialismu panovala mezi jádrovými městy a venkovskými obcemi, se tak přeměnila na rozdíly mezi metropolitními areály (jádrovými městy a suburbánními obcemi v jejich zázemí) a ostatními venkovskými obcemi (Puldová, Jíchová 2011). Uvedené trendy platily i v případě okresu Kladno (viz obrázek 26).

Obrázek 25: Změny ve vzdělanostní struktuře obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno mezi lety 2001 a 2011

Zdroj: ČSÚ (2003), ČSÚ (2014a). Vlastní zpracování.

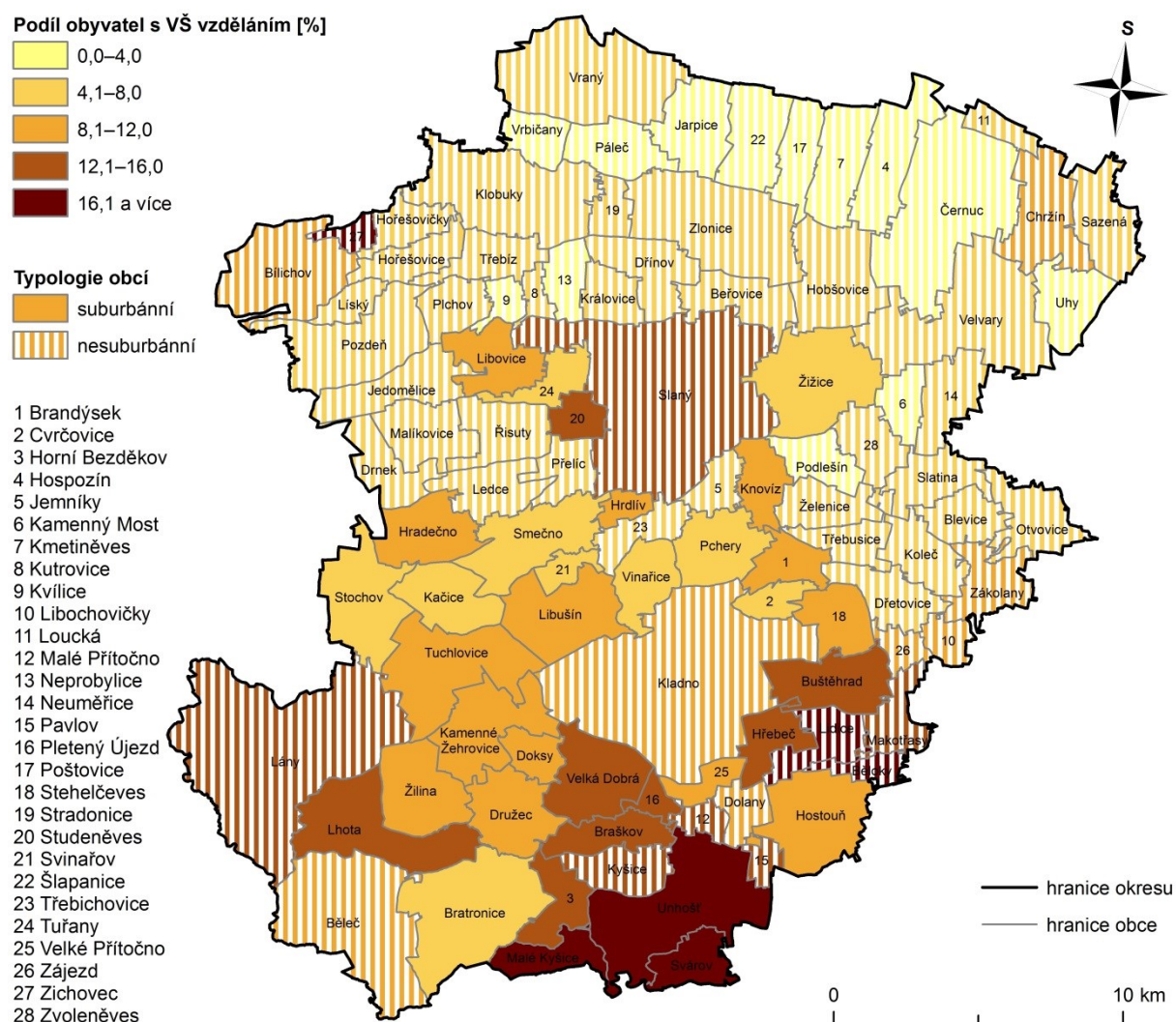
Obrázek 26: Vzdelanostní struktura obyvatelstva v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 2011

Zdroj: ČSÚ (2014a). Vlastní zpracování.

Na řádovostní úrovni obcí v roce 2011 byl nejvyšší podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním opět v obcích nacházejících se na pomezí zázemí Kladna a Prahy. Jednalo se o obce Svárov, Malé Kyšice, Lidice, Unhošť a Běloky (viz obrázek 27). Právě Svárov dosahoval vůbec nejvyššího podílu obyvatel s vysokoškolským vzděláním v okrese Kladno v roce 2011 a to 23,3 %. Svárov, zaznamenal mezi lety 2001 a 2011 také nejvyšší nárůst tohoto podílu ze všech obcí v okrese Kladno, a to o 17,7 %. Nárůst byl zapříčiněn bytovou výstavbou, která dosahovala nejen v letech 1997–2011 (ČSÚ 2017a), ale i v celém sledovaném období let 1997–2016 nejvyšší intenzity ze všech obcí v okrese Kladno (viz obrázek 3), a s ní spojenou migrací vysokoškolsky vzdělaných obyvatel zejména z Prahy (Špačková a kol. 2012b). Zbylé čtyři uvedené obce vykazovaly vysoký podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním již v letech 1991 a 2001. V případě Malých Kyšic a Unhoště byly vysoké podíly z let 1991 a 2001 posíleny v období let 2001–2011 procesem rezidenční suburbanizace. Další oblast s vysokým podílem vysokoškolsky vzdělaných obyvatel v okrese Kladno v roce 2011 tvořily obce nacházející se v jižním zázemí Kladna. Byly to suburbánní obce Pletený Újezd, Velká Dobrá, Hřebeč a Horní Bezděkov (viz obrázek 27). Tyto obce v letech 1991 a 2001 nepatřily mezi obce s nejvyšším podílem obyvatel s vysokoškolským vzděláním. Stav v uvedených obcích v roce 2011 byl zapříčiněn procesem rezidenční suburbanizace, který v nich probíhal zejména v období let 2001–2011.

Obrázek 27: Podíl obyvatel ve věku 15 a více let s dosaženým vysokoškolským vzděláním na celkovém počtu obyvatel ve věku 15 a více let v suburbánních a nesuburbánních obcích v okrese Kladno v roce 2011

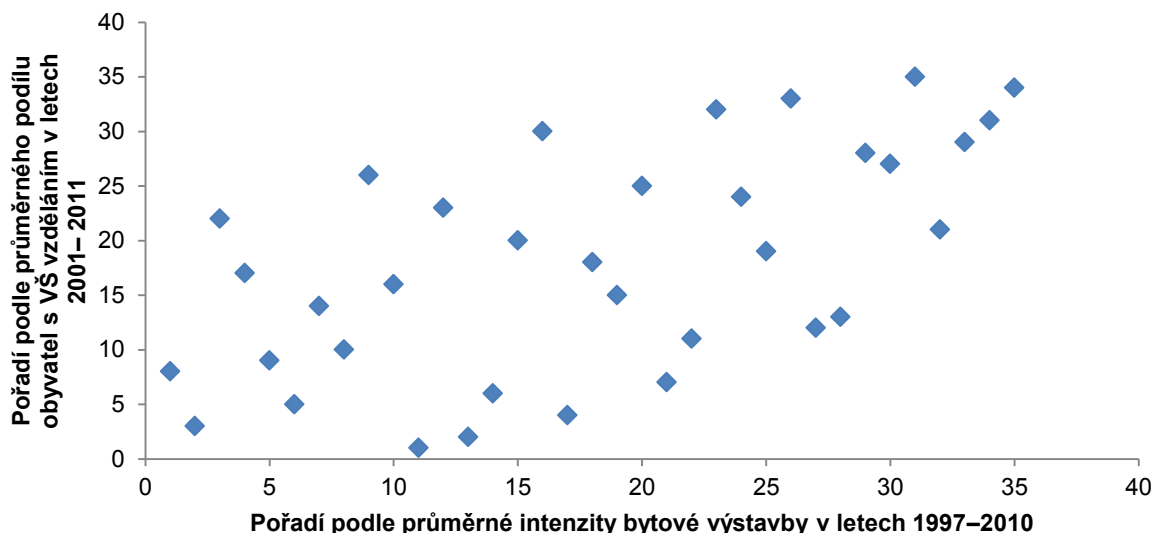

Zdroj: ARCDATA PRAHA (2014), ČSÚ (2014a). Vlastní zpracování.

Vztah mezi pořadím suburbánních obcí v okrese Kladno podle průměrné intenzity bytové výstavby v letech 1997–2010 a pořadím suburbánních obcí v okrese Kladno podle průměrného podílu obyvatel s vysokoškolským vzděláním v letech 2001–2011 znázorňuje obrázek 28. Spearmanův korelační koeficient pořadí pro uvedený vztah vyšel 0,59. Jednalo se tedy o kladnou, středně silnou závislost. To znamenalo, že s rostoucím pořadím suburbánních obcí v okrese Kladno podle průměrné intenzity bytové výstavby v letech 1997–2010 se zvyšovalo pořadí suburbánních obcí v okrese Kladno podle průměrného podílu obyvatel s vysokoškolským vzděláním v letech 2001–2011. Vypočtený Spearmanův koeficient korelace pořadí byl v absolutní hodnotě větší než jeho kritická hodnota. Byla tak zamítnuta H_0 , která tvrdila, že vypočtený Spearmanův koeficient korelace pořadí byl statisticky nevýznamný. To znamenalo, že u suburbánních obcí okresu Kladno existoval

vztah, že čím intenzivněji v nich probíhala bytová výstavba, tím v nich bydlelo vzdělanější obyvatelstvo (viz tabulka 8).

Obrázek 28: Vztah mezi pořadím suburbánních obcí v okrese Kladno podle průměrné intenzity bytové výstavby v letech 1997–2010 a pořadím suburbánních obcí v okrese Kladno podle průměrného podílu obyvatel s vysokoškolským vzděláním v letech 2001–2011

Zdroj: ČSÚ (2003), ČSÚ (2014a), ČSÚ (2017a). Vlastní zpracování.

Tabulka 8: Spearmanův korelační koeficient pořadí pro vztah mezi pořadím suburbánních obcí okresu Kladno podle průměrné intenzity bytové výstavby v letech 1997–2010 a pořadím suburbánních obcí okresu Kladno podle průměrného podílu obyvatel s vysokoškolským vzděláním v letech 2001–2011

Proměnná X	Proměnná Y	r_s	n	$r_s(\alpha, n)$	H_0
pořadí suburbánních obcí okresu Kladno podle průměrné intenzity bytové výstavby v letech 1997–2010	pořadí suburbánních obcí okresu Kladno podle průměrného podílu obyvatel s VŠ vzděláním v letech 2001–2011	0,59	35	0,34	zamítáme

Zdroj: ČSÚ (2003), ČSÚ (2014a), ČSÚ (2017a). Vlastní zpracování.

Vysvětlivky: r_s = Spearmanův korelační koeficient pořadí, n = počet párů měření, $r_s(\alpha, n)$ = kritická hodnota Spearmanova korelačního koeficientu pořadí na 5% hladině významnosti při daném počtu párů měření, H_0 = nulová hypotéza.

7 SOCIÁLNÍ PROSTŘEDÍ OBCE BUŠTĚHRAD

Ke zhodnocení sociálního prostředí v suburbánní obci v okrese Kladno byla jako případová studie vybrána obec Buštěhrad a to z několika důvodů. Oproti ostatním suburbiím v okrese Kladno dosahoval Buštěhrad v období let 1997–2016 vysokých hodnot v intenzitě bytové výstavby, počtu dokončených bytů (ČSÚ 2017a) a podílu přistěhovalých obyvatel z jádrových měst (ČSÚ 2017d). Buštěhrad navíc patřil k roku 2016 mezi největší suburbia v okrese z hlediska populační velikosti (ČSÚ 2017c). V Buštěhradu bylo dostatek veřejných prostorů, kde by lidé mohli navazovat společenské kontakty a trávit volný čas (např. park s lavičkami, dětská hřiště apod.). Navíc, Buštěhrad byl dostatečně vybaven službami (např. obchody, restaurace, hospody apod.), které jsou také vhodnými místy pro navazování kontaktů.

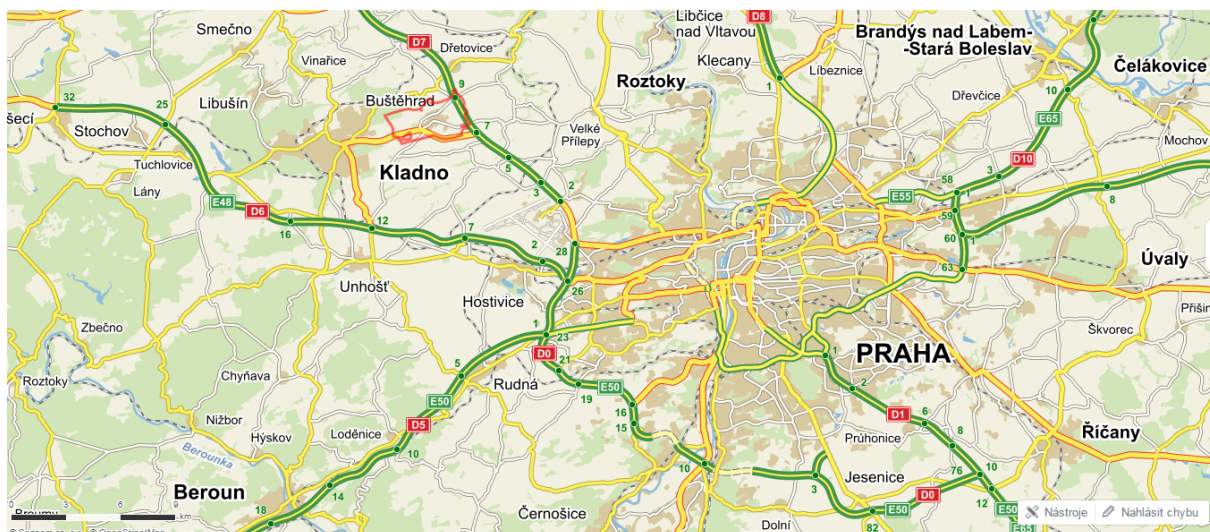
Kapitola se člení na pět podkapitol. V první podkapitole je charakterizován Buštěhrad z hlediska jeho polohy, dopravní dostupnosti, technické a občanské vybavenosti. Ve druhé podkapitole je nastíněn vývoj procesu rezidenční suburbanizace v Buštěhradu, který zde započal v roce 2005. Ve třetí podkapitole je zachycen vývoj počtu obyvatel, základních demografických ukazatelů a proměny věkové a vzdělanostní struktury v Buštěhradu. Ve čtvrté podkapitole je představena struktura respondentů, od kterých byly získány dotazníky v rámci šetření, a členů jejich domácností v Buštěhradu. V páté podkapitole je zachyceno sociální klima v Buštěhradu na základě výsledků dotazníkového šetření, které se zaměřuje na vztahy respondentů s původními a novými obyvateli, a na zapojení respondentů do společenského a politického života Buštěhradu.

7.1 Charakteristika Buštěhradu

Buštěhrad je malé, rychle se rozvíjející město, které leží 5 km východně od Kladna a 22 km severozápadně od centra Prahy (Město Buštěhrad 2017b). Buštěhrad má kromě výhodné polohy také dobrou dopravní dostupnost a obslužnost. Lze se sem dostat automobilem či autobusem z Kladna po silnici 1/61 i z Prahy po dálnici D7 směrem na Slaný, která vede východním okrajem jeho katastrálního území (viz obrázek 29). Buštěhrad patří v rámci městské hromadné dopravy do Pražské integrované dopravy. Zajiždí sem její 4 linky, které spojují Prahu s Kladnem (PID 2017). Buštěhrad představuje kompromis mezi městem a venkovem. Spojuje v sobě venkovské prostředí s plnou technickou i občanskou vybaveností. Z hlediska technické vybavenosti je v obci veřejný vodovod, kanalizace, čistírna odpadních vod i plynovod (RISY.CZ 2017). Také z pohledu občanské vybavenosti Buštěhrad poskytuje svým obyvatelům vše potřebné pro jejich plnohodnotný život v obci, jako jsou školy

a předškolní zařízení, obchody, restaurační zařízení, zdravotní péče, lékaři, dětská hřiště, městská knihovna, pošta a domov s pečovatelskou službou (viz tabulka 9). Obyvatelé Buštěhradu mohou trávit svůj volný čas v obci v nejrůznějších spolcích, sdruženích, či zájmových organizacích (např. filmový klub, hudební skupina, ochotnický soubor, rybářský spolek, pěvecký sbor atd.), a ve sportovních organizacích (např. fotbal, tenis, sokol atd.; viz tabulka 10). Sídli zde i řada firem, které poskytují nejrůznější služby, a to od hlídání dětí, přes kadeřnictví, kosmetiku, péči o zdraví, právní služby, až po služby v oblasti domu, bytu a zahrady, stavební práce, či autoservis (viz tabulka 11). Všechny uvedené faktory činí z Buštěhradu místo, které je atraktivní pro novou bytovou výstavbu (Mikroregion údolí Lidického potoka 2017).

Obrázek 29: Poloha Buštěhradu v zázemí Kladna a Prahy

Zdroj: Mapy.cz (2017).

Tabulka 9: Občanská vybavenost Buštěhradu v roce 2017

Zařízení	Počet
předškolní zařízení	2
mateřská škola	1
základní škola (včetně základní umělecké školy)	3
obchod s potravinami, smíšeným zbožím	10
obchod ostatním sortimentem	5
restaurační zařízení	6
zdravotní péče, lékaři	4
dětské hřiště	3
městská knihovna	1
pošta	1
domov s pečovatelskou službou	1

Zdroj: Město Buštěhrad (2017a).

Tabulka 10: Spolky, sdružení, zájmové a sportovní organizace v Buštěhradu v roce 2017

Název
Buš-gun - rekreační a sportovní stříelba
Buštěhrad sobě - spolek
Buštěhradské fórum - občanské sdružení
Buštěhradský filmový klub
Buštěhradský pelíšek - rodinné centrum
KIX - ochotnický soubor
Knezaplacení - hudební skupina
Rybářský spolek Buštěhrad
SK Buštěhrad - fotbalový oddíl
Smíšený pěvecký sbor města Buštěhradu
Sport centrum Statek
Středisko Junák Stráž Lidic Buštěhrad
Střela - sdružení pro letní táborovou činnost Buštěhrad
Svaz důchodců České republiky Místní organizace Buštěhrad z.s.
T. J. Sokol Buštěhrad
Tenisek Buštěhrad - tenisový klub, tenisová škola
TJ Sokol Buštěhrad - tenisový oddíl

Zdroj: Město Buštěhrad (2017a).

Tabulka 11: Odvětví firem a služeb v Buštěhradu v roce 2017

Odvětví	Počet
autodoprava	2
autoservisy, autodíly	2
dům, byt, zahrada	2
fotografické služby, video	1
hlídání dětí, kroužky pro děti	1
chovatelské potřeby, krmiva	1
IT služby, výpočetní technika, internet	4
kadeřnictví, kosmetika	1
kancelářské potřeby a vybavení	1
péče o zdraví - zdravá strava, fyzioterapie, masáže	1
požární zabezpečení, bezpečnost práce	1
právní služby, poradenství	1
realitní služby	1
společenské služby, umělecké agentury, reklama	2
stavební práce, stavební dozor	2
svítidla, osvětlení	1
tesařství, pokrývačství a klempířství	1
textilní výrobky	1
topení, voda, plyn	1
výroba plastových součástek a dílů	1

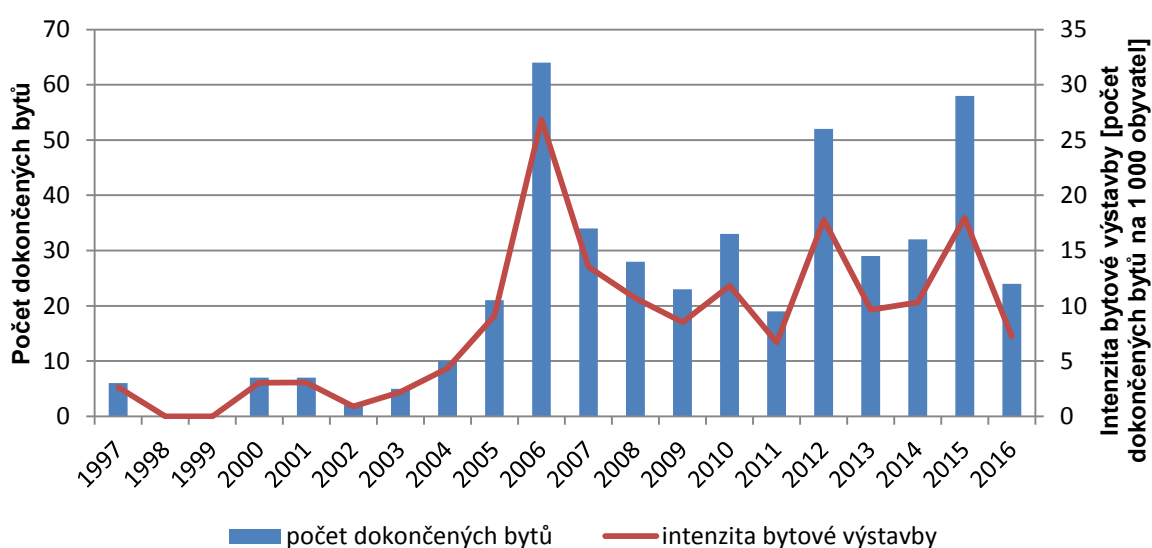
Zdroj: Město Buštěhrad (2017a).

7.2 Vývoj procesu rezidenční suburbanizace v Buštěhradu

V jednotlivých letech období 1997–2004 bylo v Buštěhradu postaveno poměrně málo nových bytů, a také intenzita bytové výstavby zde byla velmi nízká. K jejich nárůstu začalo docházet od roku 2005. V roce 2006 dosahovali počet dokončených bytů i intenzita bytové výstavby v Buštěhradu nejvyšších hodnot ve sledovaném období let 1997–2016 (viz obrázek 30).

V letech 2010–2016 se na celkovém počtu dokončených bytů v Buštěhradu podílela z větší části developerská skupina Doma je Doma, která v obci realizovala projekt Vilky Buštěhrad, jehož součástí byla výstavba 125 rodinných domů včetně parku Ořešín vklíněného mezi nimi (viz obrázek 31; Doma-je-doma.cz 2009). Na konci roku 2010 byla dokončena první etapa projektu, která zahrnovala 22 řadových rodinných domů (viz obrázek 32). Na přelomu let 2011 a 2012 byla dokončena druhá etapa projektu, jejíž součástí bylo 36 řadových rodinných domů (viz obrázek 33). V průběhu roku 2013 byla završena třetí etapa projektu, která zahrnovala 24 řadových rodinných domů (Doma-je-doma.cz 2013b).

Obrázek 30: Počet dokončených bytů a intenzita bytové výstavby v Buštěhradu v letech 1997–2016

Zdroj: ČSÚ (2017a). Vlastní zpracování.

Obrázek 31: Projekt Vilky Buštěhrad zahrnující rodinné domy a park Ořešín

Zdroj: Doma-je-doma.cz (2013a).

Obrázek 32: Řadové rodinné domy postavené v první etapě projektu Vilky Buštěhrad

Zdroj: *Doma-je-doma.cz* (2013a).

Obrázek 33: Řadové rodinné domy a bytový dům postavené v druhé etapě projektu Vilky Buštěhrad

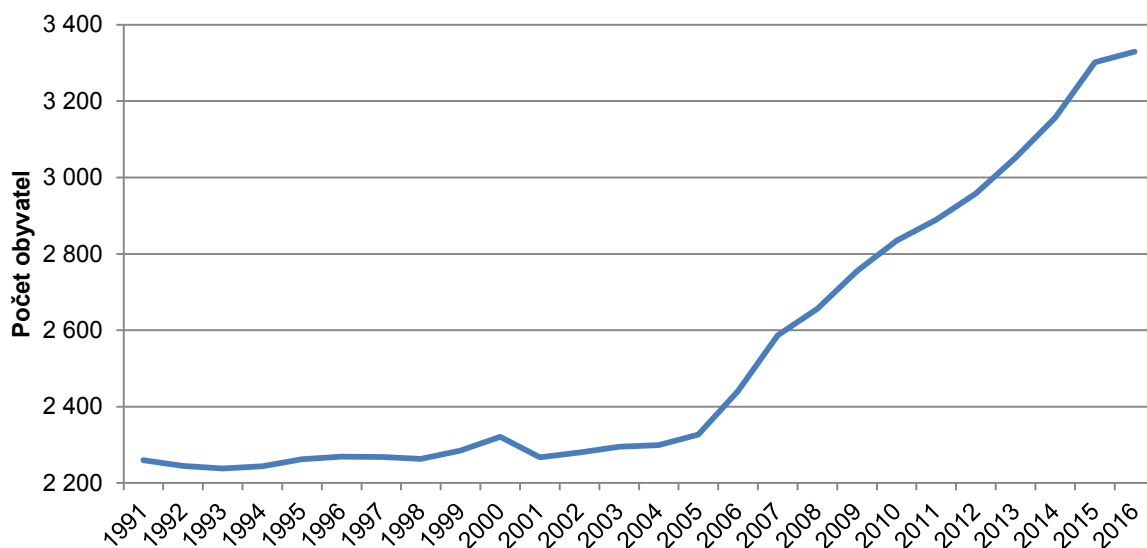

Zdroj: *Doma-je-doma.cz* (2013a).

7.3 Vývoj počtu obyvatel a základních demografických ukazatelů, proměny věkové a vzdělanostní struktury

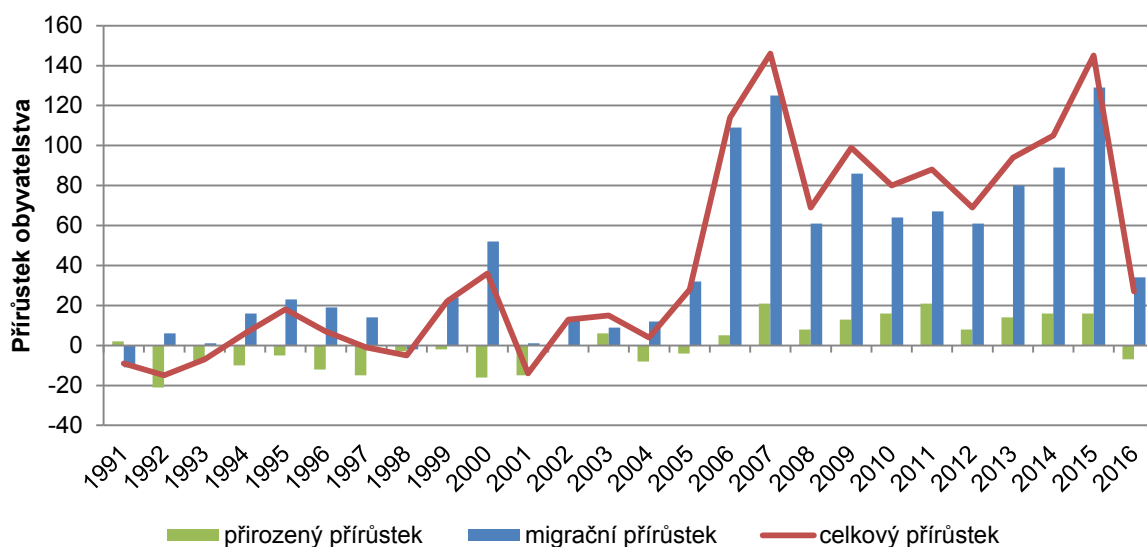
Počet obyvatel v průběhu 90. let stagnoval a příliš se nezměnil až do první poloviny dalšího desetiletí. To bylo zapříčiněno nízkou intenzitou bytové výstavby v tomto období (viz obrázek 30), s níž souvisel nízký migrační a přirozený přírůstek. K patrnějšímu nárůstu počtu obyvatel začalo docházet až od roku 2006 (viz obrázek 34). To bylo zapříčiněno procesem rezidenční suburbanizace, který se projevil nejdříve zvýšením intenzity bytové výstavby (viz obrázek 30). Postavené byty začali obývat přistěhovalí obyvatelé povětšinou z jádrových měst, což mělo za následek zvýšení migračního přírůstku. Později došlo ke zvýšení počtu narozených dětí, v důsledku čehož se zvýšil přirozený přírůstek (viz obrázek 35). Buštěhrad měl k 31. 12. 2016 celkem 3 329 obyvatel (ČSÚ 2017c).

Obrázek 34: Počet obyvatel v Buštěhradu v letech 1991–2016

Zdroj: ČSÚ (2017c). Vlastní zpracování.

Obrázek 35: Přírůstek obyvatelstva v Buštěhradu v letech 1991–2016

Zdroj: ČSÚ (2017c). Vlastní zpracování.

Věkovou strukturu obyvatelstva Buštěhradu v roce 1991 lze považovat spíše za mladší. Počet obyvatel ve věku 0–14 let mírně převažoval nad počtem obyvatel ve věku 65 let a více (viz obrázek 36).

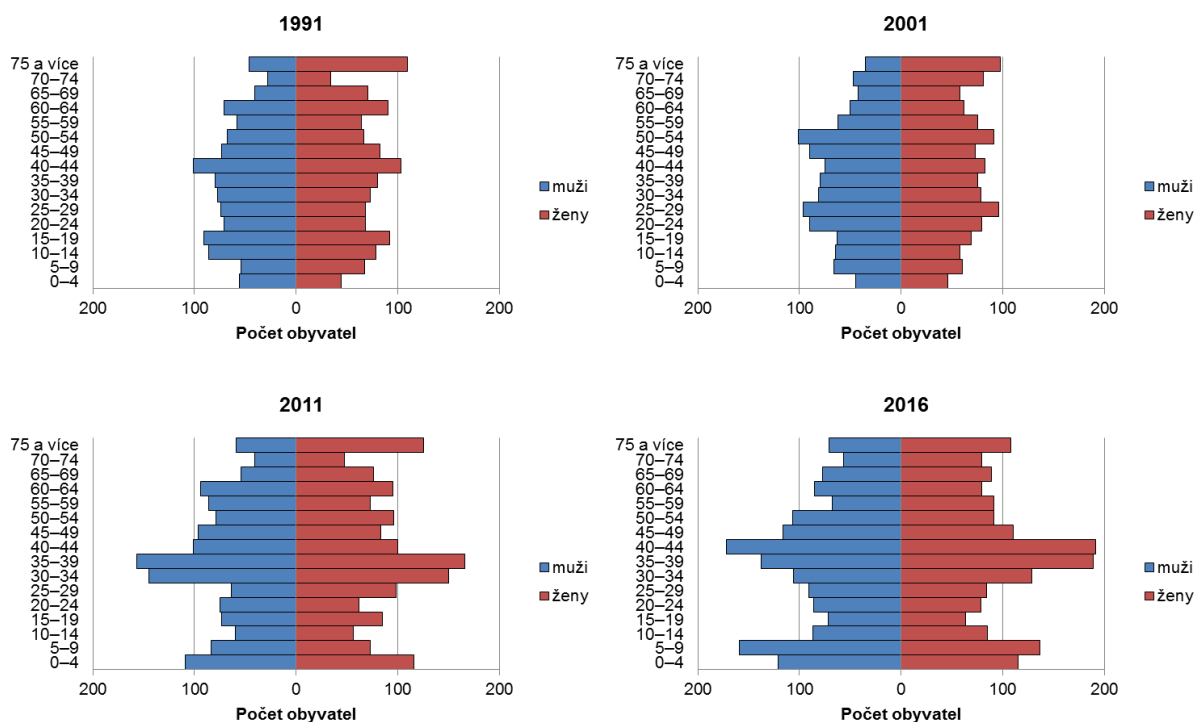
Mezi lety 1991 a 2001 obyvatelstvo stárlo. Bylo to zapříčiněno tím, že v tomto období neprobíhala v obci téměř žádná bytová výstavba (viz obrázek 30). Obec tak výrazněji nezískávala migrací nové obyvatele (viz obrázek 35), kteří by omladili stárnoucí věkovou

strukturu. Další příčinou byl pokles počtu narozených dětí od roku 1991 v průběhu celého sledovaného desetiletí (ČSÚ 2017c). Počet narozených dětí i zemřelých obyvatel však dosahoval nízkých hodnot, jejich vliv na stárnutí populace tak byl mnohem menší než v případě migrace (ČSÚ 2017c). Naprostá většina původních obyvatel se tak v tomto desetiletí pouze posunula do vyšších věkových kategorií. V roce 2001 tak v populaci již nepatrně převažovala její poproduktivní složka nad předproduktivní (viz obrázek 36).

V období let 2001–2011 však došlo k výraznému omládnutí věkové struktury. Omládnutí bylo zapříčiněno procesem rezidenční suburbanizace, který se v obci začal projevovat od roku 2006 (viz obrázek 35). Obec začala ve větším počtu získávat nové obyvatele migrací (ČSÚ 2017c). Jednalo se především o osoby mladšího věku, a to zejména ve věkové kategorii 20–34 let (viz Novák a kol. 2011). S příchodem vyššího podílu mladších osob se pak od roku 2007 výrazněji zvýšil počet narozených dětí (ČSÚ 2017c) i přirozený přírůstek (viz obrázek 35). V roce 2011 tak věková struktura obyvatelstva Buštěhradu byla dokonce mladší než v roce 1991. Počet obyvatel v dětském věku výrazněji převažoval nad počtem obyvatel v seniorském věku (viz obrázek 36).

V letech 2011–2016 pokračovalo omlazení věkové struktury obyvatelstva Buštěhradu, a to v důsledku stále pokračujícího procesu rezidenční suburbanizace v obci (viz obrázek 35). V roce 2016 tak mělo obyvatelstvo Buštěhradu nejmladší věkovou strukturu ze všech sledovaných let (viz obrázek 36).

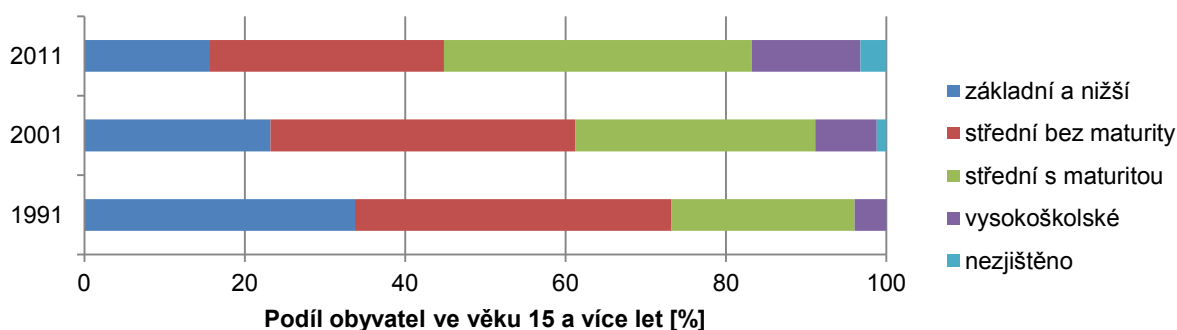
Obrázek 36: Věková struktura obyvatelstva Buštěhradu v letech 1991, 2001, 2011 a 2016

Zdroj: ČSÚ (1996), ČSÚ (2003), ČSÚ (2014a), ČSÚ (2017e). Vlastní zpracování.

Z hlediska vzdělanostní struktury obyvatelstva Buštěhradu docházelo neustále ke zvyšování úrovně vzdělanosti (viz obrázek 37). Tento vývoj byl ovlivněn jednak skutečností, že se na území Česka neustále zvyšovala úroveň vzdělanosti obyvatel, zejména pak v období po roce 1989 (Špačková 2017a). To se projevovalo poklesem zastoupení obyvatel se základním vzděláním a nárůstem zastoupení obyvatel se vzděláním středním s maturitou a vysokoškolským (Šnejdová 2006, Špačková 2017b). Zvyšování úrovně vzdělanosti obyvatelstva v Buštěhradu bylo navíc umocněno procesem rezidenční suburbanizace, v rámci kterého se do obce stěhovali nejen mladší, ale i vzdělanější obyvatelé.

Obrázek 37: Vzdělanostní struktura obyvatelstva Buštěhradu v letech 1991, 2001 a 2011

Zdroj: ČSÚ (1996), ČSÚ (2003), ČSÚ (2014a). Vlastní zpracování.

7.4 Sociální struktura respondentů a členů jejich domácností v Buštěhradu

Sociální struktura obyvatelstva je jednou ze dvou složek, které mají vliv na celkový charakter sociálního prostředí v lokalitě (viz podkapitola 2.2). Z tohoto důvodu bylo u respondentů zjišťováno, zda se v Buštěhradu narodili, případně odkud se sem přistěhovali, a od kterého roku zde bydleli. Dále byly u respondentů a všech členů jejich domácností zjišťovány jejich charakteristiky týkající se pohlaví, věku, nejvyššího dokončeného vzdělání a ekonomické aktivity (viz příloha 2).

Ze všech respondentů ze skupiny nových obyvatel se více než třetina přistěhovala do Buštěhradu z Prahy, další třetina přišla z Kladna, a zbylá necelá třetina se přestěhovala z jiné obce. Z respondentů ze skupiny nových obyvatel, kteří se přistěhovali z Prahy, měla více než polovina z nich původní bydliště v Praze 6, která má ze všech městských částí svojí vzdáleností do Buštěhradu nejbližší. Respondenti ze skupiny nových obyvatel, kteří se přistěhovali z Prahy, přišli jak z panelových tak cihlových bytových domů, i z rodinných domů. Naprostá většina respondentů, kteří se přistěhovali z Kladna, přišli z panelových

bytových domů. Z respondentů, kteří se přestěhovali z ostatních obcí, přišla polovina z rodinných domů, a druhá polovina přišla z ostatních typů zástavby (viz tabulka 12).

Tabulka 12: Podíl respondentů ze skupiny nových obyvatel v Buštěhradu podle obce a typu zástavby, ze které se přistěhovali

Obec	Městská část	Panelový bytový dům [%]	Cihlový bytový dům [%]	Rodinný dům [%]	Jiný [%]	Celkem [%]
Kladno	celkem	28,6	3,6	0,0	0,0	32,1
Praha	Praha 3	0,0	3,6	0,0	0,0	3,6
	Praha 4	3,6	0,0	0,0	0,0	3,6
	Praha 6	3,6	3,6	14,3	0,0	21,4
	Praha 8	0,0	7,1	0,0	0,0	7,1
	Praha 14	3,6	0,0	0,0	0,0	3,6
	celkem	10,7	14,3	14,3	0,0	39,3
	jiná obec	celkem	7,1	3,6	14,3	3,6
celkem		46,4	21,4	28,6	3,6	100,0

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 28.

Pro utváření sociálního prostředí v obci je důležitý také počet let, po který zde respondenti bydlí. Respondenti ze skupiny původních obyvatel bydleli v Buštěhradu v průměru o 40 let déle než respondenti ze skupiny nových obyvatel (viz tabulka 13).

Tabulka 13: Délka bydlení respondentů ze skupin původních a nových obyvatel v Buštěhradu

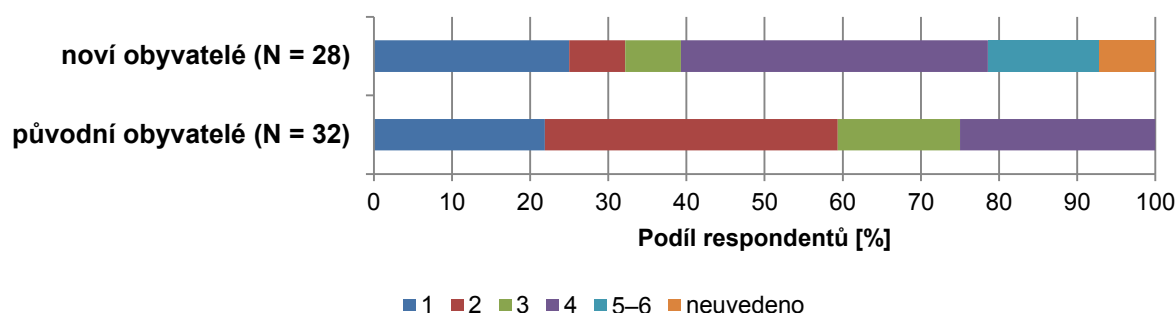
Skupina obyvatel	Počet let		
	minimum	maximum	průměr
původní obyvatelé (N = 32)	23	83	48,7
noví obyvatelé (N = 28)	0	18	8,7
celkem (N = 60)	0	83	30,0

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 60.

Respondenti ze skupiny nových obyvatel tvořili v porovnání s těmi ze skupiny původních obyvatel početnější domácnosti (viz obrázek 38). Respondenti ze skupiny původních obyvatel žili převážně v dvoučlenné domácnosti, což souviselo s jejich věkovou strukturou (viz obrázek 39), kdy převažovali starší páry, jejichž potomci s nimi již nebydleli. Další nejčastější formou soužití u respondentů této skupiny obyvatel byla čtyřčlenná domácnost, která byla zastoupena rodiči se dvěma dětmi. V neposlední řadě byli čteně zastoupeni také respondenti žijící osaměle v domácnosti, jednalo se o osoby středního či vyššího věku. U respondentů ze skupiny nových obyvatel převažovaly čtyřčlenné domácnosti. Druhou nejrozšířenější formou u nich byla jednočlenná domácnost. V některých domácnostech nových obyvatel žil kromě partnerů a jejich dětí i rodič některého z partnerů (viz obrázek 38).

Na základě výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro počet členů v domácnosti respondentů ze skupin původních a nových obyvatel ($\chi^2 = 12,41$; kritický kvantil = 9,49) byla H_0 zamítnuta. Síla vztahu v kontingenční tabulce však byla malá ($C_{kor} = 0,09$; $V = 0,23$). Ukázalo se, že mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel existovaly statisticky významné rozdíly v počtu členů domácnosti.

Obrázek 38: Počet členů v domácnosti respondentů ze skupin původních a nových obyvatel v Buštěhradu

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, $N = 60$.

Respondenti a členi jejich domácností ze skupiny původních obyvatel byli oproti těm ze skupiny nových obyvatel výrazně starší z hlediska průměrného věku (viz tabulka 14) i věkové struktury (viz obrázek 39). Zatímco respondenti a členové jejich domácností ze skupiny původních obyvatel byli nejvíce zastoupeni osobami staršího středního a důchodového věku, respondenty a členy jejich domácností ze skupiny nových obyvatel byly nejčastěji osoby mladšího středního věku a děti (viz obrázek 40). Tyto rozdíly byly zapříčiněny tím, že se do suburbíí v zázemí Prahy stěhovali převážně mladší obyvatelé ve věku 20–34 let (Novák a kol. 2011).

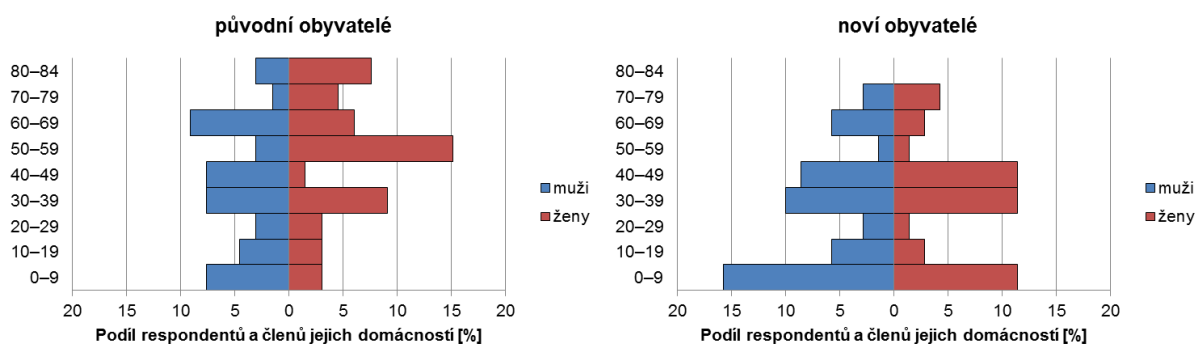
Podle výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro věkové skupiny respondentů ze skupin původních a nových obyvatel ($\chi^2 = 11,14$; kritický kvantil = 9,49) byla H_0 zamítnuta. Síla vztahu v kontingenční tabulce však byla malá ($C_{kor} = 0,06$; $V = 0,14$). Ukázalo se, že se respondenti a členové jejich domácností ze skupin původních a nových obyvatel od sebe statisticky významně odlišovali z hlediska věkových skupin.

Tabulka 14: Průměrný věk respondentů a členů jejich domácností ze skupin původních a nových obyvatel v Buštěhradu

Skupina obyvatel	Průměrný věk
původní obyvatelé (N = 66)	45,3
noví obyvatelé (N = 70)	31,7
celkem (N = 136)	38,3

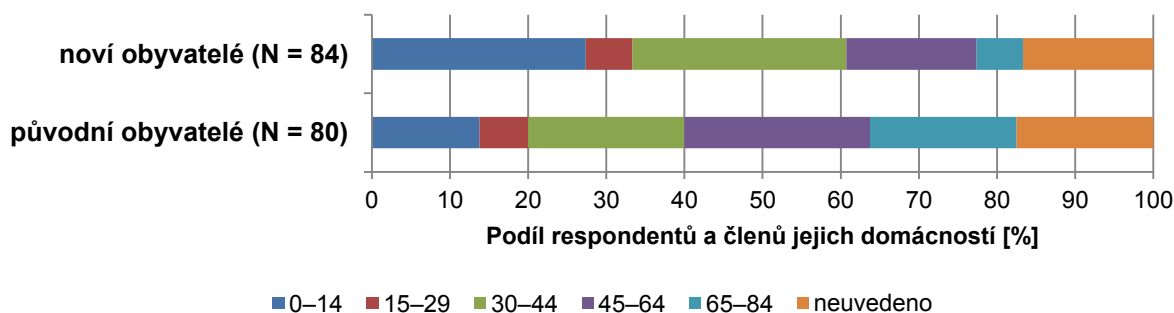
Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 136.

Obrázek 39: Věková struktura respondentů a členů jejich domácností ze skupin původních a nových obyvatel v Buštěhradu

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 136.

Obrázek 40: Věkové skupiny respondentů a členů jejich domácností ze skupin původních a nových obyvatel v Buštěhradu

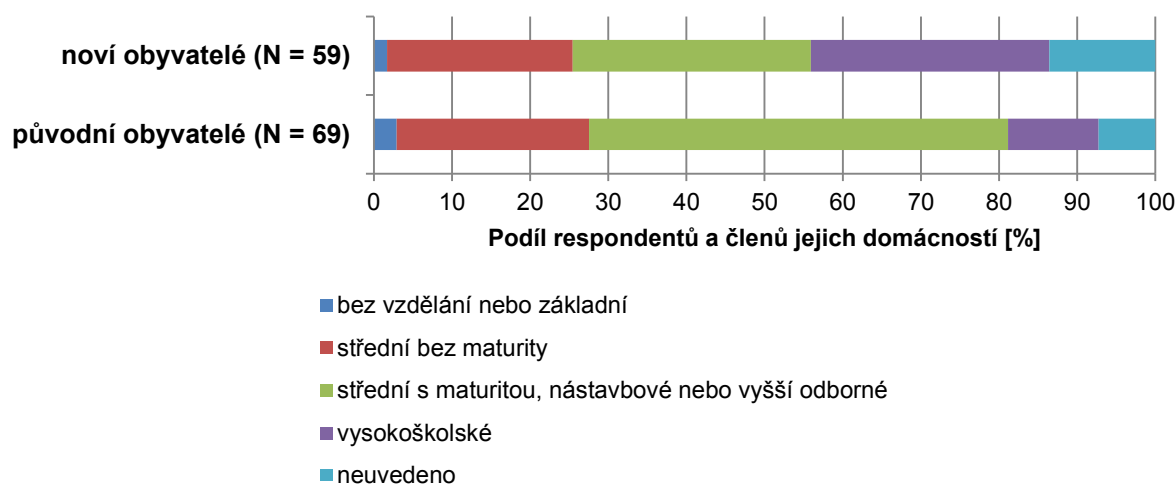
Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 164.

Respondenti a členové jejich domácností ze skupiny nových obyvatel byli v porovnání s těmi ze skupiny původních obyvatel vzdělanější (viz obrázek 41).

Vzhledem k výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro vzdělanostní strukturu respondentů ze skupin původních a nových obyvatel ($\chi^2 = 9,69$; kritický kvantil = 7,81) byla H_0 zamítnuta. Síla vztahu v kontingenční tabulce však byla malá ($C_{kor} = 0,08$; $V = 0,17$). Ukázalo se, že mezi respondenty a členy jejich domácností

ze skupin původních a nových obyvatel existovaly statisticky významné odlišnosti ve vzdělanostní struktuře.

Obrázek 41: Vzdělanostní struktura respondentů a členů jejich domácností ve věku 15 a více let ze skupin původních a nových obyvatel v Buštěhradu

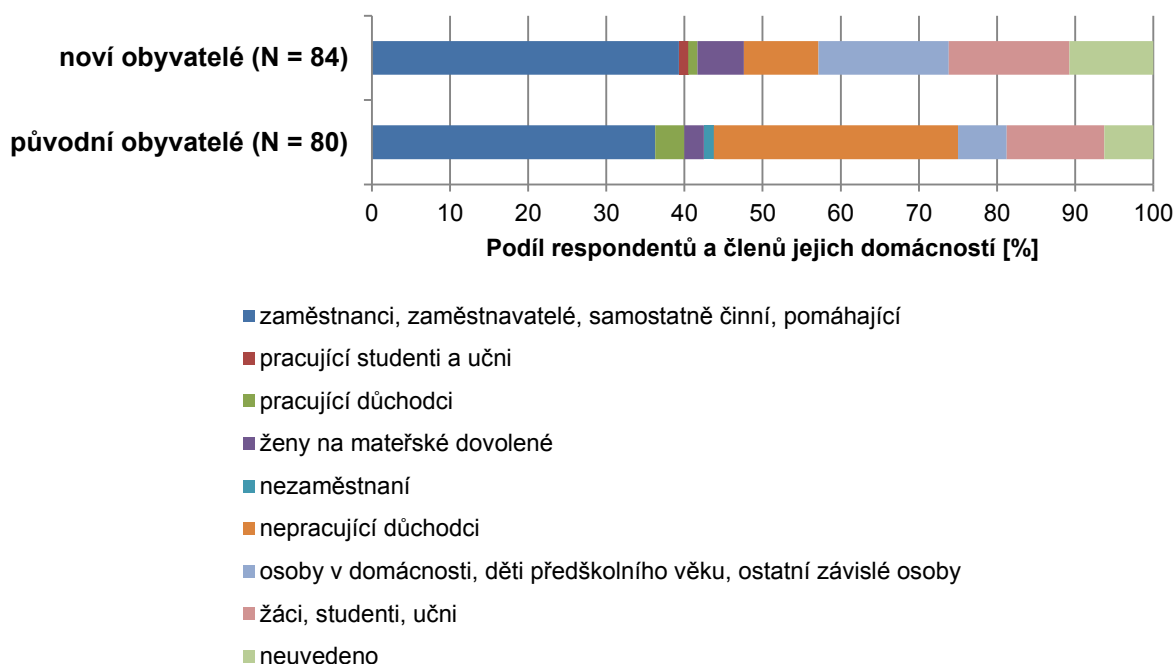

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 128.

Respondenti a členové jejich domácností ze skupiny původních obyvatel byli kromě zaměstnanců, zaměstnavatelů, samostatně činných a pomáhajících výrazně zastoupeni také důchodci. Naproti tomu u respondentů a členů jejich domácností ze skupiny nových obyvatel byli druhou nejčastěji zastoupenou kategorií děti předškolního věku spolu se žáky, studenty a uční (viz obrázek 42). Na odlišnosti v ekonomické struktuře respondentů a členů jejich domácností obou sledovaných skupin měly vliv rozdíly v zastoupení ve věkových skupinách (viz obrázek 40).

Na základě výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro ekonomickou strukturu respondentů ze skupin původních a nových obyvatel ($\chi^2 = 17,23$; kritický kvantil = 12,59) byla H_0 zamítnuta. Síla vztahu v kontingenční tabulce však byla malá ($C_{kor} = 0,05$; $V = 0,14$). Ukázalo se, že mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel existovaly statisticky významné rozdíly v ekonomické struktuře.

Obrázek 42: Ekonomická struktura respondentů a členů jejich domácností ze skupin původních a nových obyvatel v Buštěhradu

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 164.

S ohledem na výše uvedené výsledky χ^2 -testů nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti se ukázalo, že mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel existovaly statisticky významné rozdíly ve všech sledovaných charakteristikách sociální struktury. U všech sledovaných charakteristik byla síla vztahu v kontingenční tabulce malá (viz tabulka 15).

Tabulka 15: Výsledky χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce pro sociální strukturu respondentů a členů jejich domácností ze skupin původních a nových obyvatel v Buštěhradu

Sociální struktura	χ^2	f	$\chi_f^2(0,95)$	H ₀
počet členů domácnosti	12,41	4	9,49	zamítáme
věkové skupiny	11,14	4	9,49	zamítáme
vzdělanostní struktura	9,69	3	7,81	zamítáme
ekonomická struktura	17,23	6	12,59	zamítáme

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017.

Vysvětlivky: χ^2 = tzv. testové kritérium, f = stupně volnosti, $\chi_f^2(0,95)$ = kritický kvantil χ^2 rozdělení na 5% hladině významnosti při daných stupních volnosti, H₀ = nulová hypotéza.

7.5 Sociální klima v Buštěhradu

Sociální klima se významnou měrou podílí na utváření charakteru sociálního prostředí v lokalitě (viz podkapitola 2.2). Podkapitola zaměřená na sociální klima v Buštěhradu se člení na další tři podkapitoly. V první podkapitole jsou zkoumány vztahy respondentů s původními a novými obyvateli v Buštěhradu. V druhé, resp. třetí podkapitole je zkoumáno zapojení respondentů do společenského, resp. politického života v Buštěhradu.

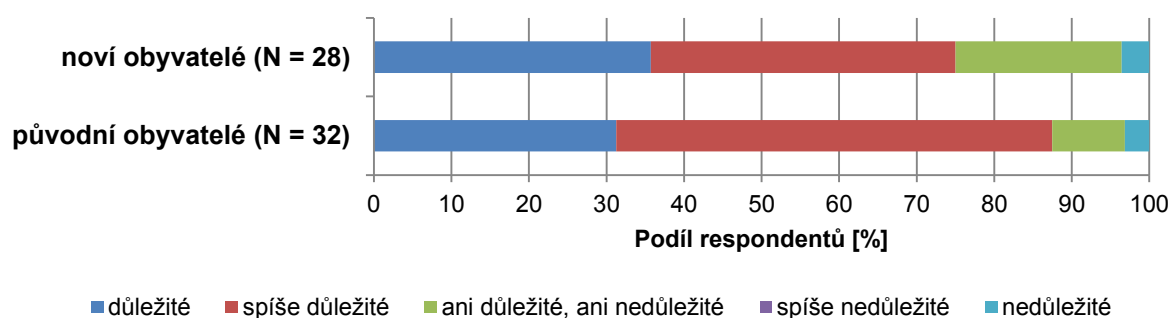
7.5.1 Vztahy s původními a novými obyvateli v Buštěhradu

Obecně, vzájemné vztahy mezi původními a novými obyvateli i vzájemné vztahy uvnitř těchto dvou skupin obyvatel mají velký vliv na utváření sociálního klimatu v suburbánní obci. Cílem podkapitoly bylo zjistit, jaké vztahy měli respondenti s původními a novými obyvateli v Buštěhradu. Ke splnění uvedeného cíle sloužila část dotazníku, která obsahovala otázky č. 3–9 (viz příloha 2).

Vztahy s ostatními obyvateli v Buštěhradu byly významné pro obě skupiny respondentů. O trochu větší význam měly pro respondenty ze skupiny původních obyvatel, z nichž 87 % je považovalo za důležité nebo spíše důležité. Ze skupiny nových obyvatel tyto odpovědi uvedlo 75 % respondentů (viz obrázek 43).

Podle výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro odpovědi respondentů ze skupin původních a nových obyvatel ($\chi^2 = 2,25$; kritický kvantil = 7,81) nebyla H_0 zamítnuta. Ukázalo se, že mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly v tom, jak pro ně byly důležité vztahy s ostatními obyvateli v Buštěhradu.

Obrázek 43: Výsledky odpovědí na otázku: „Jak jsou pro Vás důležité vztahy s ostatními obyvateli v Buštěhradu?“

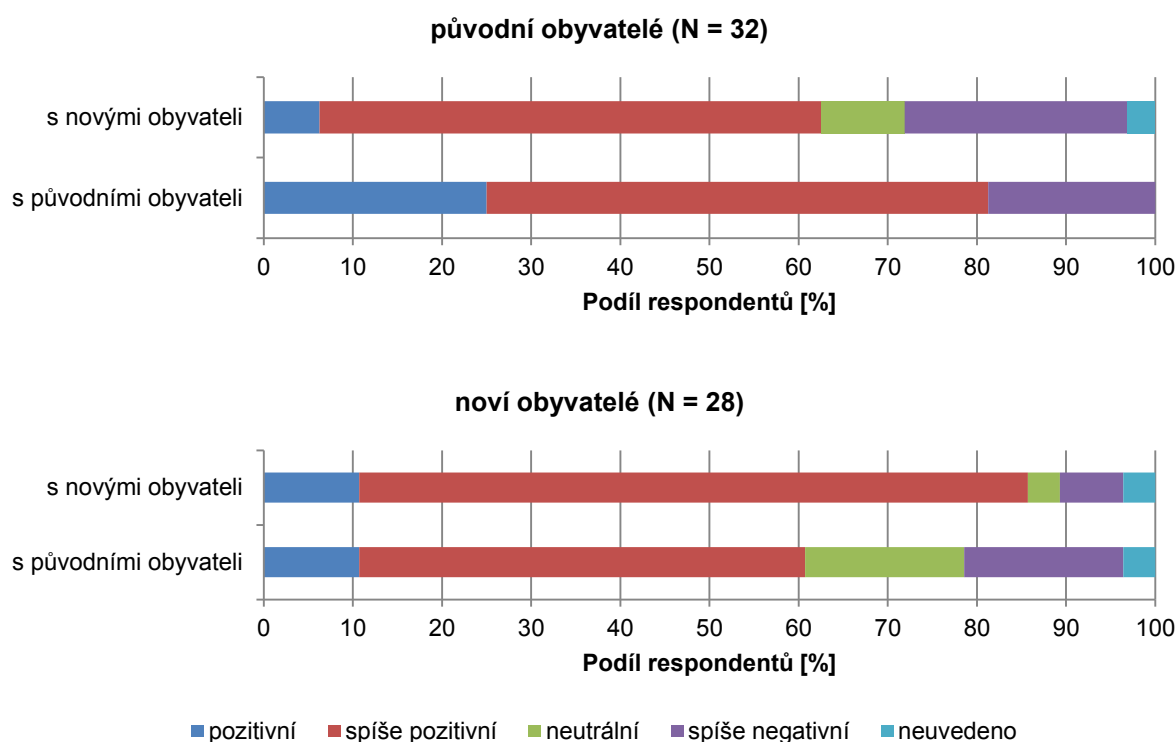

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 60.

Respondenti ze skupiny původních obyvatel hodnotili svoje vztahy o trochu lépe s původními než s novými obyvateli. Respondenti ze skupiny nových obyvatel zase hodnotili nepatrně lépe svoje vztahy s novými než s původními obyvateli (viz obrázek 44).

Vzhledem k výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro odpovědi respondentů ze skupiny původních obyvatel na otázku, jak hodnotili svoje vztahy s původními a novými obyvateli ($\chi^2 = 6,87$; kritický kvantil = 7,81) nebyla H_0 zamítnuta. Také pro odpovědi respondentů ze skupiny nových obyvatel na stejnou otázku ($\chi^2 = 5,35$; kritický kvantil = 7,81) nebyla H_0 zamítnuta. Ukázalo se, že u respondentů ze skupin původních i nových obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly v tom, jak hodnotili svoje vztahy s původními a novými obyvateli v Buštěhradu.

Obrázek 44: Výsledky odpovědí na otázku: „Jak hodnotíte svoje vztahy s původními a novými obyvateli v Buštěhradu?“

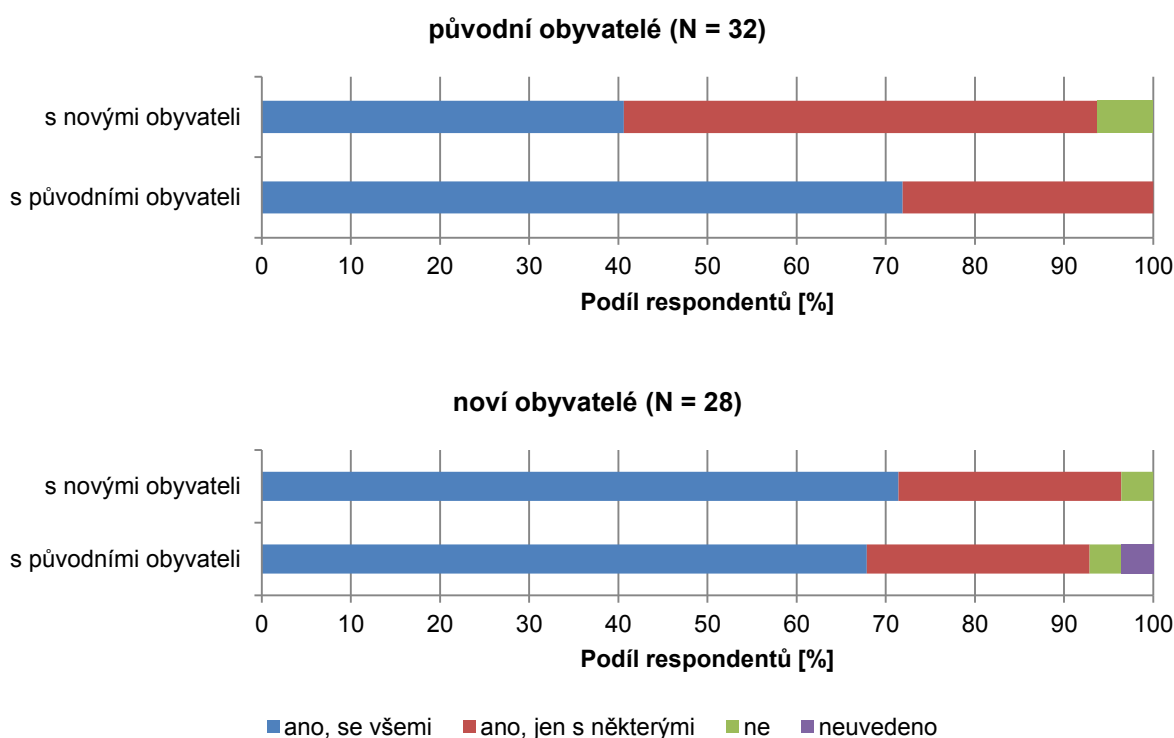

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 60.

Ve zdravení se na ulici v Buštěhradu existovaly mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel určité rozdíly. Respondenti ze skupiny původních obyvatel se zdravili se všemi novými obyvateli ve výrazně menším zastoupení, než v jakém se zdravili se všemi původními obyvateli. Na rozdíl od nich se respondenti ze skupiny nových obyvatel zdravili se všemi původními i novými obyvateli v téměř stejném zastoupení (viz obrázek 45).

Na základě výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro odpovědi respondentů ze skupiny původních obyvatel na otázku, jestli se zdravili vzájemně s původními a novými obyvateli ($\chi^2 = 7,24$; kritický kvantil = 5,99) byla H_0 zamítnuta. Síla vztahu v kontingenční tabulce však byla malá ($C_{kor} = 0,13$; $V = 0,23$). Ovšem pro odpovědi respondentů ze skupiny nových obyvatel na stejnou otázku ($\chi^2 = 0,01$; kritický kvantil = 5,99) nebyla H_0 zamítnuta. Ukázalo se, že u respondentů ze skupiny původních obyvatel existovaly statisticky významné rozdíly v tom, jestli se zdravili s původními nebo novými obyvateli v Buštěhradu. Respondenti ze skupiny původních obyvatel preferovali při zdravení se původní před novými obyvateli. Naopak u respondentů ze skupiny nových obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly ve zdravení se s původními a novými obyvateli.

Obrázek 45: Výsledky odpovědí na otázku: „Zdravíte se vzájemně na ulici s původními a novými obyvateli v Buštěhradu?“

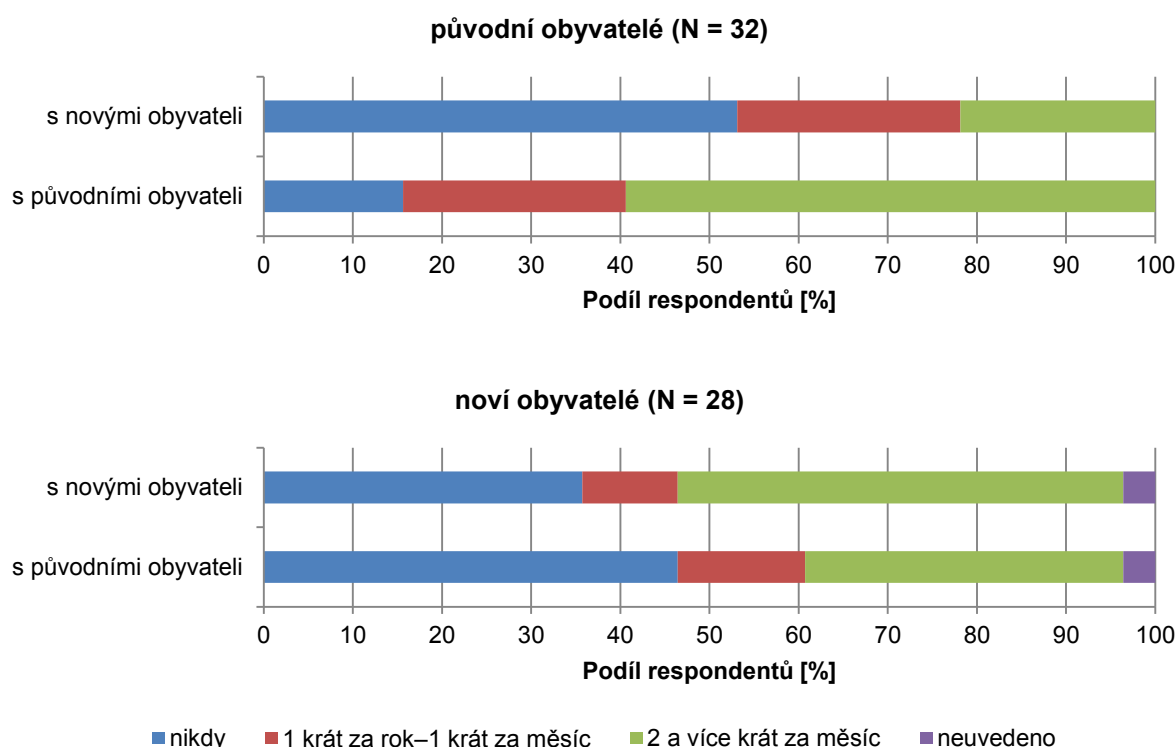

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 60.

Také ve vzájemném navštěvování se existovaly mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel značné rozdíly. Zatímco respondenti ze skupiny původních obyvatel se výrazně častěji vzájemně navštěvovali s původními než s novými obyvateli, v případě respondentů ze skupiny nových obyvatel tyto rozdíly byly méně patrné (viz obrázek 46).

Podle výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro odpovědi respondentů ze skupiny původních obyvatel na otázku, jak často se vzájemně navštěvovali s původními a novými obyvateli ($\chi^2 = 12,08$; kritický kvantil = 5,99) byla H_0 zamítnuta. Síla vztahu v kontingenční tabulce však byla malá ($C_{kor} = 0,16$; $V = 0,31$). Ovšem pro odpovědi respondentů ze skupiny nových obyvatel na stejnou otázku ($\chi^2 = 1,20$; kritický kvantil = 5,99) nebyla H_0 zamítnuta. Ukázalo se, že u respondentů ze skupiny původních obyvatel existovaly statisticky významné rozdíly v tom, jak často se vzájemně navštěvovali s původními a novými obyvateli v Buštěhradu. Respondenti z této skupiny preferovali při vzájemném navštěvování se původní před novými obyvateli. Na rozdíl od nich u respondentů ze skupiny nových obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly v tom, jak často se vzájemně navštěvovali s původními a novými obyvateli.

Obrázek 46: Výsledky odpovědí na otázku: „Jak často se vzájemně navštěvujete s původními a novými obyvateli v Buštěhradu?“

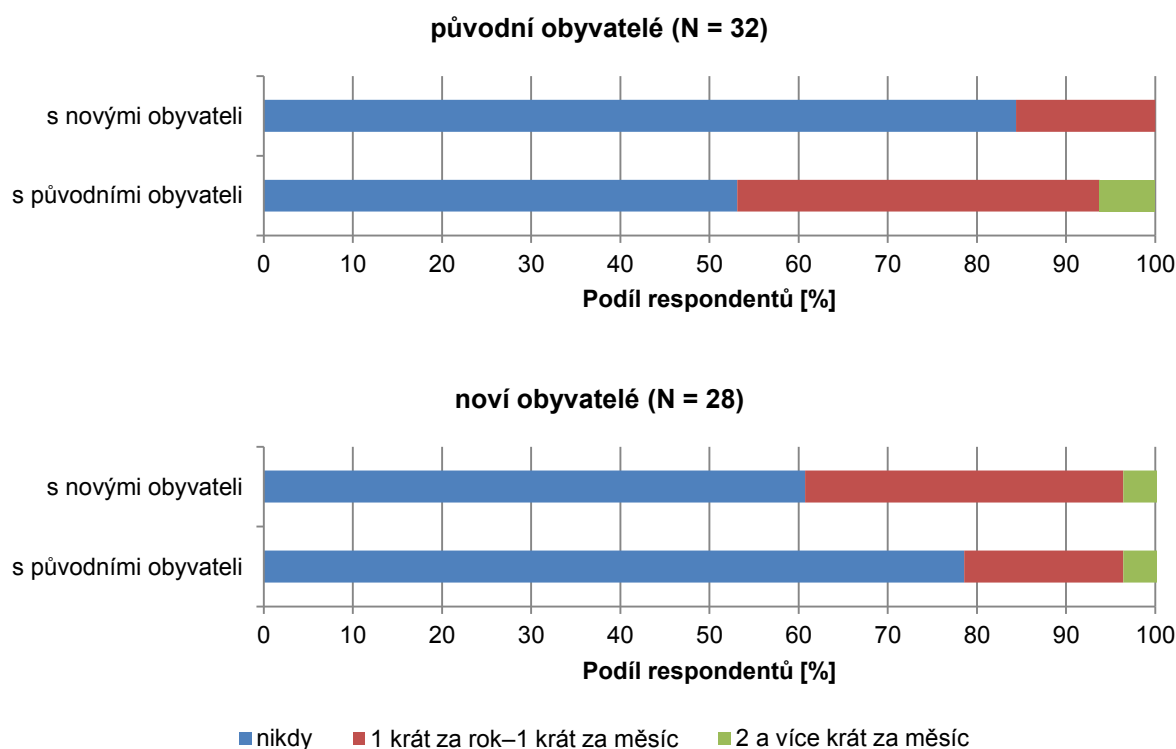
Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 60.

Spolupráce respondentů ze skupin původních a nových obyvatel s původními a novými obyvateli Buštěhradu byla zjišťována pomocí otázek týkajících se vzájemného vypořádání si při nákupu nebo při půjčování zahradního nářadí, při hlídání dětí, a při hlídání domu nebo zalévání květin v případě déletrvajících nepřítomnosti. Uvedené tři činnosti byly seřazeny vzestupně od nejnižší po nejvyšší úroveň vzájemné spolupráce.

Z hlediska všech tří výše uvedených činností respondenti ze skupiny původních obyvatel častěji vzájemně spolupracovali s původními obyvateli, a respondenti ze skupiny nových obyvatel zase častěji vzájemně spolupracovali s novými obyvateli.

Avšak vzhledem k výsledkům χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro odpovědi respondentů ze skupiny původních obyvatel na otázky, jak často si vzájemně vypomáhali při nákupech nebo při půjčování zahradního nářadí ($\chi^2 = 4,44$; kritický kvantil = 5,99), a při hlídání dětí ($\chi^2 = 1,44$; kritický kvantil = 3,84) s původními a novými obyvateli nebyla H_0 zamítnuta. Pouze v případě vzájemného vypomáhání si při hlídání domu nebo zalévání květin v případě déletrvajících nepřítomnosti s původními a novými obyvateli ($\chi^2 = 7,83$; kritický kvantil = 5,99) byla H_0 zamítnuta. Síla vztahu v kontingenční tabulce pro uvedenou činnost však byla malá ($C_{kor} = 0,13$; $V = 0,25$). Také u odpovědí respondentů ze skupiny nových obyvatel na otázky, jak často si vzájemně vypomáhali při nákupech nebo při půjčování zahradního nářadí ($\chi^2 = 1,91$; kritický kvantil = 5,99), při hlídání dětí ($\chi^2 = 5,77$; kritický kvantil = 5,99), a při hlídání domu nebo zalévání květin v případě déletrvajících nepřítomnosti ($\chi^2 = 2,31$; kritický kvantil = 3,84) s původními a novými obyvateli nebyla H_0 zamítnuta. Ukázalo se, že u respondentů ze skupiny původních obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly v tom, jak často si vzájemně vypomáhali při nákupech a při půjčování zahradního nářadí, a při hlídání dětí, s původními a novými obyvateli. Pouze v případě vzájemného vypomáhání si při hlídání domu nebo zalévání květin v případě déletrvajících nepřítomnosti existovaly u respondentů ze skupiny původních obyvatel statisticky významné rozdíly v tom, s jakou skupinou obyvatel si vypomáhali. Respondenti ze skupiny původních obyvatel si tak vzájemně vypomáhali při hlídání domu nebo zalévání květin v případě déletrvajících nepřítomnosti častěji s původními než s novými obyvateli (viz obrázek 47). U respondentů ze skupiny nových obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly v tom, jak často si vzájemně vypomáhali při všech třech výše uvedených činnostech s původními a novými obyvateli.

Obrázek 47: Výsledky odpovědí na otázku: „Jak často si vzájemně vypomáháte při hlídání domu nebo zalévání květin v případě déletrvajících nepřítomností s původními a novými obyvateli v Buštěhradu?“

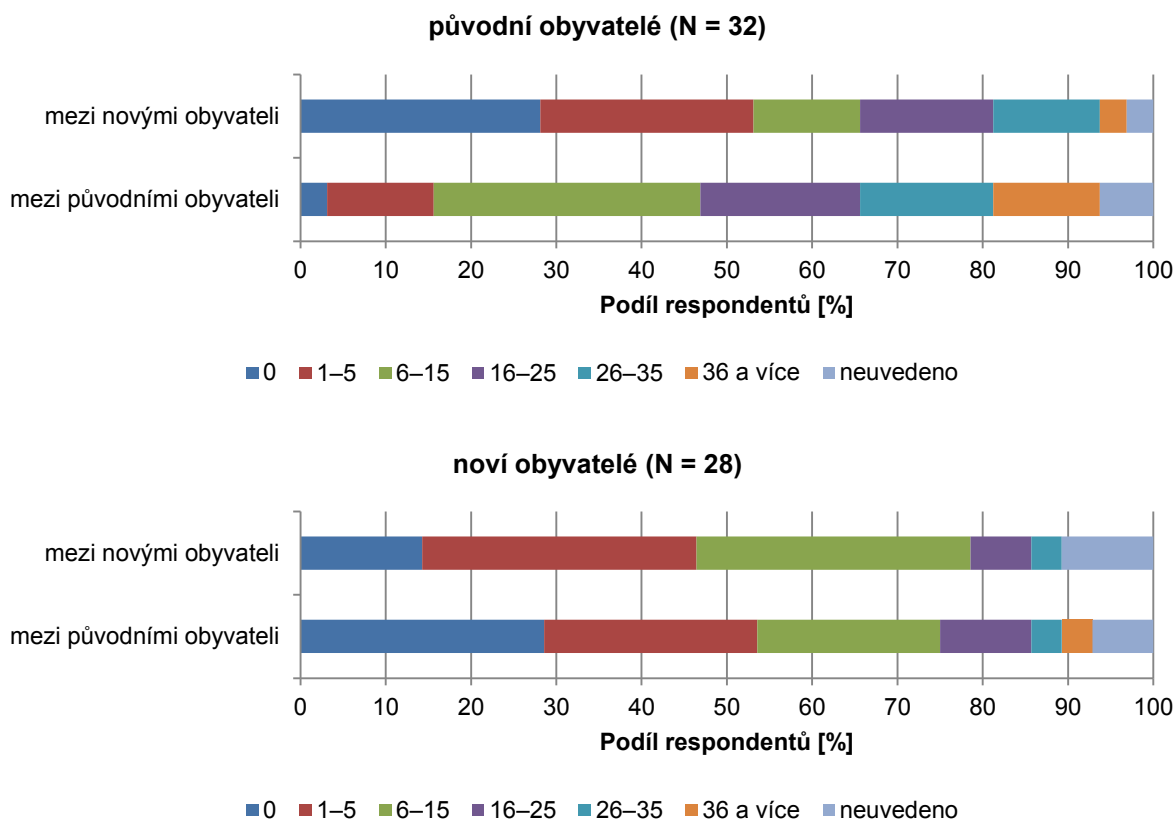

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 60.

Respondenti ze skupiny původních obyvatel měli mnohem více přátel mezi původními než mezi novými obyvateli. Avšak respondenti ze skupiny nových obyvatel měli přibližně stejně přátel v obou skupinách obyvatel (viz obrázek 48).

Vzhledem k výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro odpovědi respondentů ze skupiny původních obyvatel na otázku, kolik lidí v Buštěhradu považovali za své přátele ($\chi^2 = 12,29$; kritický kvantil = 11,07) byla H_0 zamítnuta. Síla vztahu v kontingenční tabulce však byla malá ($C_{kor} = 0,07$; $V = 0,20$). Ovšem pro odpovědi respondentů ze skupiny nových obyvatel na stejnou otázku ($\chi^2 = 2,74$; kritický kvantil = 9,49) nebyla H_0 zamítnuta. Ukázalo se, že u respondentů ze skupiny původních obyvatel existovaly statisticky významné rozdíly v tom, kolik lidí považovali za své přátele ze skupin původních a nových obyvatel v Buštěhradu. Tito respondenti měli více přátel mezi původními než novými obyvateli. Naopak u respondentů ze skupiny nových obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly v tom, kolik lidí v Buštěhradu považovali za své přátele ze skupin původních a nových obyvatel.

Obrázek 48: Výsledky odpovědí na otázku: „Kolik lidí v Buštěhradu považujete za své přátele?“

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 60.

Následující část podkapitoly se zaměřuje na neshody a konflikty respondentů s původními a novými obyvateli.

Naprostá většina respondentů ze skupin původních i nových obyvatel neměla neshody s obyvateli v Buštěhradu. Respondenti ze skupiny původních obyvatel měli v nepatrně větším zastoupení neshody s novými než s původními obyvateli. Avšak respondenti ze skupiny nových obyvatel měli ve shodném zastoupení neshody s původními i novými obyvateli (viz tabulka 16).

Respondenti ze skupiny původních obyvatel měli s původními obyvateli názorové neshody, ať už kvůli rozdílným pohledům na situaci v Buštěhradu nebo kvůli uzavřenosti vůči názorům jiných osob. Respondenti ze skupiny původních obyvatel měli neshody s novými obyvateli kvůli odlišnému chování, a venčení psů okolo rybníka. Respondent ze skupiny nových obyvatel měl neshody s novými obyvateli kvůli politické situaci v Buštěhradu. Respondent ze skupiny nových obyvatel měl neshody s původními obyvateli kvůli odlišným zvykům.

Na základě výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro odpovědi respondentů ze skupiny původních obyvatel na otázku, jestli u nich docházelo k neshodám s původními a novými obyvateli ($\chi^2 = 0,16$; kritický kvantil = 3,84), nebyla H_0 zamítnuta. I pro odpovědi respondentů ze skupiny nových obyvatel na stejnou otázku ($\chi^2 = 0,00$; kritický kvantil = 3,84) nebyla H_0 zamítnuta. Ukázalo se, že u respondentů ze skupin původních i nových obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly v tom, jestli u nich docházelo k neshodám s původními nebo novými obyvateli v Buštěhradu.

Tabulka 16: Výsledky odpovědí na otázky: „Dochází u Vás k neshodám s původními a novými obyvateli v Buštěhradu?“

Skupina respondentů	S původními obyvateli		S novými obyvateli	
	Ano [%]	Ne [%]	Ano [%]	Ne [%]
původní obyvatelé (N = 32)	9,4	90,6	12,5	87,5
noví obyvatelé (N = 28)	3,6	96,4	3,6	96,4
celkem (N = 60)	6,7	93,3	8,3	91,7

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 60.

Respondenti se v naprosté většině případů necítili žádným způsobem vzdálení vůči obyvatelům z druhé skupiny v Buštěhradu. Přesto se nepatrně více vzdálení od obyvatel z druhé skupiny cítili respondenti ze skupiny nových obyvatel (viz tabulka 17). Hlavními příčinami podle nich byly odlišné zájmy a odstup, který si od nich starousedlíci udržovali. Naproti tomu jeden respondent ze skupiny původních obyvatel se cítil vzdálen od nových obyvatel věkem.

Podle výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro odpovědi respondentů ze skupin původních a nových obyvatel ($\chi^2 = 0,51$; kritický kvantil = 3,84) nebyla H_0 zamítnuta. Ukázalo se, že mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly v tom, jestli se cítili jakýmkoliv způsobem vzdálení (izolovaní) od obyvatel druhé skupiny v Buštěhradu.

Tabulka 17: Výsledky odpovědí na otázku: „Cítíte se jakýmkoliv způsobem vzdálení (izolovaní) od obyvatel z druhé skupiny v Buštěhradu?“

Skupina respondentů	Ano [%]	Ne [%]
původní obyvatelé (N = 32)	3,1	96,9
noví obyvatelé (N = 28)	7,1	92,9
celkem	5,0	95,0

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 60.

S ohledem na výše uvedené výsledky χ^2 -testů na 5% hladině významnosti se ukázalo, že mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel neexistovaly statisticky významné

rozdíly v tom, jak pro ně byly důležité vztahy s ostatními obyvateli v Buštěhradu, ani v tom, jestli se cítili jakýmkoliv způsobem vzdálení (izolovaní) od obyvatel druhé skupiny v Buštěhradu.

Na základě výše uvedených výsledků χ^2 -testů na 5% hladině významnosti se ukázalo, že u respondentů ze skupiny původních obyvatel existovaly statisticky významné rozdíly v odpovědích na některé otázky týkající se jejich vztahů s původními a novými obyvateli. Jednalo se o otázky zaměřené na vzájemné zdravení se na ulici, vzájemné navštěvování se, vzájemné vypomáhání si při hlídání domu nebo zalévání květin v případě déletrvajících nepřítomnosti a počet přátel. Ve všech uvedených otázkách respondenti ze skupiny původních obyvatel preferovali původní obyvatele před novými obyvateli. V odpovědích na zbývající otázky u respondentů ze skupiny původních obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly mezi jejich vztahy s původními a novými obyvateli v Buštěhradu.

Podle výše uvedených výsledků χ^2 -testů na 5% hladině významnosti se také ukázalo, že u respondentů ze skupiny nových obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly mezi jejich vztahy s původními a novými obyvateli (viz tabulka 18).

Tabulka 18: Výsledky χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce pro otázky týkající se vztahů respondentů ze skupin původních a nových obyvatel s původními a novými obyvateli v Buštěhradu

Otázka	Skupina respondentů	χ^2	f	$\chi_f^2(0,95)$	H_0
Jak jsou pro Vás důležité vztahy s ostatními obyvateli v Buštěhradu?“	všichni obyvatelé	2,25	2	5,99	nezamítáme
Jak hodnotíte svoje vztahy s původními a novými obyvateli v Buštěhradu?	původní obyvatelé	6,87	3	7,81	nezamítáme
	noví obyvatelé	5,35	3	7,81	nezamítáme
Zdravíte se vzájemně na ulici s původními a novými obyvateli v Buštěhradu?	původní obyvatelé	7,24	2	5,99	zamítáme
	noví obyvatelé	0,01	2	5,99	nezamítáme
Jak často se vzájemně navštěvujete s původními a novými obyvateli v Buštěhradu?	původní obyvatelé	12,08	2	5,99	zamítáme
	noví obyvatelé	1,20	2	5,99	nezamítáme
Jak často si vzájemně vypomáháte při nákupu nebo si půjčujete zahradní nářadí s původními a novými obyvateli v Buštěhradu?	původní obyvatelé	4,44	2	5,99	nezamítáme
	noví obyvatelé	1,91	2	5,99	nezamítáme
Jak často si vzájemně vypomáháte při hlídání dětí s původními a novými obyvateli v Buštěhradu?	původní obyvatelé	1,44	1	3,84	nezamítáme
	noví obyvatelé	5,77	2	5,99	nezamítáme
Jak často si vzájemně vypomáháte při hlídání domu nebo zalévání květin v případě déletrvajících nepřítomnosti s původními a novými obyvateli v Buštěhradu?	původní obyvatelé	7,83	2	5,99	zamítáme
	noví obyvatelé	2,31	1	3,84	nezamítáme
Dochází u Vás k neshodám s původními a novými obyvateli v Buštěhradu?	původní obyvatelé	0,16	1	3,84	nezamítáme
	noví obyvatelé	0,00	1	3,84	nezamítáme
Cítíte se jakýmkoliv způsobem vzdálení (izolovaní) od obyvatel druhé skupiny v Buštěhradu?	všichni obyvatelé	0,51	1	3,84	nezamítáme
Kolik lidí v Buštěhradu považujete za své přátele?	původní obyvatelé	12,29	5	11,07	zamítáme
	noví obyvatelé	2,74	4	9,49	nezamítáme

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, $N = 60$.

Vysvětlivky: χ^2 = tzv. testové kritérium, f = stupně volnosti, $\chi_f^2(0,95)$ = kritický kvantil χ^2 rozdělení na 5% hladině významnosti při daných stupních volnosti, H_0 = nulová hypotéza.

7.5.2 Zapojení do společenského života v Buštěhradu

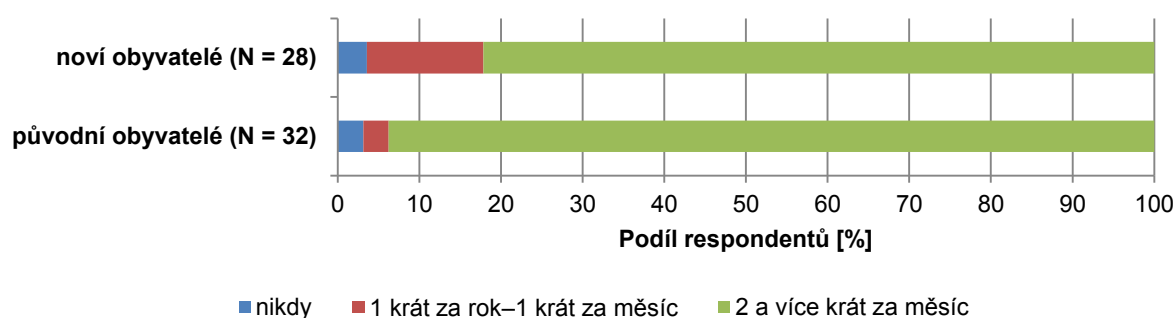
Cílem podkapitoly bylo zjistit, jak se respondenti ze skupin původních a nových obyvatel zapojovali do společenského života v Buštěhradu, a zda měli zájem ovlivňovat společenské dění v obci. K naplnění tohoto cíle sloužila část dotazníku, která zahrnovala otázky č. 10–14 (viz příloha 2).

Následující část podkapitoly se věnuje otázkám zapojení respondentů do společenského života v Buštěhradu.

O trochu větší podíl respondentů ze skupiny původních obyvatel v porovnání s respondenty ze skupiny nových obyvatel nakupoval ve zdejší obchodě s potravinami (viz obrázek 49) a navštěvoval zdejší restauraci či hospodu. Nákup potravin v obchodě obecně patří mezi aktivity, které vykonávají všichni obyvatelé. Respondenti ze skupiny nových obyvatel pravděpodobně častěji nakupovali potraviny v blízkém Kladně či nedaleké Praze, odkud se převážně přistěhovali (viz tabulka 12), a kde také pravděpodobně převážně pracovali, a tak zde trávili velkou část svého času. To samé platilo i o návštěvě restaurací či hospod. Naproti tomu větší podíl respondentů ze skupiny nových obyvatel využíval další služby v Buštěhradu, které uvádí tabulka 11. To bylo pravděpodobně způsobeno tím, že respondenti ze skupiny nových obyvatel byli zvyklí na využívání širšího spektra služeb z města, ze kterého se přistěhovali. Dalším důvodem mohl být fakt, že respondenti ze skupiny nových obyvatel neměli ve srovnání s respondenty ze skupiny původních obyvatel v Buštěhradu tolik přátel (viz obrázek 48), kteří by jim některé služby poskytli přátelsky, a tudíž byli nuceni využívat další služby oficiálně. Respondenti ze skupiny nových obyvatel se také ve větším podílu v porovnání s těmi ze skupiny původních obyvatel účastnili společenských akcí a využívali spolky v obci, jejichž přehled znázorňuje tabulka 10.

Na základě výsledků χ^2 -testů nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro následující činnosti: nakupování v obchodě s potravinami ($\chi^2 = 1,95$; kritický kvantil = 3,84), navštěvování restaurace nebo hospody ($\chi^2 = 1,07$; kritický kvantil = 5,99), využívání dalších služeb ($\chi^2 = 2,93$; kritický kvantil = 5,99), účastnění se společenských akcí ($\chi^2 = 0,42$; kritický kvantil = 5,99), a využívání spolků ($\chi^2 = 1,32$; kritický kvantil = 5,99), neexistovaly statisticky významné rozdíly mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel v tom, jak často vykonávaly uvedené aktivity v Buštěhradu.

Obrázek 49: Výsledky odpovědí na otázku: „Jak často nakupujete v obchodě s potravinami v Buštěhradu?“

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 60.

Mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel existovaly významné rozdíly v tom, zdali vůbec měli alespoň jedno dítě ve věku MŠ. Tyto odlišnosti vyplývaly z rozdílů ve věkové struktuře obou skupin respondentů a jejich domácností (viz obrázek 39). Zatímco ze skupiny původních obyvatel měli pouze 4 z 32 respondentů alespoň jedno dítě ve věku MŠ, ve skupině nových obyvatel se jednalo o 13 z 28 respondentů.

Avšak mezi respondenty z obou skupin obyvatel, kteří měli jedno nebo více dětí ve věku MŠ, neexistovaly významnější rozdíly v tom, jestli alespoň jeden jejich potomek navštěvoval MŠ v Buštěhradu (viz tabulka 19). Vzhledem k nedostatečné kapacitě MŠ v Buštěhradu pro školní rok 2016/2017, která činila 131 dětí (MŠMT 2018), přičemž v obci žilo 228 dětí ve věku 3–6 let (ČSÚ 2017e), byly ostatní děti respondentů v daném věku přihlášeny do MŠ v jiné obci nebo nenavštěvovaly žádnou MŠ. S nedostatečnou kapacitou MŠ se Buštěhrad potýkal již ve školním roce 2014/2015 (Soukup 2015).

Podle výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro odpovědi respondentů ze skupin původních a nových obyvatel ($\chi^2 = 0,24$; kritický kvantil = 3,84) nebyla H_0 zamítnuta. Ukázalo se, že mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly v tom, že pokud měli jedno nebo více dětí ve věku MŠ, navštěvovalo alespoň jedno z nich MŠ v Buštěhradu.

Tabulka 19: Výsledky odpovědí na otázku: „Pokud máte jedno nebo více dětí ve věku mateřské školy, navštěvuje alespoň jedno z nich MŠ v Buštěhradu?“

Skupina respondentů	Ano [%]	Ne [%]
původní obyvatelé (N = 4)	75,0	25,0
noví obyvatelé (N = 13)	61,5	38,5
celkem (N = 17)	64,7	35,3

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 17.

Respondenti ze skupin původních a nových obyvatel se velmi lišili také ve skutečnosti, zda měli alespoň jedno dítě ve věku ZŠ. Ze skupiny původních obyvatel to byli pouze 4 z 32 respondentů, avšak ve skupině nových obyvatel se jednalo o 14 z 28 respondentů. Také tyto rozdíly měly původ v odlišné věkové struktuře obou skupin respondentů a jejich domácností (viz obrázek 39).

Všichni respondenti ze skupiny původních obyvatel, kteří měli jedno nebo více dětí ve věku ZŠ, přihlásili alespoň jedno své dítě do ZŠ v Buštěhradu. V porovnání s nimi tak učinilo pouze 64,3 % respondentů ze skupiny nových obyvatel (viz tabulka 20). Ostatní děti respondentů ze skupiny nových obyvatel v uvedeném věku navštěvovaly ZŠ v jiné obci, přestože ZŠ v Buštěhradu měla ve školním roce 2016/2017 dostatečnou kapacitu 550 žáků

(MŠMT 2018), protože v obci žilo 430 dětí ve věku 6–15 let (ČSÚ 2017e). Kapacita ZŠ v Buštěhradu byla dostatečná již ve školním roce 2014/2015 (Soukup 2015).

Vzhledem k výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro odpovědi respondentů ze skupin původních a nových obyvatel ($\chi^2 = 1,98$; kritický kvantil = 3,84) nebyla H_0 zamítnuta. Ukázalo se, že mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly v tom, že pokud měli jedno nebo více dětí ve věku ZŠ, navštěvovalo alespoň jedno z nich ZŠ v Buštěhradu.

Tabulka 20: Výsledky odpovědí na otázku: „Pokud máte jedno nebo více dětí ve věku základní školy, navštěvuje alespoň jedno z nich ZŠ v Buštěhradu?“

Skupina respondentů	Ano [%]	Ne [%]
původní obyvatelé (N = 4)	100,0	0,0
noví obyvatelé (N = 14)	64,3	35,7
celkem (N = 18)	72,2	27,8

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 18.

Mezi respondenty z obou skupin neexistovaly významnější rozdíly v tom, jak velká část z nich měla praktického lékaře v Buštěhradu. Ani v jedné skupině respondentů nedosahoval podíl těch, kteří měli praktického lékaře v Buštěhradu, alespoň hodnoty 50 % (viz tabulka 21). Hlavní příčinou byla pravděpodobně omezená kapacita zdejšího praktického lékaře. Dalším důvodem byl pravděpodobně fakt, že si část respondentů ze skupiny nových obyvatel ponechala praktického lékaře v obci, ze které se přistěhovala. Další část respondentů mohla mít svého závodního lékaře.

Na základě výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro odpovědi respondentů ze skupin původních a nových obyvatel ($\chi^2 = 0,12$; kritický kvantil = 3,84) nebyla H_0 zamítnuta. Ukázalo se, že mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly v tom, jestli měli praktického lékaře v Buštěhradu.

Tabulka 21: Výsledky odpovědí na otázku: „Máte praktického lékaře v Buštěhradu?“

Skupina respondentů	Ano [%]	Ne [%]
původní obyvatelé (N = 32)	43,8	56,2
noví obyvatelé (N = 28)	39,3	60,7
celkem (N = 60)	41,7	58,3

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 60.

Zbývající část podkapitoly se zabývá otázkami týkajícími se skutečnosti, zda respondenti měli zájem ovlivňovat společenské dění v Buštěhradu.

Respondenti z obou skupin obyvatel byli poměrně aktivní v rozvoji společenského života v Buštěhradu. Na jeho rozvoji se podílela nejméně polovina respondentů ze skupin původních i nových obyvatel (viz tabulka 22).

Podle výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro odpovědi respondentů ze skupin původních a nových obyvatel ($\chi^2 = 0,95$; kritický kvantil = 3,84) nebyla H_0 zamítnuta. Ukázalo se, že mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly v tom, jestli se podíleli na rozvoji společenského života v Buštěhradu.

Tabulka 22: Výsledky odpovědí na otázku: „Podílíte se na rozvoji společenského života v Buštěhradu?“

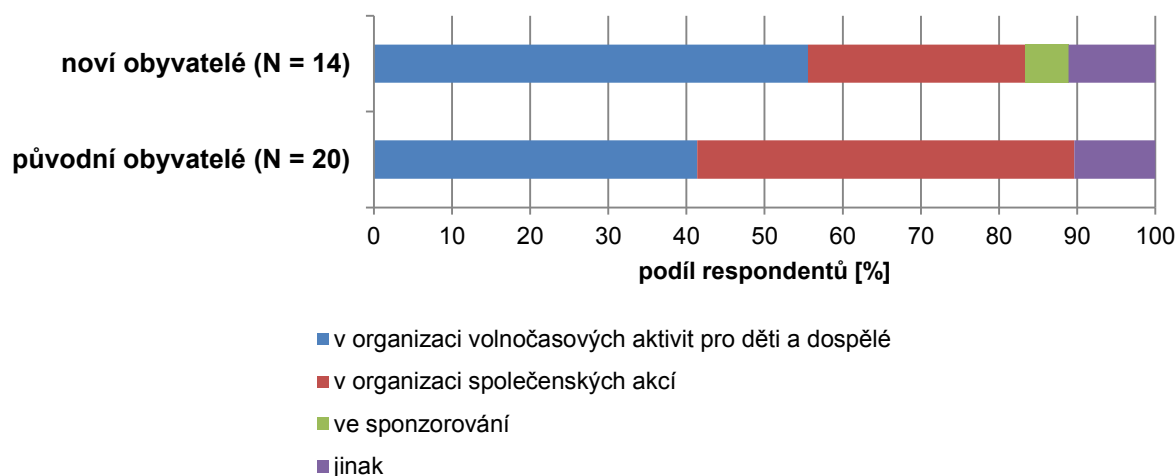
Skupina respondentů	Ano [%]	Ne [%]
původní obyvatelé (N = 32)	62,5	37,5
noví obyvatelé (N = 28)	50,0	50,0
celkem (N = 60)	56,7	43,3

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 60.

Z respondentů, kteří se podíleli na rozvoji společenského života v Buštěhradu, se ti ze skupiny původních obyvatel nejvíce zapojovali v organizaci společenských akcí. Naproti tomu respondenti ze skupiny nových obyvatel, kteří se podíleli na rozvoji společenského života, se nejvíce zapojovali v organizaci volnočasových aktivit pro děti a dospělé (viz obrázek 50).

Vzhledem k výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro odpovědi respondentů ze skupin původních a nových obyvatel ($\chi^2 = 3,25$; kritický kvantil = 7,81) nebyla H_0 zamítnuta. Ukázalo se, že mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel, kteří se podíleli na rozvoji společenského života obce, neexistovaly statisticky významné rozdíly ve struktuře podle vybraných aktivit.

Obrázek 50: Podíl respondentů ze skupin původních a nových obyvatel, kteří se podílejí na rozvoji společenského života v Buštěhradu podle vybraných aktivit

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 34.

V kontaktování vedení Buštěhradu, když si respondenti mysleli, že by zde bylo potřeba něco zlepšit, byli mnohem aktivnější respondenti ze skupiny nových obyvatel (viz tabulka 23).

Podle výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro odpovědi respondentů ze skupin původních a nových obyvatel ($\chi^2 = 4,38$; kritický kvantil = 3,84) byla H_0 zamítnuta. Síla vztahu v kontingenční tabulce však byla malá ($C_{kor} = 0,19$; $V = 0,27$). Ukázalo se, že mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel existovaly statisticky významné rozdíly v tom, jestli kontaktovali vedení Buštěhradu, když si mysleli, že by v Buštěhradu bylo potřeba něco vylepšit.

Tabulka 23: Výsledky odpovědí na otázku: „Kontaktujete vedení Buštěhradu, když si myslíte, že by v Buštěhradu bylo potřeba něco vylepšit?“

Skupina respondentů	Ano [%]	Ne [%]	Neuvedeno [%]
původní obyvatelé (N = 32)	46,9	50,0	3,1
noví obyvatelé (N = 28)	75,0	25,0	0,0
celkem (N = 60)	60,0	38,3	1,7

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 60.

Mezi oběma skupinami respondentů neexistovaly téměř žádné rozdíly v tom, zdali iniciovali sami nebo s dalšími obyvateli nějakou aktivitu, když si mysleli, že by v Buštěhradu bylo potřeba něco vylepšit (viz tabulka 24). Respondenti ze skupiny původních obyvatel nejčastěji uvedli jako nejvýznamnější aktivity, které iniciovali: úklid v obci (5 respondentů), vylepšení přechodu u ZŠ, záchrana dětského hřiště před jeho likvidací, petice za bezúplatný převod zámku Buštěhrad městu Buštěhrad apod. (vždy 1 respondent). V porovnání s nimi

respondenti ze skupiny nových obyvatel nejčastěji uvedli následující aktivity: petici proti výstavbě bioplynové stanice (2 respondenti), akci Uklidme si svůj Buštěhrad (2 respondenti), opravy cest apod. (vždy 1 respondent).

Vzhledem k výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro odpovědi respondentů ze skupin původních a nových obyvatel ($\chi^2 = 0,02$; kritický kvantil = 3,84) nebyla H_0 zamítnuta. Ukázalo se, že mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly v tom, zdali iniciovali sami nebo společně s dalšími obyvateli nějakou aktivitu, když si mysleli, že by v Buštěhradu bylo potřeba něco vylepšit.

Tabulka 24: Výsledky odpovědí na otázku: „Iniciujete sami nebo společně s dalšími obyvateli Buštěhradu nějakou aktivitu, když si myslíte, že by v Buštěhradu bylo potřeba něco vylepšit?“

Skupina respondentů	Ano [%]	Ne [%]
původní obyvatelé (N = 32)	37,5	62,5
noví obyvatelé (N = 28)	35,7	64,3
celkem (N = 60)	36,7	63,3

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 60.

S ohledem na výše uvedené výsledky χ^2 -testů na 5% hladině významnosti se ukázalo, že mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly v naprosté většině činností týkajících se zapojení do společenského života v Buštěhradu. Mezi respondenty z obou skupin existovaly statisticky významné rozdíly pouze v tom, jestli kontaktovali vedení Buštěhradu, když si mysleli, že by v Buštěhradu bylo potřeba něco vylepšit. Respondenti ze skupiny nových obyvatel byli v této činnosti aktivnější v porovnání s respondenty ze skupiny původních obyvatel (viz tabulka 25).

Tabulka 25: Výsledky χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce pro otázky týkající se zapojení respondentů ze skupin původních a nových obyvatel do společenského života v Buštěhradu

Otázka	χ^2	f	$\chi_f^2 (0,95)$	H_0
Jak často nakupujete v obchodě s potravinami v Buštěhradu?	1,95	1	3,84	nezamítáme
Jak často navštěvujete restauraci nebo hospodu v Buštěhradu?	1,07	2	5,99	nezamítáme
Jak často využíváte další služby v Buštěhradu?	2,93	2	5,99	nezamítáme
Jak často se účastníte společenských akcí v Buštěhradu?	0,42	2	5,99	nezamítáme
Jak často využíváte spolky v Buštěhradu?	1,32	2	5,99	nezamítáme
Navštěvuje alespoň jedno Vaše dítě MŠ v Buštěhradu?	0,24	1	3,84	nezamítáme
Navštěvuje alespoň jedno Vaše dítě ZŠ v Buštěhradu?	1,98	1	3,84	nezamítáme
Máte praktického lékaře v Buštěhradu?	0,12	1	3,84	nezamítáme
Podílíte se na rozvoji společenského života v Buštěhradu?	0,95	1	3,84	nezamítáme
Kontaktujete vedení Buštěhradu, když si myslíte, že by v Buštěhradu bylo potřeba něco vylepšit?	4,38	1	3,84	zamítáme
Iniciujete sami nebo společně s dalšími obyvateli Buštěhradu nějakou aktivitu, když si myslíte, že by v Buštěhradu bylo potřeba něco vylepšit?	0,02	1	3,84	nezamítáme

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, $N = 60$.

Vysvětlivky: χ^2 = tzv. testové kritérium, f = stupně volnosti, $\chi_f^2 (0,95)$ = kritický kvantil χ^2 rozdělení na 5% hladině významnosti při daných stupních volnosti, H_0 = nulová hypotéza.

7.5.3 Zapojení do politického života v Buštěhradu

Cílem podkapitoly bylo zjistit, jak se zapojovali respondenti ze skupin původních i nových obyvatel do politického života obce, a zda měli zájem ovlivňovat dění v obci. K naplnění cíle sloužila část dotazníku, která obsahovala otázku číslo 15 (viz příloha 2).

Funkci zastupitele vykonávali pouze tři respondenti ze skupiny nových obyvatel (viz tabulka 26). Tito respondenti vykonávající funkci zastupitele bydleli v Buštěhradu v průměru 9,6 let. To bylo nepatrně déle, než činil průměr pro všechny respondenty ze skupiny nových obyvatel (viz tabulka 13). Průměrný věk respondentů vykonávajících funkci zastupitele dosahoval hodnoty 51 let, a tak byl mnohem vyšší než v případě všech respondentů a členů jejich domácností ze skupiny nových obyvatel (viz tabulka 14). Z respondentů vykonávajících funkci zastupitele mělo 66,6 % vysokoškolské vzdělání. To byl výrazně vyšší podíl než ten, kterého dosahovali všichni respondenti a členové jejich domácností ze skupiny nových obyvatel (viz obrázek 41).

Na základě výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro odpovědi respondentů ze skupin původních a nových obyvatel ($\chi^2 = 3,61$; kritický kvantil = 3,84) nebyla H_0 zamítnuta. Ukázalo se, že mezi respondenty ze skupin

původních a nových obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly v tom, jestli v současnosti byli členem/členkou zastupitelstva Buštěhradu.

Tabulka 26: Výsledky odpovědí na otázku: „Jste v současnosti členem/členkou zastupitelstva Buštěhradu?“

Skupina respondentů	Ano [%]	Ne [%]
původní obyvatelé (N = 32)	0,0	100,0
noví obyvatelé (N = 28)	10,7	89,3
celkem (N = 60)	5,0	95,0

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 60.

Kandidovat do zastupitelstva Buštěhradu v roce 2018 se chystal pouze minimální podíl respondentů ze skupin původních i nových obyvatel. Naopak naprostá většina respondentů z obou skupin se kandidovat nechystala. Malý podíl respondentů z obou skupin ještě nevěděl, zdali bude kandidovat (viz tabulka 27). Výsledky odpovědí byly značně ovlivněny tím, že v době, kdy bylo prováděno dotazníkové šetření, zbývalo do voleb ještě přibližně 1,5 roku.

Ze tří respondentů vykonávajících v současnosti funkci zastupitele se chystal kandidovat pouze jeden a zbývající dva nevěděli, jestli budou kandidovat. Oproti respondentům, kteří v současnosti vykonávali funkci zastupitele, byli respondenti, kteří se chystali kandidovat do zastupitelstva, ze skupin původních i nových obyvatel. Mezi respondenty z obou skupin obyvatel chystajícími se kandidovat do zastupitelstva byly patrné rozdíly v sociální struktuře. Respondent ze skupiny nových obyvatel chystající se kandidovat byl mladší a vzdělanější než respondent ze skupiny původních obyvatel.

Podle výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro odpovědi respondentů ze skupin původních a nových obyvatel ($\chi^2 = 0,34$; kritický kvantil = 3,84) nebyla H_0 zamítnuta. Ukázalo se, že mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly v tom, jestli se chystali kandidovat do zastupitelstva Buštěhradu v roce 2018.

Tabulka 27: Výsledky odpovědí na otázku: „Chystáte se kandidovat do zastupitelstva Buštěhradu v roce 2018?“

Skupina respondentů	Ano [%]	Možná [%]	Ne [%]
původní obyvatelé (N = 32)	3,1	9,4	87,5
noví obyvatelé (N = 28)	3,6	14,3	82,1
celkem (N = 60)	3,3	11,7	85,0

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 60.

Obyvatelé se mohli zapojit do politického života obce také svojí účastí na schůzích zastupitelstva. Tato činnost oproti členství v zastupitelstvu obce nevyžadovala tolik aktivity ze

strany samotného občana. Pravidelně se schůzí účastnil o trochu větší podíl respondentů ze skupiny nových než ze skupiny původních obyvatel. Ovšem nepravidelně se těchto schůzí účastnil mnohem vyšší podíl respondentů ze skupiny původních obyvatel v porovnání s podílem respondentů ze skupiny nových obyvatel (viz tabulka 28). Tito respondenti se však schůzí účastnili pravděpodobně pouze tehdy, když se projednávalo něco, co se jich týkalo.

Vzhledem k výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro odpovědi respondentů ze skupin původních a nových obyvatel ($\chi^2 = 5,90$; kritický kvantil = 5,99) nebyla H_0 zamítnuta. Ukázalo se, že mezi respondenty z obou skupin neexistovaly statisticky významné rozdíly v tom, jestli se účastnili schůzí jednání zastupitelstva Buštěhradu.

Tabulka 28: Výsledky odpovědí na otázku: „Účastníte se schůzí jednání zastupitelstva Buštěhradu?“

Skupina respondentů	Ano, vždy [%]	Ano, občas [%]	Ne, nikdy [%]
původní obyvatelé (N = 32)	6,2	46,9	46,9
noví obyvatelé (N = 28)	14,2	17,9	67,9
celkem (N = 60)	10,0	33,3	56,7

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 60.

Účast u voleb do zastupitelstva byla v porovnání s předchozími činnostmi souvisejícími se zapojením do politického života obce nejméně náročná na čas i na samotnou aktivitu. V roce 2014 se voleb do zastupitelstva Buštěhradu zúčastnil vyšší podíl respondentů ze skupiny původních obyvatel než ze skupiny nových obyvatel (viz tabulka 29).

Na základě výsledku χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti pro odpovědi respondentů ze skupin původních a nových obyvatel ($\chi^2 = 1,49$; kritický kvantil = 3,84) nebyla H_0 zamítnuta. Ukázalo se, že mezi respondenty z obou skupin obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly v tom, jestli byli volit do zastupitelstva obce, pokud bydleli v Buštěhradu v době posledních voleb.

Tabulka 29: Výsledky odpovědí na otázku: „Pokud jste bydlel/a v Buštěhradu v době posledních voleb do zastupitelstva obce, byl/a jste volit?“

Skupina respondentů	Ano [%]	Ne [%]
původní obyvatelé (N = 32)	84,4	15,6
noví obyvatelé (N = 24)	70,8	29,2
celkem (N = 56)	78,6	21,4

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 56.

S ohledem na výše uvedené výsledky χ^2 -testů na 5% hladině významnosti se ukázalo, že mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly v zapojení do politického života v Buštěhradu (viz tabulka 30).

Tabulka 30: Výsledky χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce pro otázky týkající se zapojení respondentů ze skupin původních a nových obyvatel do politického života v Buštěhradu

Otázka	χ^2	f	$\chi^2_f(0,95)$	H_0
Jste v současnosti členem/členkou zastupitelstva Buštěhradu?	3,61	1	3,84	nezamítáme
Chystáte se kandidovat do zastupitelstva Buštěhradu v roce 2018?	0,34	1	3,84	nezamítáme
Účastníte se schůzí jednání zastupitelstva Buštěhradu?	5,90	2	5,99	nezamítáme
Byl/a jste u posledních voleb do zastupitelstva Buštěhradu?	1,49	1	3,84	nezamítáme

Zdroj: Dotazníkové šetření v Buštěhradu 2017, N = 60.

Vysvětlivky: χ^2 = tzv. testové kritérium, f = stupně volnosti, $\chi^2_f(0,95)$ = kritický kvantil χ^2 rozdělení na 5% hladině významnosti při daných stupních volnosti, H_0 = nulová hypotéza.

8 DISKUZE A ZÁVĚR

Diplomová práce si kladla obecný cíl, kterým bylo zhodnotit sociální prostředí v okrese Kladno v období postsocialistické transformace. V rámci tohoto cíle byly stanoveny tři dílčí cíle: Charakterizovat proces rezidenční suburbanizace v okrese Kladno, zhodnotit proměny sociálně prostorové struktury v okrese Kladno s hlavním zaměřením na suburbánní obce, a zhodnotit sociální prostředí ve vybrané suburbánní obci v okrese Kladno. Vzhledem ke stanoveným cílům byly v práci položeny tyto výzkumné otázky: Existuje u suburbánních obcí v okrese Kladno vztah, že čím intenzivněji v nich probíhá bytová výstavba, tím v nich bydlí mladší a vzdělanější obyvatelstvo? Existují rozdíly mezi původními a novými obyvateli v Buštěhradu z hlediska sociální struktury? Existují rozdíly mezi původními a novými obyvateli v Buštěhradu ve vztazích vůči původním a novým obyvatelům v obci? Existují rozdíly mezi původními a novými obyvateli v Buštěhradu v zapojení do společenského života v Buštěhradu? Existují rozdíly mezi původními a novými obyvateli v Buštěhradu v zapojení do politického života v obci? Podle teoretického zarámování práce byla u suburbánních obcí okresu Kladno předpokládána existence vztahu, že čím intenzivněji v nich bude probíhat bytová výstavba, tím v nich bude bydlet mladší a vzdělanější obyvatelstvo. Dále bylo podle teoretického zarámování předpokládáno, že mezi původními a novými obyvateli v Buštěhradu existují rozdíly v sociální struktuře, ve vztazích s původními a novými obyvateli, a v zapojení do společenského a politického života obce.

Proměny sociálně prostorové struktury okresu Kladno na řádovostní úrovni obcí byly zkoumány pomocí analýzy statistických dat o věkové struktuře obyvatelstva z let 1991, 2001, 2011 a 2016, a o vzdělanostní struktuře obyvatelstva z let 1991, 2001 a 2011. Z tohoto důvodu byly obce v okrese Kladno rozlišeny na suburbánní a nesuburbánní (tj. jádrová města a ostatní obce). Suburbánní obce byly dále rozčleněny do tří zón podle intenzity procesu rezidenční suburbanizace. V práci bylo použito vymezení jádrových měst a suburbánních obcí, včetně jejich zařazení do zón podle intenzity procesu rezidenční suburbanizace k roku 2010 podle Špačkové a kol. (2012a), resp. podle Ouředníčka a kol. (2014b).

V roce 1991, tedy na začátku období postsocialistické transformace, mělo obyvatelstvo obcí vymezených v práci jako suburbánních v rámci okresu Kladno relativně starší věkovou strukturu a nižší úroveň vzdělanosti. To samé platilo pro tyto obce i v roce 2001. Avšak v období let 2001–2011 začal probíhat v naprosté většině vymezených suburbánních obcí proces rezidenční suburbanizace, díky kterému začalo docházet v některých z nich k omlazování věkové struktury, a v naprosté většině z nich ke zvyšování úrovně vzdělanosti. Přitom v roce 2011 již platilo, že čím intenzivněji probíhal proces rezidenční suburbanizace

v suburbánních obcích, tím bylo obyvatelstvo těchto obcí mladší a vzdělanější. V roce 2016 již nejmladší věkovou strukturu vykazovaly suburbánní obce zóny 2. To souviselo s tím, že od roku 2010 byla nejvyšší intenzita bytové výstavby právě v suburbánních obcích zóny 2, ve kterých došlo v období let 2011–2016 k dalšímu omlazení věkové struktury obyvatelstva. Podle Spearmanova korelačního koeficientu pořadí r_s se ukázalo, že u suburbánních obcí okresu Kladno existoval vztah mezi průměrnou intenzitou bytové výstavby v období let 1997–2016 a průměrným indexem stáří v letech 2001–2016, a také mezi průměrnou intenzitou bytové výstavby v období let 1997–2010 a průměrným podílem obyvatel s vysokoškolským vzděláním v letech 2001–2011.

K výzkumu sociálního prostředí v Buštěhradu byla použita metoda dotazníkového šetření. Vyplněné dotazníky byly získány od 60 respondentů, z nichž 32 bylo zařazeno do skupiny původních obyvatel a 28 bylo zařazeno do skupiny nových obyvatel. Údaje z dotazníků byly analyzovány pomocí metody χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce. Sociální prostředí v Buštěhradu bylo zkoumáno pomocí sociální struktury respondentů a členů jejich domácností, a sociálního klimatu v obci.

Z hlediska sociální struktury se na základě výsledků χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti ukázalo, že mezi respondenty a členy jejich domácností ze skupin původních a nových obyvatel existovaly statisticky významné rozdíly v počtu členů domácnosti, ve věkové, vzdělanostní a ekonomické struktuře. Respondenti a členové jejich domácností ze skupiny nových obyvatel tak v porovnání s těmi ze skupiny původních obyvatel:

- měli větší počet členů v domácnosti;
- byli mladší a vzdělanější;
- měli odlišnou ekonomickou strukturu, ve které byli po zaměstnancích, zaměstnavatelích, samostatně činných, a pomáhajících nejvíce zastoupeny děti předškolního věku, žáci, studenti a učni. U respondentů a členů jejich domácností ze skupiny původních obyvatel byli druhou nejčteněji zastoupenou skupinou důchodci.

V rámci sociálního klimatu v Buštěhradu bylo zkoumáno, jaké měli respondenti ze skupin původních a nových obyvatel vzájemné vztahy s původními a novými obyvateli. Dále zde bylo zkoumáno, jak se respondenti ze skupin původních a nových obyvatel zapojovali do společenského a politického života v Buštěhradu. Na základě výsledků χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti se ukázalo, že mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly v tom, jak pro ně byly důležité vztahy s ostatními obyvateli v Buštěhradu, ani v tom, jestli se cítili jakýmkoliv způsobem vzdálení (izolovaní) od obyvatel druhé skupiny v Buštěhradu. Dále se ukázalo, že u respondentů ze skupiny původních obyvatel existovaly statisticky významné rozdíly

v odpovědích na některé otázky týkající se jejich vztahů s původními a novými obyvateli. Jednalo se o následující otázky:

- „Zdravíte se vzájemně na ulici s původními a novými obyvateli v Buštěhradu?“
- „Jak často se vzájemně navštěvujete s původními a novými obyvateli v Buštěhradu?“
- „Jak často si vzájemně vypomáháte při hlídání domu nebo zalévání květin v případě déletrvající nepřítomnosti s původními a novými obyvateli v Buštěhradu?“
- „Kolik lidí v Buštěhradu považujete za své přátele?“

Respondenti ze skupiny původních obyvatel v odpovědích na výše uvedené otázky preferovali původní před novými obyvateli. V porovnání s nimi však u respondentů ze skupiny nových obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly v jejich odpovědích na všechny otázky týkající se vztahů s původními a novými obyvateli. U respondentů ze skupiny nových obyvatel existoval pouze výraznější rozdíl v odpovědi na následující otázku týkající se jejich vztahů s původními a novými obyvateli:

- „Jak často si vzájemně vypomáháte při hlídání dětí s původními a novými obyvateli v Buštěhradu?“

Respondenti ze skupiny nových obyvatel si častěji vypomáhali při hlídání dětí s novými obyvateli než s původními.

Podle výsledků χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti se ukázalo, že mezi respondenty ze skupin původních a nových neexistovaly statisticky významné rozdíly v jejich odpovědích na naprostou většinu otázek týkajících se zapojení do společenského života v Buštěhradu. Pouze v odpovědích na následující otázku existovaly statisticky významné rozdíly mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel:

- „Kontaktujete vedení Buštěhradu, když si myslíte, že by v Buštěhradu bylo potřeba něco vylepšit?“

Podle odpovědí na výše uvedenou otázku mnohem větší podíl respondentů ze skupiny nových obyvatel kontaktoval vedení Buštěhradu v porovnání s podílem respondentů ze skupiny původních obyvatel.

Vzhledem k výsledkům χ^2 -testu nezávislosti v kontingenční tabulce na 5% hladině významnosti se dále ukázalo, že mezi respondenty z obou skupin obyvatel neexistovaly statisticky významné rozdíly v odpovědích na všechny otázky týkající se zapojení do politického života v Buštěhradu. Přesto však mezi respondenty ze skupiny původních a nových obyvatel existovaly výraznější rozdíly v odpovědích na některé otázky. Byly to následující otázky:

- „Jste v současnosti členem/členkou zastupitelstva Buštěhradu?“
- „Účastníte se schůzí jednání zastupitelstva Buštěhradu?“

Mezi respondenty ze skupiny nových obyvatel bylo několik osob, které byly členy zastupitelstva obce v době, kdy probíhalo dotazníkové šetření. Naproti tomu mezi respondenty ze skupiny původních obyvatel v zastupitelstvu obce nikdo takový nebyl. Ohledně účasti na schůzích zastupitelstva platilo, že pravidelně je navštěvoval o trochu vyšší podíl respondentů ze skupiny nových obyvatel než ze skupiny původní obyvatel. Avšak nepravidelně se těchto schůzí účastnil mnohem vyšší podíl respondentů ze skupiny původních obyvatel než ze skupiny nových obyvatel.

Na základě všech uvedených poznatků lze odpovědět na položené výzkumné otázky. U suburbánních obcí okresu Kladno existoval vztah, že čím intenzivněji v nich probíhala bytová výstavba, tím v nich bydlelo mladší a vzdělanější obyvatelstvo. Mezi respondenty a členy jejich domácností ze skupin původních a nových obyvatel v Buštěhradu existovaly statisticky významné rozdíly ve všech charakteristikách týkajících se sociální struktury. Mezi respondenty ze skupin původních a nových obyvatel existovaly statisticky významné rozdíly také v některých aspektech týkajících se vztahů s původními a novými obyvateli v obci. Avšak v zapojení do společenského a politického života Buštěhradu neexistovaly mezi respondenty z obou skupin téměř žádné statisticky významné rozdíly.

Výsledky dotazníkového šetření je potřeba brát s určitou rezervou, protože jsou založeny na výpovědích pouze 60 respondentů. Čím menší je počet respondentů, tím větší musí být rozdíly v jejich odpovědích, aby se tyto rozdíly ukázaly jako statisticky významné.

Případné další práce pokračující ve výzkumu sociálního prostředí v Buštěhradu by se měly nejdříve zaměřit na vysvětlení rozdílů mezi respondenty provedeného dotazníkového šetření v jejich vztazích vůči původním a novým obyvatelům, a v zapojení do společenského a politického života Buštěhradu, a to na základě dalších nezávislých proměnných, které by tyto rozdíly vysvětlovaly. Patří mezi ně věková, vzdělanostní a ekonomická struktura, délka bydlení v obci, přítomnost dětí v domácnosti apod. Vzhledem ke stanoveným cílům, výzkumným otázkám, a rozsahu této práce, nebyla těmto nezávislým proměnnám věnována pozornost. Protože dotazníkové šetření dokázalo odhalit pouze část skutečnosti, v případných dalších výzkumech zaměřených na sociální prostředí v Buštěhradu by bylo vhodné provést s vybranými respondenty strukturované rozhovory s otevřenými otázkami.

9 POUŽITÉ ZDROJE

9.1 Seznam literatury

- ANDERSON, B. (1983/2006): *Imagined communities: reflections on the origin and spread of nationalism*. Verso, London, 240 s.
- AUGÉ, M. (1995): *Non-places: introduction to an anthropology of supermodernity*. Verso, London, 122 s.
- BERGER, B. M. (1961): The Myth of Suburbia. *Journal of Social Issues*, 17, č. 1, s. 38–49.
- BERNARD, J. (2006): Sociální integrace přistěhovalců z velkoměsta na vesnici v České republice a v Rakousku. *Sociologický časopis*, 42, č. 4, s. 741–760.
- BRABEC, T. (2010): Rezidenční segregace v Česku: Gated communities: uzavřené a střežené rezidenční lokality. In: Sýkora, L. (ed.): *Rezidenční segregace*. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Praha, s. 91–98.
- BRABEC, T. (2014): Uzavřené rezidenční areály jako symbol postmoderního města: příklad Prahy. *Geografie*, 119, č. 3, s. 278–298.
- CÍLEK, V., BAŠE, M. (2005): *Suburbanizace pražského okolí: dopady na sociální prostředí a krajinu*. Praha, 44 s.
- ČERMÁK, Z., NOVÁK, J., OUŘEDNÍČEK, M. (2011): Saldo migrace. In: Ouředníček, M., Temelová, J., Pospíšilová, L. (eds.): *Atlas sociálně prostorové diferenciaci České republiky*. Nakladatelství Karolinum, Praha, s. 89–90.
- ČSÚ (2014b): *Úroveň vzdělání obyvatelstva podle výsledků sčítání lidu - 2011*. Český statistický úřad, Praha, 30 s.
- DISMAN, M. (2011): *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Karolinum, Praha, 372 s.
- DOLEŽALOVÁ, G., OUŘEDNÍČEK, M. (2006): Životní styl obyvatel v suburbánní zóně Prahy. In: Ouředníček, M. (ed.): *Sociální geografie pražského městského regionu*. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Praha, s. 143–159.
- DOMA-JE-DOMA.CZ (2009): *Vilky Buštěhrad*. Tisková zpráva. Doma je Doma, Praha, 13 s.
- GALČANOVÁ, L. (2013): Svoboda, soukromí a bezpečí: nové hraniční prostory v naracích obyvatel vybraných brněnských předměstí. In: Ouředníček, M., Špačková, P., Novák, J. (eds.): *Sub urbs: krajina, sídla a lidé*. Academia, Praha, s. 200–233.
- GALČANOVÁ, L., VACKOVÁ, B. (2008): Rezidenční suburbanizace v postkomunistické České republice, její kořeny, tradice a současnost. *IVRIS papers 08/02*. Institut pro výzkum reprodukce a integrace společnosti, Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, Brno, 23 s.

- GANS, H., J. (1962): *The Urban Villagers: Group and Class in the Life of Italian-Americans*. Free Press, New York, 367 s.
- GANS, H., J. (1967/1982): *The Levittowners: ways of life and politics in a new suburban community*. Columbia University Press, New York, 474 s.
- HENDL, J. (2009): *Přehled statistických metod: analýza a metaanalýza dat*. Portál, Praha, 696 s.
- HILLERY, G. A. (1955): *Definitions of Community: Areas of Agreement*. *Rural Sociology*, 20, č. 2, s. 111-123.
- HIRT, S. (2007): *Suburbanizing Sofia: Characteristics of post-socialist peri-urban change*. *Urban Geography*, 28, č. 8, s. 755–780.
- HIRT, S., STANILOV, K. (2009): *Twenty Years of Transition: The Evolution of Urban Planning in Eastern Europe and the Former Soviet Union, 1989–2009*. *Human Settlements Global Dialogue Series*, No. 5. United Nations Human Settlements Programme (UN-HABITAT), Nairobi, 146 s.
- HNILIČKA, P. (2005): *Sídelní kaše: otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domů*. ERA, Brno, 131 s.
- HRUŠKOVÁ, N. (2013): *Vliv suburbanizace na demografickou a sociální strukturu a sociální klima v suburbánních Mladé Boleslavi*. *Bakalářská práce*. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PŘF UK, Praha, 47 s.
- CHALOUPKA, M., OLIVERIUS, M. (2015): *Stalo se v Dobřejch...: kapitoly o minulosti i současnosti obce Velká Dobrá*. PhDr. Josef Ženka st., Praha, 176 s.
- JACKSON, J. (2002): *Urban sprawl*. *Urbanismus a územní rozvoj*, 5, č. 6, s. 21–28.
- JACOBS, J. (1961/1975): *Smrt a život amerických velkoměst*. Odeon, Praha, 281 s.
- JOHNSTON, R. (2009): *Social network*. In: Gregory, D., Johnston, R., Pratt, G., Watts, M., Whatmore, S. (eds.): *The dictionary of human geography*. Wiley-Blackwell, Malden, s. 696.
- KÄHRIK, A., TAMMARU, T. (2008): *Population Composition in New Suburban Settlement of the Tallinn Metropolitan Area*. *Urban Studies*, 45, č. 5–6, s. 1055–1078.
- KOSTELECKÝ, T., ČERMÁK, D. (2004): *Metropolitan Areas in the Czech Republic - Definitions, Basic Characteristics, Patterns of Suburbanisation and Their Impact on Political Behaviour*. *Sociologická studie*. Sociologický ústav Akademie věd České republiky, Praha, 57 s.
- KUNSTLER, J., H. (1993): *The geography of nowhere: the rise and decline of America's man-made landscape*. Simon & Schuster, New York, 303 s.
- LEETMAA, K., TAMMARU, T. (2007): *Suburbanization in countries in transition: Destinations of suburbanizers in the Tallinn metropolitan area*. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 89, č. 2, s. 127–146.

- LEETMAA, K., TAMMARU, T., ANNISTE, K. (2009): From priority-led to market-led suburbanisation in a post-communist metropolis. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 100, č. 4, 436–453.
- LUPI, T., MUSTERD, S. (2006): The Suburban 'Community Question'. *Urban Studies*, 43, č. 4, s. 801–817.
- MARTIN, D., G. (2003): Enacting Neighborhood. *Urban Geography* 24, č. 5, s. 361–385.
- MORAVANSKÁ, K. (2007): Lokálne spoločenstvá a proces suburbanizácie. *Životné prostredie*, 41, č. 6, s. 292–297.
- MUSIL, J. (2005): Prague returns to Europe. In: Hamilton F., E., I., Dimitrovska, A., K., Pichler-Milanović, N. (eds.). *Transformation of cities in Central and Eastern Europe: towards globalization*. United Nations University Press, Tokyo, s. 281–317.
- NOVÁK, J., ČERMÁK, Z., OUŘEDNÍČEK, M. (2011): Migrace mladých lidí. In: Ouředníček, M., Temelová, J., Pospíšilová, L. (eds.): *Atlas sociálně prostorové diferenciacie České republiky*. Nakladatelství Karolinum, Praha, s. 95–96.
- NOVÁK, V., MURDYCH, Z. (1988): *Kartografie a topografie*. SPN, Praha, 318 s.
- OUŘEDNÍČEK, M. (2003): Suburbanizace Prahy. *Sociologický časopis*, 39, č. 2, s. 235–253.
- OUŘEDNÍČEK, M. (2006): New spatial patterns of suburban housing in Prague urban region. *Acta Geographica Universitatis Comenianae*, 48, s. 293–302.
- OUŘEDNÍČEK, M. (2007): Differential Suburban Development in the Prague Urban Region. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 89, č. 2, s. 111–126.
- OUŘEDNÍČEK, M. (2008): Suburbanizace a vývoj měst. In: Ouředníček, M., Temelová, J. a kol.: *Suburbanizace.cz. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK*, Praha, s. 8–17.
- OUŘEDNÍČEK, M. (2011): Nová sociálně prostorová diferenciacie v České republice: přístupy k výzkumu a situace v urbánním prostředí. In: Piscová, M. (ed.): *Desaťročia premien slovenskej spoločnosti*. Sociologický ústav SAV, Bratislava, s. 78–93.
- OUŘEDNÍČEK, M. (2013): Výzkum suburbanizace v České republice: současné tendence vývoje a možné aplikace. In: Ouředníček, M., Špačková, P., Novák, J. (eds.): *Sub urbs: krajina, sídla a lidé*. Academia, Praha, s. 61–80.
- OUŘEDNÍČEK, M., NOVÁK, J. (2011): Migrace vysokoškoláků. In: Ouředníček, M., Temelová, J., Pospíšilová, L. (eds.): *Atlas sociálně prostorové diferenciacie České republiky*. Nakladatelství Karolinum, Praha, s. 99–100.
- OUŘEDNÍČEK, M., NOVÁK, J. (2012): Populační vývoj Prahy a jejího zázemí v transformačním období. In: Ouředníček, M., Temelová, J. (eds.): *Sociální proměny pražských čtvrtí*. Academia, Praha, s. 25–46.
- OUŘEDNÍČEK, M., POSOVÁ, D. (2006): Suburbánní bydlení v Pražském městském regionu: etapy vývoje a prostorové rozmístění. In: Ouředníček, M. (ed.): *Sociální geografie*

- pražského městského regionu. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Praha, s. 96–113.
- OUŘEDNÍČEK, M., PULDOVÁ, P. (2011): Suburbanizace a doprava. In: Ouředníček, M., Temelová, J., Pospíšilová, L. (eds.): Atlas sociálně prostorové diferenciacie České republiky. Nakladatelství Karolinum, Praha, s. 131–132.
- OUŘEDNÍČEK, M., ŠPAČKOVÁ, P. (2013): Teoretické přístupy a současná témata výzkumu suburbanizace. In: Ouředníček, M., Špačková, P., Novák, J. (eds.): Sub urbs: krajina, sídla a lidé. Academia, Praha, s. 13–36.
- OUŘEDNÍČEK, M., ŠPAČKOVÁ, P., NOVÁK, J. (2013a): Metodické problémy výzkumu a vymezení zón rezidenční suburbanizace v České republice. In: Ouředníček, M., Špačková, P., Novák, J. (eds.): Sub urbs: krajina, sídla a lidé. Academia, Praha, s. 309–332.
- OUŘEDNÍČEK, M., ŠPAČKOVÁ, P., NOVÁK, J., eds. (2013b): Sub urbs: krajina, sídla a lidé. Academia, Praha, 338 s.
- OUŘEDNÍČEK, M., ŠPAČKOVÁ, P., NOVÁK, J. (2014a): Metodika sledování rozsahu rezidenční suburbanizace v České republice. Certifikovaná metodika. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PŘF UK, 18 s.
- OUŘEDNÍČEK, M., TEMELOVÁ, J. (2008): Současná česká suburbanizace a její důsledky. Veřejná správa, 11, č. 4, s. 1–4.
- OUŘEDNÍČEK, M., TEMELOVÁ, J. (2009): Twenty years after socialism: the transformation of Prague's inner structure. *Studia Sociologia*, 54, č. 1, s. 9–30.
- OUŘEDNÍČEK, M., TEMELOVÁ, J., MACEŠKOVÁ, M., NOVÁK, J., PULDOVÁ, P., ROMPORTL, D., CHUMAN, T., ZELENDOVÁ, S., KUNCOVÁ, I. (2008): Suburbanizace.cz. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PŘF UK, Praha, 96 s.
- PERLÍN, R. (2002): Nízkopodlažní výstavba v územních plánech obcí v zázemí Prahy. In: Sýkora, L. (ed.): Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky. Ústav pro ekopolitiku, Praha, s. 141–155.
- PETRUSEK, M. (1996): Vztah primární. In: Maříková, H., Petrusek, M., Vodáková, A. (eds.): Velký sociologický slovník. Karolinum, Praha, s. 1421–1422.
- PHILLIPS, E., B. (1996): City lights: urban-suburban life in the global society. Oxford University Press, New York, 592 s.
- POTOČNÝ, T. (2006): Lidé na okraji: Případová studie satelitního městečka. IVRIS Working papers 06/01. Institut pro výzkum reprodukce a integrace společnosti, Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, Brno, 47 s.
- PULDOVÁ, P. (2011): Index stáří. In: Ouředníček, M., Temelová, J., Pospíšilová, L. (eds.): Atlas sociálně prostorové diferenciacie České republiky. Nakladatelství Karolinum, Praha, s. 21–22.

- PULDOVÁ, P., JÍCHOVÁ, J. (2011): Důsledky procesu suburbanizace pro sociální a demografickou strukturu obyvatel suburbií. *Geografické rozhledy*, 20, 3, s. 24–25.
- PULDOVÁ, P., NOVÁK, J. (2008): Suburbanizace a sociální prostředí. In: Ouředníček, M., Temelová, J. a kol.: *Suburbanizace.cz*. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PŘF UK, Praha, s. 38–53.
- PULDOVÁ, P., OUŘEDNÍČEK, M. (2006): Změny sociálního prostředí v zázemí Prahy jako důsledek procesu suburbanizace. In: Ouředníček, M. (ed.): *Sociální geografie pražského městského regionu*. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Praha, s. 128–142.
- PULDOVÁ, P., OUŘEDNÍČEK, M. (2011): Suburbanizace a školy. In: Ouředníček, M., Temelová, J., Pospíšilová, L. (eds.): *Atlas sociálně prostorové diferenciacie České republiky*. Nakladatelství Karolinum, Praha, s. 133–134.
- PUTNAM, R., D. (2000): *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. Simon & Schuster, New York, 541 s.
- SEDLÁKOVÁ, A. (2006): Príměstská zóna – aréna vzniku nových foriem života spoločnosti. XXI. sjezd České geografické společnosti, České Budejovice, 7 s.
- SEIFERT, J., KOVAŘÍK, J. (2013): *Doly, hutě a Kladno*. Statutární město Kladno, Kladno, 208 s.
- SEIFERT, J., SLEPIČKA, Z., VEVERKOVÁ, I. (2010): *Kladno - doteky času*. Statutární město Kladno, Kladno, 207 s.
- SLAVÍČEK, M. (2015): *Proměny sociálně prostorové struktury města Kladna v období postsocialistické transformace*. Bakalářská práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PŘF UK, Praha, 71 s.
- SOÓS, G., IGNITS, G. (2003): *Suburbanization and Its Consequences in the Budapest Metropolitan Area*. Third EuroConference The European City in Transition, The City and the Region, 20 s.
- SOUKUP, T. (2015): *Demografická prognóza: Město Buštěhrad a okolní obce*. Výzkumy Soukup, Praha, 56 s.
- SPF GROUP, v.o.s. (2013): *Integrovaný plán rozvoje města Kladna*. Ústí nad Labem, 93 s.
- STANILOV, K. (2007): Taking stock of post-socialist urban development: A recapitulation. In: Stanilov, K. (ed.): *The Post-Socialist City: Urban Form and Space Transformations in Central and Eastern Europe after Socialism*. Springer, Dordrecht, s. 3–17.
- STANILOV, K., SÝKORA, L., eds. (2014): *Confronting suburbanization : urban decentralization in postsocialist Central and Eastern Europe*. Wiley-Blackwell, Malden, 333 s.
- SUSOVÁ, K. (2009): *Vliv internetu na komunitní život v suburbiích*. Diplomová práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PŘF UK, Praha, 93 s.

- SÝKORA, L. (1999): Changes in the internal spatial structure of post-communist Prague. *GeoJournal*, 49, č. 1, s. 79–89.
- SÝKORA, L. (2001a): Proměny prostorové struktury Prahy v kontextu postkomunistické transformace. In: Hampl, M. a kol. (eds.): *Regionální vývoj: specifika české transformace, evropská integrace a obecná teorie*. DemoArt, Praha, s. 127–166.
- SÝKORA, L. (2001b): Živelná urbanizace příměstské krajiny a její ekonomické, sociální a environmentální důsledky. *Environmentální aspekty podnikání*, 5, č. 1, s. 28–30.
- SÝKORA, L. (2002a): Suburbanizace a její důsledky: výzva pro výzkum, usměrňování rozvoje území a společenskou angažovanost. In: Sýkora, L., ed. (2002): *Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky*. Ústav pro ekopolitiku, Praha, 9–19 s.
- SÝKORA, L., ed. (2002b): *Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky*. Ústav pro ekopolitiku, Praha, 191 s.
- SÝKORA, L. (2003): Suburbanizace a její společenské důsledky. *Sociologický časopis*, 39, č. 2, s. 217–233.
- SÝKORA, L. (2007a): Případové studie lokalit segregace a separace: Brno – Ivanovice. In: Sýkora, L. a kol.: *Segregace v České republice: Stav a vývoj, příčiny a důsledky, prevence a náprava*. Závěrečná editovaná zpráva projektu: WA-014-05-Z01. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, s. 76–89.
- SÝKORA, L. (2007b): Případové studie lokalit segregace a separace: Praha – Nebušice, Malá Šárka. In: Sýkora, L. a kol.: *Segregace v České republice: Stav a vývoj, příčiny a důsledky, prevence a náprava*. Závěrečná editovaná zpráva projektu: WA-014-05-Z01. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, s. 66–75.
- SÝKORA, L. (2010a): Rezidenční segregace v Česku: Brno-Ivanovice. In: Sýkora, L. (ed.): *Rezidenční segregace*. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Praha, s. 104–111.
- SÝKORA, L. (2010b): Rezidenční segregace v Česku: Praha-Nebušice – Malá Šárka. In: Sýkora, L. (ed.): *Rezidenční segregace*. Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Praha, s. 99–103.
- SÝKORA, L., TEMELOVÁ, J., POSOVÁ, D. (2007): Identifikace lokalit koncentrace sociálních skupin a jejich typologie. In: Sýkora, L. a kol.: *Segregace v České republice: Stav a vývoj, příčiny a důsledky, prevence a náprava*. Závěrečná editovaná zpráva projektu: WA-014-05-Z01. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, s. 29–58.
- ŠILHÁNOVÁ, H. (1996): Sociální prostředí. In: Maříková, H., Petrušek, M., Vodáková, A. (eds.): *Velký sociologický slovník*. Karolinum, Praha, s. 869–870.

- ŠNEJDOVÁ, I. (2006): Změny ve vzdělanostní struktuře obyvatelstva Pražského městského regionu. In: Ouředníček, M. (ed.): Sociální geografie pražského městského regionu. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, s. 114–127.
- ŠPAČKOVÁ, P. (2011): Sociální prostředí a lokální komunity: město, suburbium, venkov. Dizertační práce. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, 64 s.
- ŠPAČKOVÁ, P. (2017a): Úroveň vzdělanosti. In: Ouředníček, M., Jíchová, J., Pospíšilová, L. (eds.): Historický atlas obyvatelstva českých zemí. Nakladatelství Karolinum, Praha, s. 92–93.
- ŠPAČKOVÁ, P. (2017b): Základní a vysokoškolské vzdělání. In: Ouředníček, M., Jíchová, J., Pospíšilová, L. (eds.): Historický atlas obyvatelstva českých zemí. Nakladatelství Karolinum, Praha, s. 94–95.
- ŠPAČKOVÁ, P., OUŘEDNÍČEK, M. (2012): Spinning the web: New social contacts of Prague's suburbanites. *Cities*, 29, č. 5, s. 341–349.
- ŠPAČKOVÁ, P., OUŘEDNÍČEK, M., NOVÁK, J. (2012a): Zóny rezidenční suburbanizace 2010. Specializovaná mapa. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha.
- ŠPAČKOVÁ, P., OUŘEDNÍČEK, M., NOVÁK, J. (2012b): Suburbia dle příslušnosti k jádru 2010. Specializovaná mapa. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha.
- ŠPAČKOVÁ, P., OUŘEDNÍČEK, M., NOVÁK, J. (2016): Zóny rezidenční suburbanizace 2013. Specializovaná mapa. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha.
- ŠPAČKOVÁ, P., OUŘEDNÍČEK, M., SUSOVÁ, K. (2012): Sociální prostředí, sociální kapitál a sociální klima v suburbii: případová studie obce Jesenice u Prahy. In: Ouředníček, M., Temelová, J. (eds.): Sociální proměny pražských čtvrtí. Academia, Praha, s. 179–205.
- TAMMARU, T., LEETMAA, K. (2007): Suburbanisation in Relation to Education in the Tallinn Metropolitan Area. *Population, space and place*, 13, č. 4, s. 279–292.
- TAMMARU, T., VAN HAM, M., LEETMAA, K., KÄHRIK, A., KAMENIK, K. (2013): The Ethnic Dimensions of Suburbanisation in Estonia. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 39, č. 5, s. 845–862.
- TEMELOVÁ, J. (2008): Suburbanizace a fyzické prostředí. In: Ouředníček, M., Temelová, J. a kol.: Suburbanizace.cz. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PřF UK, Praha, s. 28–37.
- TEMELOVÁ, J., OUŘEDNÍČEK, M. (2011): Bytová výstavba. In: Ouředníček, M., Temelová, J., Pospíšilová, L. (eds.): Atlas sociálně prostorové diferenciacie České republiky. Nakladatelství Karolinum, Praha, s. 105–106.

- TIMÁR, J., VÁRADI, M., M. (2001): The uneven development of suburbanization during transition in Hungary. *European Urban and Regional Studies*, 8, č. 4, s. 349–360.
- TÖNNIES, F. (1887/1996): *Community and Society*. Transaction Publishers, New Brunswick, 298 s.
- VOBECKÁ, J., KOSTELECKÝ, T., eds. (2007): Politické důsledky suburbanizace. Analýza případových studií proměn politického chování a občanské participace ve vybraných suburbánních lokalitách Prahy a Brna. *Sociologické studie 07*, č. 8. Sociologický ústav AV ČR, Praha, 61 s.
- VOSLÁŘOVÁ, K., PULDOVÁ, P. (2010): Soužití starousedlíků s nově příchozími obyvateli: případová studie pražských Miškovic. *Suburbanizace.cz*, Praha, 11 s.
- VYKOUK, J. (2007): Kladenský uličník aneb Průvodce jmény ulic v Kladně. *Sládečkově vlastivědné muzeum v Kladně*, Kladno, 267 s.
- WELLMAN, B. (1979): The Community Question: The Intimate Networks of East Yorkers. *American Journal of Sociology*, 84, č. 5, s. 1201–1231.
- WELLMAN, B., LEIGHTON, B. (1979): Network, Neighborhoods, and Communities: Approaches to the Study of the Community Question. *Urban Affairs Quarterly* 14, č. 3, s. 363–390.
- WHYTE, W., F. (1943/1993): *Street corner society: the social structure of an Italian slum*. University of Chicago Press, Chicago, 398 s.
- WHYTE, W., H. (1956): *The organization man*. Simon & Schuster, New York, 427 s.
- WIRTH, L. (1938): Urbanism as a Way of Life. *The American Journal of Sociology*, 44, č. 1, s. 1–24.
- YOUNG, M., WILLMOTT, P. (1957/1992): *Family and kinship in East London*. University of California Press, Berkeley, 210 s.

9.2 Seznam internetových zdrojů

- ČSÚ (2016a): Počet obyvatel - Metodika. https://www.czso.cz/csu/czso/pocet_obyvatel_m (6. 2. 2017)
- ČSÚ (2016b): Pohyb obyvatelstva - Metodika. <https://www.czso.cz/csu/czso/pohyb-obyvatelstva-metodika> (6. 2. 2017)
- ČSÚ (2017b): ČSÚ pro Středočeský kraj: Charakteristika okresu Kladno. https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_okresu_kladno (8. 3. 2017)
- ČSÚ (2018): ČSÚ pro Středočeský kraj: Charakteristika kraje. https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_kraje (2. 2. 2018)

- DOMA-JE-DOMA.CZ (2013a): Fotogalerie projektu rodinných domů Buštěhrad. <http://www.doma-je-doma.cz/cs/nove-projekty/vilky-bustehrad/fotogalerie-projektu/1-etapa-dokoncena> (5. 2. 2018)
- DOMA-JE-DOMA.CZ (2013b): Vilky Buštěhrad - novinky. <http://www.doma-je-doma.cz/cs/nove-projekty/vilky-bustehrad/novinky/> (22. 11. 2017)
- MAPY.CZ (2017): Buštěhrad. <https://mapy.cz/s/2qBi5> (14. 6. 2017)
- MĚSTO BUŠTĚHRAD (2017a): Náš Buštěhrad. <http://www.mestobustehrad.cz/nas-bustehrad/> (9. 6. 2017)
- MĚSTO BUŠTĚHRAD (2017b): Úvodní stránka. <http://www.mestobustehrad.cz> . (9. 6. 2017).
- MIKROREGION ÚDOLÍ LIDICKÉHO POTOKA (2017): Buštěhrad. <http://www.mulp.cz/obce/bustehrad/> (22. 11. 2017)
- MŠMT (2018): Rejstřík škol a školských zařízení. <https://profa.uiv.cz/rejskol/> (27. 2. 2018).
- OUŘEDNÍČEK, M., ŠPAČKOVÁ, P., NOVÁK, J. (2014b): Metodika sledování rozsahu rezidenční suburbanizace v České republice. http://www.suburbanizace.cz/odborne/Vymezeni_2010_seznam_final.xlsx (5. 2. 2017).
- PID (2017): Zastávky mimo Prahu. <https://pid.cz/zastavky-pid/zastavky-mimo-prahu/> (23. 10. 2017).
- REGISTR SČÍTACÍCH OBVODŮ A BUDOV (2017): Obec a vojenský újezd. <https://apl.czso.cz/irso4/vyhlcis.jsp?hkodcis=43> (3. 3. 2017).
- RISY.CZ (2017): Obce - Buštěhrad. <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?Zuj=532169> (3. 3. 2017)
- SUBURBANIZACE (2017): Webový portál Suburbanizace.cz. <http://www.suburbanizace.cz/> (18. 3. 2017).

9.3 Seznam zdrojů dat

- ARCDATA PRAHA (2014): ArcČR 500 - digitální geografická databáze, verze 3.2.
- ČSÚ (1996): Databáze výsledků Sčítání lidu, domů a bytů 1991 v podrobnosti obcí. Český statistický úřad, Praha.
- ČSÚ (2003): Databáze výsledků Sčítání lidu, domů a bytů 2001 v podrobnosti obcí. Český statistický úřad, Praha.
- ČSÚ (2014a): Databáze výsledků Sčítání lidu, domů a bytů 2011 v podrobnosti obcí. Český statistický úřad, Praha.
- ČSÚ (2017a): Bytová výstavba, stavební povolení a stavební zakázky - časové řady: Dokončené byty v obcích. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2017c): Databáze demografických údajů za obce ČR: Územní změny, počty obyvatel, narození, zemřelí, stěhování (1971–2016). Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2017d): Databáze migrace v letech 1992–2016: individuální anonymizovaná data o změnách trvalého bydliště na úrovni obcí. Český statistický úřad, Praha.

ČSÚ (2017e): Věková struktura obcí České republiky 2016. Český statistický úřad, Praha.

PŘÍLOHY

Příloha 1: Průvodní dopis k dotazníku

Vážená paní, vážený pane,

v Buštěhradu dochází od 90. let 20. století k intenzivní bytové výstavbě, s čímž souvisí také příchod nových obyvatel, kteří se přistěhovali především z Kladna a Prahy. Buštěhrad byl proto vybrán ke sledování proměn sociálního prostředí, které jsou jedním z důsledků příchodu nových obyvatel do obce.

Prosím Vás o vyplnění dotazníku některým z dospělých členů Vaší domácnosti. Dotazník je zcela anonymní. Tyto údaje budou využity v diplomové práci, kterou zpracovávám na téma „Rezidenční suburbanizace v okrese Kladno: Proměny sociálního prostředí“ v rámci studijního oboru Učitelství geografie pro SŠ na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Veškerá data budou použita pouze pro účely diplomové práce, a to ve formě sečtených (agregovaných) čísel, grafů a tabulek.

Je nezbytné, aby dotazník byl vyplněn některým z dospělých členů Vaší domácnosti. Vyplnění dotazníku by mělo trvat přibližně 20 minut. Tyto výpovědi velmi přispějí k zachycení důležitých jevů a procesů odehrávajících se v Buštěhradu.

Předem Vám velmi děkuji.

.....
Bc. Martin Slavíček

V případě jakýchkoliv dotazů nebo připomínek se prosím obraťte na následující osoby:

- Bc. Martin Slavíček (martin.slavicek@natur.cuni.cz, tel. 605 912 100)
- RNDr. Petra Špačková, Ph.D. (petra.spackova@natur.cuni.cz, tel. 777 614 398)

Příloha 2: Dotazník

1. Narodil/a jste se v Buštěhradu?

ano ne

Pokud ne, odkud jste se přistěhoval/a?

Pokud z Prahy, uveďte i název městské části. Pokud z jiné obce, uveďte i její název a název okresu.

Kladno

Praha

jiná obec

Pokud ne, z kterého typu zástavby jste se přistěhoval/a?

Pokud z jiného typu zástavby, upřesněte.

cihlový bytový dům

panelový bytový dům

rodinný dům

jiný

2. Od kterého roku bydlíte v Buštěhradu? Uveďte:

VAŠE VZTAHY S OBYVATELI V BUŠTĚHRADU

V následujících otázkách se zaměříme na hodnocení Vašich vztahů s obyvateli v Buštěhradu.

3. Jak jsou pro Vás důležité vztahy s ostatními obyvateli v Buštěhradu?

důležité spíše důležité ani důležité, ani nedůležité spíše nedůležité nedůležité

V otázkách č. 4-10. se zaměříme na Vaše vztahy s obyvateli ze stejné a z druhé skupiny v Buštěhradu. Pokud jste se v Buštěhradu narodil/a nebo se přistěhoval/a do roku 1990, patříte pro účely tohoto výzkumu do skupiny původních obyvatel. Pokud jste se do Buštěhradu přistěhoval/a po roce 1990, patříte do skupiny nových obyvatel. Pro Vaše ujasnění, do jaké skupiny obyvatel patříte Vy, jaká skupina obyvatel je vůči Vám stejná, a jaká skupina obyvatel je vůči Vám druhá, slouží tabulka níže.

patřím do skupiny:		stejnou skupinou pro mě jsou:		druhou skupinou pro mě jsou:	
původních obyvatel	☐	původní obyvatelé	☐	původní obyvatelé	☐
nových obyvatel	☐	noví obyvatelé	☐	noví obyvatelé	☐

4. Jak hodnotíte svoje vztahy s obyvateli ze stejné a z druhé skupiny v Buštěhradu?

pozitivní spíše pozitivní neutrální spíše negativní negativní nelze posoudit

ze stejné skupiny

z druhé skupiny

5. Zdravíte se vzájemně na ulici s obyvateli ze stejné a z druhé skupiny v Buštěhradu?

ano, se všemi ano, jen s některými ne

ze stejné skupiny

z druhé skupiny

6. Jak často se navštěvujete a spolupracujete s obyvateli ze stejné a z druhé skupiny v Buštěhradu?
U následujících činností uveďte, jak často je vykonáváte za Vámi vybranou časovou jednotku (za týden, za měsíc, za rok), kterou zakroužkujte. V případě, že tuto činnost nevykonáváte, uveďte 0 krát.

činnost	ze stejné skupiny	z druhé skupiny
Vzájemně se navštěvujeme. krát za týden/měsíc/rok krát za týden/měsíc/rok
Vzájemně si vypomáháme při nákupu nebo si půjčujeme zahradní nářadí. krát za týden/měsíc/rok krát za týden/měsíc/rok
Vzájemně si vypomáháme při hlídání dětí. krát za týden/měsíc/rok krát za týden/měsíc/rok
Vzájemně si vypomáháme při hlídání domu nebo zalévání květin v případě déletrvajících nepřítomností. krát za rok krát za rok

7. Kolik lidí v Buštěhradu považujete za své přátele? Kolik dalších lidí v Buštěhradu znáte jménem i příjmením?

Rozlište je vzhledem k Vám na obyvatele náležící do stejné a druhé skupiny.

	ze stejné skupiny	z druhé skupiny
počet přátel
počet známých

8. Dochází u Vás k neshodám s obyvateli ze stejné a z druhé skupiny v Buštěhradu?

	ano	ne
ze stejné skupiny	☐	☐
z druhé skupiny	☐	☐

Pokud ano, uveďte 1 konkrétní nejtypičtější příklad.

ze stejné skupiny:

z druhé skupiny:

9. Cítíte se jakýmkoliv způsobem vzdálení (izolovaní) od obyvatel z druhé skupiny v Buštěhradu?

ano ne

Pokud ano, jak? Uveďte:

ZAPOJENÍ DO SPOLEČENSKÉHO ŽIVOTA BUŠTĚHRADU

10. Jak často vykonáváte uvedené činnosti v Buštěhradu?

U následujících činností uveďte, jak často je vykonáváte za Vámi vybranou časovou jednotku (za týden, za měsíc, za rok), kterou zakroužkujte. V případě, že tuto činnost nevykonáváte, uveďte 0 krát.

- Nakupuji v obchodě s potravinami v Buštěhradu. krát za týden / měsíc / rok
- Navštěvuji restauraci nebo hospodu v Buštěhradu. krát za týden / měsíc / rok
- Využívám další služby v Buštěhradu. krát za týden / měsíc / rok
- Účastním se společenských akcí v Buštěhradu. krát za týden / měsíc / rok
- Využívám spolky v Buštěhradu. krát za týden / měsíc / rok

11. Využíváte předškolní a školní zařízení a lékařskou péči v Buštěhradu?

- | | ano | ne | nemám dítě věku MŠ/ZŠ;
nemám praktického lékaře |
|---|--------------------------|--------------------------|--|
| Navštěvuje alespoň jedno Vaše dítě MŠ v Buštěhradu? | ☐ | ☐ | ☐ |
| Navštěvuje alespoň jedno Vaše dítě ZŠ v Buštěhradu? | ☐ | ☐ | ☐ |
| Máte praktického lékaře v Buštěhradu? | ☐ | ☐ | ☐ |

12. Podílíte se na rozvoji společenského života v Buštěhradu?

- ano ne

Pokud ano, upřesněte jak.

Můžete označit více možností současně.

- | v organizaci volnočasových
aktivit pro děti a dospělé | v organizaci
společenských akcí | ve sponzorování | jinak |
|--|------------------------------------|--------------------------|--------------------------|
| ☐ | ☐ | ☐ | ☐ |

Pokud jinak, jak? Uveďte:

13. Kontaktujete vedení Buštěhradu, když si myslíte, že by v Buštěhradu bylo potřeba něco vylepšit?

- ano ne

Pokud ano, kolikrát tato situace nastává za rok? Uveďte:krát za rok

14. Iniciujete sami nebo společně s dalšími obyvateli Buštěhradu nějakou aktivitu, když si myslíte, že by v Buštěhradu bylo potřeba něco vylepšit?

- ano ne

Pokud ano, o jakou nejvýznamnější aktivitu se jednalo? Uveďte:

.....
.....

ZAPOJENÍ DO POLITICKÉHO ŽIVOTA BUŠTĚHRADU

15. Podílíte se aktivně na řízení Buštěhradu nebo máte zájem tak v budoucnu činit?

- V současnosti jsem členem/členkou zastupitelstva Buštěhradu. ano ne
- Chystám se kandidovat do zastupitelstva Buštěhradu v roce 2018. ano možná ne
- Účastním se schůzí jednání zastupitelstva Buštěhradu. ano, vždy ano, občas ne, nikdy
- Byl/a jsem u posledních voleb do zastupitelstva Buštěhradu. ano ne nebydlel/a jsem zde

IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Vyplňte vybrané charakteristiky všech členů Vaší domácnosti, které jsou důležité pro vyhodnocení dotazníku. Tyto charakteristiky jsou zcela anonymní.

		Členové domácnosti (Doplňte, např. syn, matka, spolubydlíci) Vy					
	
Pohlaví	muž	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	žena	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Věk (Doplňte)	
Nejvyšší ukončené vzdělání	bez vzdělání nebo základní střední bez maturity	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	střední s maturitou, nástavbové nebo vyšší odborné	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	vysokoškolské	☐	☐	☐	☐	☐	☐
		☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ekonomická aktivita	zaměstnanec, zaměstnavatel, samostatně činný, pomáhající	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	pracující student nebo učeň	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	pracující důchodce	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	žena na mateřské dovolené	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	nezaměstnaný	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	nepracující důchodce	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	osoba s vlastním zdrojem obživy	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	osoba v domácnosti, dítě předškolního věku, ostatní závislá osoba	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	žák, student, učeň	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Děkuji za Váš čas, který jste věnoval/a vyplnění dotazníku.

Bc. Martin Slaviček, tel. 605 912 100, martin.slavicek@natur.cuni.cz

Následující volné řádky jsou místem pro Vaše případné názory, náměty nebo připomínky.

.....

.....

.....

.....

.....

.....